

Latvijā iestājies meteoroloģiskais pavasaris

Rita Gāle
SULAS KĀPJ

*dziļiem pirkstiem
es ieķeros zemē
un saule kāpj augstu
un sulas kāpj*

*deg seja un sāj
bet sulas kāpj
un kļūst par smiekliem
pusaklās acīs*

*par svelmi kas deg
krūtīs un liek
celties un iet
vasarai pretī*

*kāpj plecos sulas
kāpj slāpušā mutē
no jauna ir jādzer
no jauna ir jāizsāj*

pavasaris

Tikšanās ar Latvijas preses karalieni Luksemburgā

Janvāra nogalē Luksemburgas latviešu publika kuplā skaitā ieradās uz ilgi gaidīto tikšanos ar Latvijas pirmās brīvvalsts preses karalieni Emīliju Benjamiņu – Altrimenti kultūras centrā viesojās aktrises no Latvijas Indra Burkovska un Aīda Ozoliņa ar Baņutas Rubesas izrādi “Benjamiņa. Kā dzīvot modernam cilvēkam”.

Izrāde ir stāsts par vienu no ietekmīgākajām sievietēm pirmās Latvijas Republikas laikā – uzņē-

mēju un sabiedrības granddāmu, kuŗa, pateicoties savai mērķtiecībai, darbaspējām un intuīcijai, no avižu pārdevējas kļuva teju vai par pirmo lēdiju valstī. Būdama redaktore un izdevēja, ar avīzēm un žurnāliem, tajos publicētajām reklāmām, romāniem un rakstiem par modi viņa faktiski uzbūvēja Latvijā savu karaļvalsti. Stāsts ir par Benjamiņas dzīves spožumu un postu, par mīlestību un varu no revolūcijas līdz diktatūrām.

Galvenajā – Emīlijas Benjamiņas – lomā izcili iejutusies aktrise Indra Burkovska, viņas kalponi Bertu atveido Aīda Ozoliņa, izrādē piedalījās arī mūsu Liene Barons mūziķes Eiženijas Judovic lomā.

Par izrādes sarīkošanu Luksemburgā un pēc tam arī Frankfurtē pateicība Sandrai un Krišam Spūliem (Luksemburga), Mārītei Kļaviņai (Vācija), asociācijai “Luksemburga–Latvija” un Marijai Fađulai, kā arī Olgai Ertai, Ilonai Čeičai, Lienei Barons un citiem.

Jaunumi
Vītolu fondā
2. lpp.

Lasāmviela
grāmatu
draugiem
3. un 5. lpp.

LaPa mūzejs
saka paldies!
4. lpp.

Par kādu
pārsteidzošu
grāmatu
6. lpp.

Kārlis Streips
par latviešiem
svešumā un mājās
11. lpp.

"Ak, valodiņ, cik
pacietīga esi!"
12. lpp.

Numura
intervijā –
Daniele Mario
Kapiotti
13. un 15. lpp.

Latvian newspaper
LAIKS

Frequency: WKLY EXC 1ST WK - JAN, 1ST WK - MAY,
LAST WK - JUN; LAST WK - DEC

Latviešu nedēļas laikraksts

Iznāk sestdienās, 48 reizes gadā
Abonēšanas maksa ASV dolāros:
3 mēn. US \$ 50.00
6 mēn. US \$ 100.00

Redakcija Rīgā, Gertrūdes ielā 27, Rīga, LV-1011, Latvija.
Tālr.: +371 67326761, fakss: +371 67326784
e-pasts - redakcija@laiks.us
mājaslapa - www.laiks.us

Redaktore: Ligita Kovtuna
mob. tālr.: +371 29439423. e-pasts: ligita@laiks.us

**Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM,
kas iesniegti LATVIJĀ, maksājumi notiek EURO.**

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.

Laikrakstā iespiestajos, ar autora vārdu vai iniciāļiem
parakstītajos rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli
par pašu jautājumu var arī nesaskanēt.

Par reklāmas vai sludinājuma saturu atbild reklamdevējs.

Sarīkojumu un dievkalpojumu ziņas sūtīt Inesei Zaķis
e-pasts: rigaven@aol.com

**Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM,
kas iesniegti ASV, maksājumi notiek ASV dolāros.**

Sēru sludinājumus un adresu maiņas sūtiet pēc adreses
4B S HERON ST MANCHESTER, NJ 08759
e-pasts: LaiksDSR@aol.com

**Ja vēlaties saņemt vairāk informācijas par avīzi,
lūdzu, zvaniet LAIKA ASV tālr.: 727 385-4256**

LAIKS

4B S HERON ST MANCHESTER, NJ 08759
laiksdsr@aol.com
www.laiks.us

Lūdzu, maksāt ASV dolāros uz «Laiks» Inc. vārda
Abonējiet laikrakstu LAIKS, neizejot no mājām – lietojiet
www.laiks.us!

«LAIKA» abonements maksā: 3 mēnešiem ASV \$50.00
6 mēnešiem ASV \$100.00

FLORIDAS IEDZĪVOTĀJU IEVĒRĪBAI! Lūdzu pievienojiet
7% Floridas nodokli par laikraksta abonēšanu!

Laiks pa gaisa pastu Amerikā 3 mēneši \$69.00
6 mēneši \$138.00
Laiks pa gaisa pastu Latvijā 3 mēneši \$69.00
6 mēneši \$138.00
Laiks pa gaisa pastu Kanadā 3 mēneši \$75.00
6 mēneši \$150.00
Laiks pa gaisa pastu citur ārzemēs 3 mēneši \$93.00
6 mēneši \$186.00

Ārpus ASV LAIKU var pasūtīt tikai pa gaisa pastu.

Uzvārds, vārds: _____

Adrese: _____

zip: _____

Laikraksta izdošanu atbalsta
Latvijas Kultūras ministrija

JANVĀRIS VĪTOLU FONDĀ

Ik mēnesi fonds publicē ziņu apskatu, ar kuŗu dalāmiem ne tikai sociālajos tīklos, bet arī nosūtām ziedotājiem personīgi. Vēlamies ar šīm ziņām dalīties arī ar jums, kuŗi seko līdzī fondu jaunumiem laikrakstos Amerikā, Austrālijā, Lielbritānijā, Zviedrijā un u.c. Vislielāko paldies gribam teikt mūsu sadarbības partneriem: laikrakstam *Laiks* un galvenajai redaktorei Ligītai Kov-

vērš uzmanību sociālajai atbildībai, domājot par ilgtermiņa rezultātu nākotnē. Janvārī SIA "BTT", SIA "Komerccizglītības centrs" un SIA "VISMA" uzņēmumu vadītāji ar ziedojumu nolēma pievienoties plašajam fondu pulkam.

Skaistu dāvanu saviem stipendiātiem sarūpēja ziedotāja **Dzintra Bungs** (attēlā), aicinot apmeklēt Latvijas Okupācijas

dam piešķirusi Emīlijas Gudriņieces balvu ķīmijā par darbu "Trieboelektriskais efekts polimēru sistēmās: virsmas lādīņa veidošanās un enerģijas savākšana".

Gadu no gada par labāko pasniedzēju Latvijas Universitātē atzīst mūsu bijušo stipendiātu Edvīnu Danovski. Viņam tika piešķirta SEB bankas stipendija (2004-2007), kā arī Edvīns ir bijis viens no pirmajiem fondu stipendiātiem, kuŗam bija iespēja piedalīties Pasaules latviešu jaunatnes seminārā "2x2". Šobrīd viņš ir docents Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Valststiesību zinātņu katedrā, vecākais juridiskais padomnieks Saeimas Juridiskajā birojā, bet pats svarīgākais – viņš ir īstenojis fondu vēlēšanu "ar izglītību dzīvē sasniegt tādu līmeni, lai varētu atgriezties" un dibinājis stipendiju. Janvārī viņš publicējis grāmatu "Administratīvās tiesības. Mācību grāmata" divos sējumos.

Daļa no stipendiju saņēmējiem vēlāk dzīvē paši kļūst par ziedotājiem, īpaši to neaizīmējam. Roberts Veins ir no šīs ziedotāju pulka, kuŗš noformējis automātisko ikmēneša maksājumu Draugu stipendijai. Studējot Roberts saņēma Gunāra un Ināras Reiņu stipendiju. Tagad viņš atradis darbu SIA "Kokpārstrāde 98", kuŗas dibinātājs bija Visvaldis Dzenis. Šobrīd uzņēmuma vadītājs ir Gunārs Dzenis, kuŗš stiprina nozares attīstību, dodot stipendijas arī profesionāltechnisko skolu audzēkņiem specializācijā kokpārstrādē.

Janvāris, lai arī piepildīts ar gaišām ziņām par mūsu jauniešu sasniegumiem, ir bijis arī klusuma un dziļu pārdomu laiks. Janvāra sākumā 98 gadu vecumā Mūžībā devies fondu uzticams draugs Bruno Krūmiņš, ar kuŗa palīdzību dibināta un ilgu laiku administrēta Adelāides Latviešu biedrības – Benitas Vembris piemiņas stipendija. Sadarbība ar Adelāides Latviešu biedrību ilga sešpadsmit gadus, šajā laikā palīdzot izskolot talantīgus jaunus mūziķus.

"Mana mīļā latviešu tauta, vai tu jūti, ko nozīmē būt vienotai? Gribēt ar vienu gribu, varēt ar vienu spēku, darīt un izdarīt ar vienu domu?" ar šādiem vārdiem noslēdzās Bruno Krūmiņa pēdējā vēstule fondam. Tas vienmēr būs pamudinājums, kuŗu ir vērts atcerēties arī mūsu ikdienas darbā.

tunai, laikrakstam *Latvietis* un galvenajam redaktoram Gunāram Nāgelam, laikrakstam *Latvija Amerikā* un galvenajai redaktorei Vitai Gaiķei, portālam *Latviesi.com* un redaktorei Ievai Freinbergai par atbalstu kopējā mērķa sasniegšanā!

Janvārī dibinātas jaunas stipendijas, studenti kārtoja eksāmenus un viesojās absolvētajās novada skolās. Lai arī sals un sniegs vēl neatkāpjas, šķiet, ka tas neattur jauniešus doties 200 kilometrus uz sava novada skolām, lai pastāstītu par ziedotāju sniegto atbalstu un dalītos pieredzē par studijām augstskolā.

Jau vairākus gadus par tradīciju kļuvis Jāņa Andersona ziedojuma līgums – tas ik gadu ir pats pirmais Vītolu fondā. Kopš 2007. gada dibinātas vectēva Jāņa Andersona piemiņas, Aivara Andersona ģimenes, kā arī Sarmītes Andersones-Šveics jubilejas stipendijas. Ar Jāņa Andersona atbalstu dibināta arī Zviedrijas-Latvijas apgabala Rotari kluba stipendija. Viņš ik gadu tiekas ar stipendiātiem, kā arī ir semināra „Ko Tev neiemāca skolas solā?” iniciators. "Viņš dod spārnus un stāsta par lidotprieku, māca raudzīties debesis un saskatīt zvaigznes," tā par ziedotāju saka viņa izskolotie stipendiāti.

Arvien vairāk uzņēmumu pie-

mūzeja ekspozīciju. Ziedotāja prot priecāties gan par jauniešu sasniegumiem mācībās, gan par dāvanā saņemtiem saldumiem. Ar Jāņa Arvīda Bungs un Metas Kalniņas Bungs piemiņas stipendijas atbalstu izskoloti jau 14 jaunieši.

Janvārī lepojāmi:

par ziedotāja Gundara Strautnieka saņemto apbalvojumu "Kokneša balva", ko piešķir personām, kas ziedojušas savu laiku, talantu un līdzekļus, lai stiprinātu Gaŗezera misiju: "Pulcināt latviešu sabiedrību, audzinātu un mācītu latviešu jaunatni, stiprinātu latviešu valodu, kultūru un garīgās vērtības, veicinātu latvietību un saites ar Latviju."

Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) godināja labākos pētniekus, piešķirot katram īpašas balvas. Inga Pudža, uzsākot studijas Latvijas Universitātes studiju programmā "Fizika", saņēma Edvīna Samuļa stipendiju (2012-2015). LZA Ingai piešķirusi Ludviga un Māra Jansonu balvu fizikā par darbu "Lokālās struktūras ietekme uz vara molibdāta un tā cieto šķīdumu termochromajām īpašībām". Savukārt Linards Lapčinskis, uzsākot studijas Rīgas Techniskajā universitātes studiju programmā "Ķīmija", saņēma Ata un Balvas Bredovsku stipendiju (2011-2014). LZA Linar-

Nedēļas gudrība

"Kas ciena valodu, tas sevi ciena, Bet tas, kam mātes valoda par grūtu, Nav visā mūžā cienījies neviena."

Dzejnieks Bruno Saulītis (1922–1970)

Nedēļas teikums

"Mana mīļā latviešu tauta, vai tu jūti, ko nozīmē būt vienotai? Gribēt ar vienu gribu, varēt ar vienu spēku, darīt un izdarīt ar vienu domu?"

Mecenāts Bruno Krūmiņš, Austrālijā (1925–2023)

Par šāgada Siguldas Opermūzikas svētku plāniem

Starptautiskie Siguldas Opermūzikas svētki ir ikgadējs notikums, kuŗa laikā klausītājiem ir iespēja dzirdēt un iepazīt Latvijas un starptautisko operdziedātāju talantus. Svētki šogad notiks 29. reizi.

Festivāla prezentācijā paziņoja par Opermūzikas svētku sadarbību ar Liepājas koncertzāli "Lielais dzintars". Opermūzikas svētki šovasar norisināsies no 28. jūlija līdz 30. jūlijam un apmeklētājiem piedāvās piecus koncertus.

Svētku atklāšanas koncerts, kā ierasts, norisināsies Siguldas Jaunās pils dārzā, šovasar – 28. jūlijā. 29. jūlija svētku diena iesāksies ar koncertu "Jaunie talanti" Siguldas Jaunās pils dārzā, bet vakarā Siguldas pilsdrupu estrādē apmeklētājus priecēs režisora Edmunda Freiberga meistardarbs – Šarla Guno operas "Fausts" oriģināliestudējums. 30. jūlijā jau no plkst. 13.00 Siguldas Evāņģeliski luteriskajā baznīcā būs iespējams klausīties garīgās mūzikas koncertu un vakarā apmeklētāji ir aicināti uz grandiozo Opermūzikas svētku Galā koncertu Siguldas pilsdrupu estrādē.

MARTA
DŽIĻUMA

Pieaugušu cilvēku atmiņu klade

Valdis Klišāns "Pieauguša puikas atmiņu klade: Padomijas dzīves ainiņas bez pretenzijas uz vēsturi". Rīga, "Zvaigzne ABC", 2023. 189 lpp.

Draudzene saka: "Uz vāka pašā centrā ir mana tēva sinepju krāsas žigulītis!" Puišis no vecākām klasēm skeptiski rezumē: "Ak jūs bijāt TĪE, kam bija žigulītis," bet atplaukst, ieraugot nodaļu par autora ģimenes zaporožecu, un vēl vairāk, pamatot attēlu ar serbu aktieri Goiko Mitiču, bērniības galveno indiāni. Mazākumtautību latviešu valodas studente lasa nodaļu "Stilīgs apģērbs" un sapņaini smaida – tās ir arī viņas kļošanas. Bet radio pārraidē pazīstams aktieris, pārlapojot grāmatas nodaļu par seksu, kuŗa nav, un ekrāna plikumiem, piemēta, ka visas filmas, kuŗas kāds kailskats redzēts, autors gan nav pieminējis.

Vēsturnieka Valda Klišāna apgādā "Zvaigzne ABC" izdotā grāmata "Pieauguša puikas atmiņu klade" atmodina atmiņas. Kopš iznākšanas šī gada sākumā tā stabili atrodas visvairāk pirktu grāmatu virsotnēs un jau piedzīvojuši papildu metienu, tā uzrunā un atraisa atmiņas, gluži kā starp bērniības mantām atrasta īsta skolas gadu atmiņu klade.

Autors anotācijā un ievadā norāda, ka grāmata nav jāuztver kā vēsturnieka analītisks PSRS perioda apskats. "Atmiņu ainiņās mēģināju savienot tālaika puicisko naivumu un pagājušā gadsimta 60.–80. gadu izjūtas ar šodienas attieksmi." Padomija (grāmatā PSRS konsekventi dēvēta tieši tā) bērns, pusaudža un ļoti jauna pieauguša acīm vietām zīmējas kā jau bērniības pasaule ar tik daudz jaukām atmiņām. Arī man pirmais stimuls kārtīgi izlasīt visu ir pirmajās lappusēs rotālietu sadaļas ilustrācijā redzamais groziņš ar kaķīšiem – to varēja ņemt vannā. Tomēr autors lieliski balansē, lai nostalgiskās atmiņas neveidotu PSRS tēla mugurkaulu, apraksti diezgan tieši raksturo arī tieši tās detaļas, kādēļ padomju bērni labprāt gribētos aizmirst.

Viens no "Atmiņu klades" caurviņu motīviem ir "es" un "mēs" Padomijas sistēmā; autoram izdodas parādīt pagājušā gadsimta 60.–70. gadu paaudžu domāšanas pieaugšanu kognitīvo disonansu (126. lpp.) klātesamībā. Tieši tā – lai gan zinu, ka bija ģimenes, kuŗas bērni bija labi informēti par padomju režīma dabu, pati, tāpat kā vairums manu draugu ("mēs"), piederu tiem, kuŗiem sistēmas absurdu neskaidroja, ļaujot pašiem mazpamazām saprast, dzīvojot normāla padomju skolēna dzīvi. Daudzreiz jāsaņem savas skolas realitātes, dažreiz gluži fiziski velk uz nelabumu, piemēram, sadaļā, kur aprakstīti Ikarus autobusi vai labierīcības ārpus mājas.

"Pirmās klases vidū vai beigās visi kļūstam par oktobrēniem. Tas nozīmē, ka pie skolēnu formas tērpa tiek pieprausta zvaigznīte ar Ļeņina bērniības ģimīti. Mācību pārziņe nolasa lekciju, ka ar šo brīdi mums būs līdzināties mazajam Volodjam (Ļeņinam) – priekšzīmīgi uzvesties un centīgi mācīties. Nākamās klasēs mēs – oktobrēni – ar skaidrību skatāmies uz lielajiem skolēniem, kuŗiem ap kaklu apsīti sarkanais kaklauss, – pionieriem. 3. klases beigās tas brīdis pienāk arī mums, Latviešu sarkano strēlnieku muzejā tiekam uzņemti pionieri. Pirmajās dienās ar kaklauto jūtamies gandrīz kā pieaugušie.

Kāds no ģimenes draugu paziņām pionieros netiek – viņu pieķer pīpējam. Asaras un lūgšanās nelīdz. Pēc daudziem gadiem, kad Padomija brūk, bet viņš kļuvis par pamanāmu per-

sonu, dzirdu viņu intervijā radio: "Jau padomju gados dziļi neieredzēju komunistisko režīmu, tāpēc arī pionieros apzināti nestājos." Nu, nu..." (39. lpp.)

"Mēs" arī esam galvenā grāmatas mērķauditorija. Jaunākām paaudzēm šis ir tiešām lieliski izveidots izglītojošs materiāls – ja viņiem ir pieaugušais, kas var ieinteresēt, skaidrot un papildus ilustrēt to "kā bija". Papildus enciklopēdisko kvalitāti piešķir

iekārtām, pilsētvidei dažādos rajonos un laukiem, firmas precēm, visa veida modei, gluži neticamajām reālajām – ārzemēm – un cenai, kas jāmaksā par iespēju tās redzēt. Jā, arī kaķam. Un totālam absurdam, netaisnībai un meliem, ar ko bija jāreķinās visiem, visur un nepārtraukti.

"Jau tiņa gados iestājas pilnīga skaidrība – viss, kas ražots Padomijā, lielākoties ir mēsls,

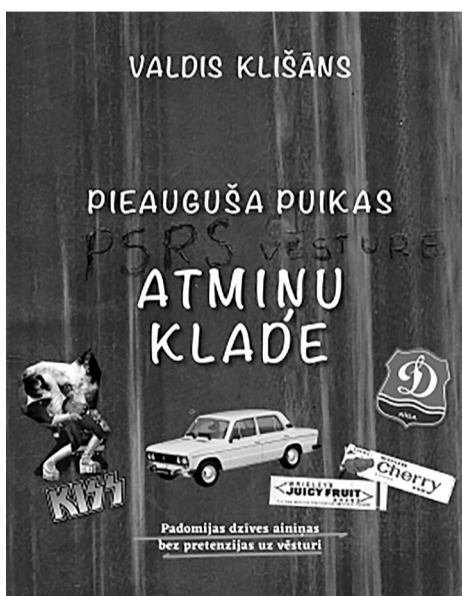
minūšu ilgais kontakts, kas noutiek latviski, tūdaļ tiek nostučēts grupas kēģebešņikam un kļūst teju par liegumu turpmāk apmeklēt kapvalstis. Maskaviešu kolēģis turklāt izstāstījis, ka tēvs Zviedrijas pilsonim nodevis informāciju par padomju raķešu novietojumu." (126.–127. lpp.)

Grāmatā autora atmiņu stāstījumu kollāžas veidā lieliski papildina citāti no septiņdesmito astoņdesmito gadu preses izdevumiem, atsevišķās sadaļās sniegti vēstures fakti un anekdotes. Šī kollāžas veida informācijas plūsma neļauj ieslīgt nostalgijā un aizmirst reālo padomju ikdienu, kas bija nospiedoša un sistemātiski ar propagandas metodēm centās veidot lojālu padomju jauno pilsoni. Bagātīgā vizuālā materiāla krāsas ieturētas "mūsu" bērniības laika krāsaino fotogrāfiju toņos, kas vēl vairāk palīdz atmiņā atdzīvināt tā laika sajūtas.

"Atmiņu klades" sākums meklējams Valda Klišāna ierakstos sociālā tīkla Facebook vietnē; izdevniecībai Zvaigzne ABC tas ir jau kārtējais izdevums, kuŗa pamatu veido apkopots Facebook tīklā rakstītais. Papildināts ar jau minēto vēsturisko informāciju un arī citu Facebook lietotāju atmiņām, izdevums veic arī funkciju fiksēt sociālajos tīklos radīto vērtīgo saturu, kas var pazust vai netikt aplūkots kopskatā gan ikdienas lasīšanas paradumu, gan kontaktu privātuma, gan kādas neparedzamas ārkārtas situācijas dēļ.

P.S.

Man bērniībā bija sapnis – man kādreiz būs vilciņa modelis ar sliedēm un pārmijām. Vai pieaugusi es par to ikdienā domāju? Nē, biju aizmirsusi. Atcerējos, jo izlasīju "Pieauguša puikas atmiņu kladi".

Mocis – motocikls
Močīt, aizmočīt – ātri braukt (nejaukt ar 90. gadu tādu pašu vārdu ar nozīmi <i>piekaut, sakaut</i>)
Moins – sveiciens draugam, izsaukšanas vārds izbrīna izteikšanai "nu, moins!"
Mopis – mopēds
Motorene – motorlaiva
Mozgas – smadzenes
Muhļit – mānīties, kaut ko izdarīt apmānot
Multene – animācijas filma
Mutere – māte
Muzons – mūzika
Nēģera dibens – nezināma, tumša vieta
Nojobjūties – nokrist
Nolikt kluci – nokārtoties pa lielajām vajadzībām
Nomest pa mēmajiem – strauji bremsēt
Norba – smagā oranžā atkritumu mašīna, saukta arī par "Norbu Alfredivnu" par godu Rīgas mēram Alfredu Rubikam
Novelcenes – novelkamās bildītes bērniem

Vārdnīca

viss labais, skaistais, krāsainais nāk no "turiēnes". Velāk ieviešas jēdziens "firma". Rietumi jeb kapitālistiskā pasaule ir firma...

Uz firmu ar simfonisko orķestri bieži dodas koncertēt mans tēvs. Viņš atved mantas, kuŗas palūdzu. Tomēr neko vairāk nestāsta – ne par Franciju, ne VFR un Itāliju, ne par tālo Meksiku, ASV, Kanādu un Japānu. Atrunājas ar aizņemību un lielo slodzi. Tikai vēlāk saprotu, ka noklusē, lai stāsti nejausi nenonāktu nepareizajās ausīs. Reiz Stokholmā, mazā piepilsētas veikaliņā, viņš kopā ar kādu Maskavas mūziķi, nejausi sastop trimdas latvieti. Šis dažu

gan informācija par PSRS (republiku un valsts vadītāju saraksts), kā arī "mūsu" laika aforismu, rusicismu, žargona un lamuvārdu vārdnīca grāmatas sākumdaļā (ar piebildi – *Uzmanību!! Dažviet – necenzēta leksika!*).

"Atmiņu klades" tematika ir plaša. Liela uzmanība pievērsta 60.–70. gadu transportlīdzekļiem, sākot no tramvajiem līdz aizmirstajam tolaik populārajam ūdens transportam, detalizēti apskatīti dažādi publiskā transporta līdzekļu modeļi, uzmanība pievērsta dažādiem sporta veidiem, rotālietām, kosmosam, televīzijai, kino, mūzikai un tās

Bitīte, dravnieks, ziedotāji un dziedātāji

*Bitīt' šuva meldru krēslu,
Auzu salmu galiņā.
Kur pašai atsēsties,
Dravinieku mīlojot.*

Ziemas sākumā, kad muzejā un pētniecības centrā "Latvieši pasaulē" jau plānojam nākamā gada izstādes un izglītības programmas, cerīgi ieskatos manā mīļākajā latviešu tautasdziesmu izlases grāmatīnā. Tā ir Veronikas Strēlertes 1946. gadā Stokholmā izdotā "Māras laiva". Neliels sējums mīkstos vākos, bet dabas, dzīves ritmu un atziņu pārpilns.

Pārdomājot Ukrainā sevišķi smago gadu un to, kā kaš mūs visus pēc kovida gadiem no jauna izsita no ierastajām un ērtajām slīdēm, mani ļoti uzrunāja šī tautasdziesma. Tajā izjūtu mīlumu, rūpes, viesmīlību, satīcību, līdzsvaru, pat saldumu. Bitīte ar dravnieku. Kopējs darbs un kopēja raža. Viss noderīgs un tālāk dodams. Un jūtu, ka tieši šī tautasdziesma atspoguļo arī to, uz ko muzeja saime ir tiekusies aizgājušajā gadā un ko ceram turpināt veidot un veicināt šajā gadā.

Tās ir rūpes ne vien par to latviešu kultūras mantojumu, ko ikdienā kopj tie, kas dzīvo ārpus Latvijas, par vienreizējiem priekšmetiem un atmiņu pierakstiem, kas mūsu pastāvīgajam krājumam jau uzticēti, izstādēs izcelti, skolēniem rādīti un pētniekiem pieejami, bet arī vēlētās viesmīlīgi uzņemt jūs mūsu telpās; rast vietu, kur visiem "Latviešiem pasaulē" ērti ienākt, piedalīties. Kopā ar nelielām tematiskām izstādēm no mūsu krājuma, piedāvājam Berga bazārā Rīgā kopā dziedāt, lasīt vēstules, pārrunāt ārpus Latvijas sarakstītas grāmatas, klausīties referātus un dzeju, un skatīties filmas. Labprāt arī tiekamies ar jums virtuālajos pasākumos par dažādiem tematiem vienai, kuŗā pasaules malā jūs pašreiz mītat. Ja esat šovasar Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā no 9. jūnija līdz 3. septembrim būs atvērta "Latvieši pasaulē" jaunā, krāšņā, vērienīgā izstāde "Uzvilkt Latviju!". Lai uzzinātu vairāk par to, ko katru mēnesi piedāvājam, lūdz, ieskatīties mūsu mājaslapā www.lapamuzejs.lv, vai atsūtiet savu epasta adresi info@lapamuzejs.lv, lai varam jums piesūtīt muzeja vēstkoņas un ziņojumus par pasākumiem, izstādēm un izglītības programmām dažādiem vecumiem.

Muzejs un pētniecības centrs "Latvieši pasaulē" ir sabiedriska organizācija – privāts, Latvijas Republikas Kultūras ministrijas akreditēts muzejs. Muzeja krātuve ar vairāk nekā 26 000 izceļošanas vēstures liecībām atrodas Rīgā, Latvijas Nacionālās bibliotēkas telpās, un mūsu birojs ar nelielu tematisku izstāžu zāli un pasākumu telpu jau otro gadu atrodas Berga bazārā Rīgas centrā. Muzeja darbību uztur un atbalsta galvenokārt ZIEDOTĀJI, tādēļ vēlamies sirsnīgi pateikties ikvienam no jums, kas ziedojis mums dažādām akcijām un mērķiem 2022. gadā, un pateikties jau iepriekš tiem, kas vēlas mūsu darbu atbalstīt 2023. gadā. Pateicoties dāsnajiem ziedotājiem, biedru, organizāciju, kā arī nozi-

mīgajam valsts atbalstam (Valsts kultūrkapitāla fondam, Kultūras ministrijai, Rīgas domei un Ārlietu ministrijai), **ar prieku sākam mūsu sešpadsmito darbības gadu.**

Sarma Muižniece Liepiņa muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" valdes priekšsēde

Ar lielu pateicību paziņojam, ka 2022. gada ziedošanas akcija

Bataragi, Jānis Bērziņš, Valdis Bērziņš, Ilga Anita Bērzkalne, Māra Bērtiņa, Uldis Bluķis, Astra Andra Dāboliņa, Inga Dankers & Lilija Gabliks, Vanda Dauksta, Dzidra Ērika & Neil Daykin, Uldis Dimiņevskis, Aija Ebdene & Valters Nollendorfs, ELJA50, Iveta Eilands, Inese & Uldis Erdmanis, Vita Gaiķe, Jānis Grāmatiņš, Arturs Grava, Daina Grosa, Maija Hinkle, Sibilla

(PBLA), Māra & Guntis Plēsumi, Mārtiņš & Kristīna Puteņi, Juris & Aina Pūliņi, Andris Ramāns, Ilze & Juris Raudsepi, Ināra Reine, Jānis Riekstiņš, Dace Monika Ruņģe, Zigrīda Sabine ar ģimeni, Ruta Soste, Richard Sampson, Vizma Sanders, Tālis Sēja, Māra Sikсна, Aldis Simsons, Inga Sindi, Diana Stambērga, Ilona & Jānis Studenti, Anda Sūna Cook, Toronto

Sējas piemiņai ziedojuši:

Pēteris Avens, Larisa Avens & Chris Taylor ar ģimeni, Violeta Beideck, Ināra & Didzis Beitlers, Laurie Bellman Cruz, Daina Birnbaums, Vija & Andrejs Birnbaums, Valda & Jānis Bolis, Daina Bolšteins, Anita & Tom Callanan, Daira & Juris Cilnis, Jānis & Pamella Cimdiņš, Zile Dumpis, Gunta & Lauris Eglītis, Gunta & Māra Grīslis, Dzintars Dzilna, Sigurd Haller, Skaidrīte Haller, Elita Hill, Ilze & Pauls Kalniņš, Liena & Ģirts Kaugars, Aija Kukainis, Zinta Kūlītis, Jānis Lazda, Māra Lazda, Sarma Muižniece Liepiņa, Juris Mačs, Mark & Kerri Martello, Ann & Thomas McGranahan, Ginta McNally, Anna Melkers, Inta Moruss-Wiest, Lalita Muižniece (pastāvīgās mājvietas fondam), Michael & Dale O'Reilly, Daniel O'Neill, Dzintra Opsis Janavs, Ērika & Jack Orchard, Arnolds Ozols, Dace un Valdis Pavlovskis, Terence & Vaira Pelēķis Christopher, Valda Puiše, Vaiva Puķīte, Inese & Ēriks Raisters, Andris Ramāns, Krišjānis & Verna Reynolds, Māra Reynolds, Lolita Ritmanis & Mark Mattson, Reshma Saujani, Tālis Sēja, Ērika Sensnovis, Inese Siliņa & Chris Drummond, Astrīda & Gundars Strautnieks ar ģimeni, Silvija & Daina Stukuls, Velta Šulcs, Ilga B. Švechs, Beiniķis-Šulcs ģimene, The Sym Family, Susan Bellman Tomita, Andra Zommers, Zubānu ģimene.

Kāda īpaša cilvēka piemiņai ziedojuši:

Dzīlņu ģimene (Ilmāra Dzīlnas piemiņai), Daumants Hāzners (Vitauta Hāznera piemiņai), Maija Hinkle (Juŗa Petriņeca piemiņai), Astra Holmes (Aivara Vasmaņa piemiņai), Maira Muižniece Rieger (Gunas & Imanta Muižnieku piemiņai), Sarma Muižniece Liepiņa (Lilītas Bergs piemiņai), Baiba S. Ozols (Saivas Kostecki piemiņai), Astrīda Ramrath ar ģimeni (Aivara Vasmaņa piemiņai), Ludmila Yamrone (Stivriņu, Visocku & Vansoviču ģimeņu piemiņai).

Dokumentālās filmas "Valiant brauciens uz brīvu Latviju" atbalstam ziedojuši:

XV Dziesmu un deju svētku ASV rīcības komiteja, Londonas Latviešu skola, Toronto Latviešu pensionāru apvienība (TLPA), Hamiltonas latviešu biedrība, Latviešu apvienība Detroitā, Sietlas latviešu centrs, Otavas latviešu biedrība, Daugavas Vanagu apvienība Indianapolē, Bostonas 18. novembra atceres komiteja un Bostonas latvieši (atsevišķā "Nyet nyet" krekla izsolē), Mančesteras (CT) Latviešu ev. lut. draudze, Montreālas latviešu organizāciju padome.

Liels paldies arī visiem dāsnajiem anonīmajiem ziedotājiem gan mūsu telpās Berga bazārā Rīgā, gan XV Vispārējo dziesmu un deju svētku ASV norisēs Minesotas galvaspilsētā St. Paulā! Paldies sakām arī tiem muzeja biedriem, kuri ir veikuši savas ikgadējās biedru iemaksas, jo arī tās ir nozīmīgs mūsu darba turpināšanas avots!

1966. gadā Tērvetē, Kanadā dzied (no kreisās) Jānis Dedelis, Juris Zilkalns un Leons Dedelis, ģitāru spēlē Andris Caunītis. Attēls no muzeja "Latvieši pasaulē" krājuma. Ingridas Mazutis dāvinājums

2022. gadā Rīgā dzied (no kreisās) Dainis Ruņģis, Kevin Irlen, Jeremy Smedes. Sadziedāšanās muzeja "Latvieši pasaulē" 11. novembrī

ir noslēgusies ar lieliskiem rezultātiem. Kopā visa gada laikā muzejam saziēdoti \$70 100 jeb € 65 900. No šīs summas muzeja darbībai ziedoti \$57 500 jeb €54 100 un muzeja nākotnes mājvietas fondam \$12 600 jeb €11 800. No sirds pateicamies visiem ziedotājiem!

Muzeja darbības turpināšanai ziedojuši:

Aija Ingrida Abene, Gunta Aizpure, Velta Anast, Silvija Ligita Daina Andernovics, Māra Apel-Blumins, Dace & Gundars Aperāni, Maija & Andris Aulicēmi, Ivars Avots, Anita & Roberts

Hershey, Vilis Inde & Tom Jacobs, Vita V. Kākulis, Renata Zile Kalniņš, Tija Kārklis, Zuze Krēšlīna Sila, Zinta Kūlītis, Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā (LNPL), Paulis & Irēne Lazdas, Valda Selga Liepiņa, Anita & Guntis Liepiņi, Sarma & Jānis Liepiņi, Jūlijs Liepiņš, Daina & Jānis Lucs, Astra Mangulis, Lalita Muižniece, Viktors Muižnieks, Zintis Muižnieks & John Nelson, Guna Mundheim, Mirdza Neiders, Dagnija Neimane, Baiba S. Ozols, Gunta & Ārijs Pakalni, Laima Patton, Dita Pence, Pasaules brīvo latviešu apvienība

Latviešu pensionāru apvienība (TLPA), Māris Ulmkalns, Astrīda Upītis, Livija Uskalis, Maira Valdmāne, Vitauts Vitoliņš, Laima & Bertrams Zariņi, Ģirts Jānis Zēgners, Sarma Zemīte, Ieva Zuiceva, Lauma Zvidriņa un vairāki anonīmi ziedotāji.

Pastāvīgās mājvietas fondam ziedojuši:

Vilma Bolšteins, Lauris & Gunta Eglītis, Modris & Valija Galenieki, Maija Hinkle, Aija Moeller, Sarma Muižniece Liepiņa (Tijas Krūmiņas piemiņai), Lalita Muižniece, Baiba S. Ozols. **Muzeja drauga Ritas Grīslis**

JURIS ŠLESERS

Tu to vari, Kris!*My Century. A Memoir of War, Peace and Pioneering in the Emergency Room*
(Mans gadsimts. Memuārs par karu, mieru un jaunām pieejām neatliekamā palīdzībā)**Kristaps Juris Keggi, M.D. Angļu valodā, 369 lpp. North Haven, CT, USA: autora izdevums, 2022**

Astoņdesmit astoņu gadu vecumā Amerikas latviešu ķirurgs un profesors caurskatījis savus apbrīnojami dziļos atmiņu, arhīvu un atziņu apcirkņus un pasniedzis mums pamatīgu lasāmvielu. (Žēl, ka grāmata nav latviešu valodā, jo liekas, ka tieši Latvijas lasītājam tā varētu būt īpaši nozīmīga.) Šis bēgļu zēna dzīves stāsts izceļas tieši ar savu unikālītāti – tostarp vairākām pārsteidzošām nejausībām, bez kuŗām noteikti lietas būt risinājušās citādi.

Grāmatas pirmā trešdaļa veltīta dzimtas vēsturei, bērņibai un jaunības gadiem – pirms izšķiršanās studēt medicīnu. Kristaps ģimenē ir otrais no četriem dēļiem. Tēvs arī bija ārsts, un uzziņām, ka tēva senči bijuši Sāmsalas īgauņu vikingi, kas 9. un 10. gadsimtā kaŗojuši un pamīšus arī sagājušies ar Zviedrijas vikingu, no kā Keggi dzimta varēja būt mantojusi savus ziemcietīgos genus. Mātes vecāki ir 19. gadsimta latviešu inteliģences pārstāvji. Viņas tēvs ir pazīstamais teologs un folklorists profesors Ludis Bērziņš. Bēgļu gaitās mātes vecāki turas kopā ar Keggi ģimeni.

Ģimene nonāk Vācijas franču okupācijas zonā, Freiburgas apkaimē. Tēvs dabū franču kaŗaspēka ārsta vietu, un zēni mācās franču licejā Freiburgā. Kristaps iemācās gan vācu, gan franču valodu. Kad 1949. gadā ģimene izceļo uz ASV un apmetas Ņujorkā, viņš ātri apgūst arī angļu valodu, pabeidz vidusskolu un 1951. gadā 17 gadu vecumā sāk studēt prestižā Jeila (Yale) universitātē humanitārās zinības un medicīnas studijām sagatavošanās (t.s. "pre-medical") priekšmetus. 1955. gadā jauneklīs iegūst bakalaura gradu un turpina studijas medicīnas fakultātē, kuŗu beidz ar medicīnas doktora gradu 1959. gadā. Seko pieci rezidentūras gadi ķirurgijā un ortopēdijā.

Līdztekus studijām Kristaps ir aktīvs Ņujorkas latviešu sabiedrībā, bet īpašu lomu viņa dzīvē ieņem sports. Ķermeņa fiziskā kultūra viņu uztur možu un vingru visu mūžu – gadu gaitā uzsvaram virzoties no paukošanas uz skriešanu (ieskaitot vairākus maratonus), tad airēšanu un brieduma gados – golfu.

1957. gadā medicīnas students Keggi apprec jauku amerikāņu meiteni Džūliju (par spīti mātes centieniem viņu tuvināt latvietēm!) un, lai palīdzētu finansēt studijas un ģimenes dzīvi, iestājas kā leitnants īpašā ASV armijas programā medicīnas studentiem, ar to saistoties turpināt dienēt divus gadus kā ārstam aktīvā dienestā pēc speciālītātes apgušanas. Ortopēdijas rezidentūru beidz 1964. gadā un pēc tam vienu gadu ir stacionēts armijas slimnīcā El Paso, Teksasā. Pa to laiku ir sācies Vietnāmas kaŗš – tur drīz nokļūst arī jaunais ķirurgs Keggi.

Gads Vietnāmā ir viens no drāmatiskākajiem un profesionāli un personīgi nozīmīgākajiem

posmiem jaunā ortopēda dzīvē un karjerā. Tam veltīta ceturtdaļa grāmatas. Vietnāmā Dr. Keggi ir ASV armijas portatīvas frontes traumu slimnīcas ķirurgs. Neoficiāli šai slimnīcai patapinot pavārdu "MASH" no līdzīgām vienībām Korejas kaŗā un tam sekojošā populārā ASV televīzijas seriāla, viņš tēlaini apraksta savu "MASH" pieredzi Vietnāmā. Iznāk arī saskare un ķirurģiska darbība ar tuvēju Vietnāmas kalniešu cilti, tiek arī uzņemts par šīs cilts goda biedru un apbalvots ar tradicionālām regālijām un kaŗa ietērpju. (Skat. foto 216. lpp.)

Dr. Keggi atgriežas civilā dzīvē un ģimenē 1966. gadā (nu jau trīs meitiņas!), uzsāk privātpaksi Jeila universitātei tuvējā Vaterburijas slimnīcā, un paralēli ir universitātes mācībspēks. Autors daudzkārt piemin savas sirsnīgās attiecības ar ilggadējo Jeila universitātes ortopēdijas katedras vadītāju profesoru Soutviku (Wayne Southwick) – savu mentoru un mūža iedvesmotāju. No studenta līdz brieduma gadiem, nopietnu izšķiršanos brīžos Keggi allaž gūst stiprinājumu atceroties Dr. Soutvika mudinājumu: "Tu to vari, Kris!".

Dzīve ir ļoņojusi, un grāmatā esam jau pāri pusei. Seko vairāk kā 20 samērā mierīgi (kaut sportā joprojām aktīvi!) gadi profesionālā dzīvē Jeila universitātē un Vaterburijas slimnīcā. Stāsts – vismaz šim lasītājam – sāk atkal īsti saviļņoties 1986. gadā, ieejot grāmatas pēdējā ceturtdaļā. Pasaules lielvaru groži ir nonākuši Rēģena un Gorbačova rokās, un "perestroikas" un "glasnostj" iespaidā Maskavā notiek sporta sacīkstes "Goodwill Games" ("Labās gribas spēles"), kuŗās no ASV airēšanas sportā piedalās arī Keggi vidējā meita Māra. Viņš pats kopā ar amerikāņu draugu arī ir atbraucis skatīties sacīkstes un meitu atbalstīt. Krasais pretkomūnists Keggi nolēmis izmantot šo notikumu, lai iemestu aci prezidenta Reigana dēvētajā "ļauņuma impērijā".

Reiz, abiem ar draugu grozoties skatītāju burzmā, Keggi pēkšņi izdzird – divi tuvu stāvoši "krievi" sarunājas latviski! Keggi pievienojas sarunai, un abi latvieši izrādās esam zināmi personāži PSRS airēšanas sporta pasaulē. Sāk risināties draudzīgas sarunas, tiek arī pieminēts Latvijas Traumatoloģijas un ortopēdijas institūta direktors profesors Viktors Kalnbērzs, kuŗš esot "vadošais akadēmiskais ortopēdiskais ķirurgs Padomju Savienībā". Izskan doma, ka Keggi noteikti vajadzētu ar viņu iepazīties. Autors ir ieintriģēts un priecīgs piekriņ – kaut pats šādai iespējāmībai vēl ļāga netic. Tomēr – pēc gada tas notiek!

1987. gada novembrī, nakts vidū Keggi guļamistabā atskan telefons – tālsaruna no Rīgas, uzaicinot prof. Keggi pēc dažām nedēļām piedalīties pirmajā Latvijas Starptautiskā ortopēdijas konferencē. Šis zvans kļūst par

iedīgli ciešai un reti noturīgai draudzībai ar Viktoru Kalnbērzu un Kristapa ļoti savdabīgai iesaistei Latvijas Atmosdas un Padomju Savienības iziršanas virpulī.

Konferencē Keggi referē par Amerikas pieredzi gužu endoprotezēšanā, un pēc referāta profesors Kalnbērzs viņu uzaicina izdarīt šādu operāciju kādam brīvprātīgam pacientam viņa

nija un citi labvēļi. Fonda mērķis ir nodrošināt ārzemju ortopēdijas rezidentiem iespēju papildināties pie Jeila universitātes speciālistiem Vaterburijas slimnīcā.

Šķietami "roku rokā" jaunie draugi Kristaps un Viktors turpmākos četros gados vairākas reizes gadā izbraukā visu plašo Padomju Savienību no Baltijas līdz Vladivostokai, Taškentai un

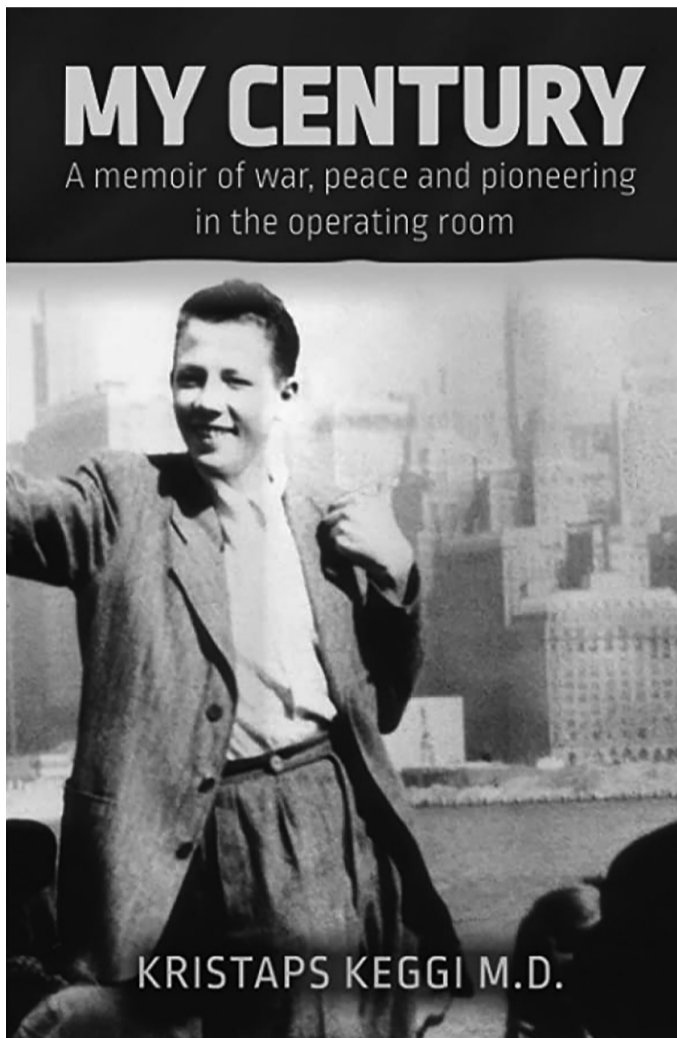
Doma par pakalpojumiem komūnistiskās sabiedrības valdošo aprindu locekļiem kā ieroci cīņā par Latvijas brīvību ir viens no grāmatas vadmotīviem. Tas jo spilgti parādās aprakstā par PSRS čekas (KGB) "nr. 2 vīru", admirāli Šindjajevu (visas PSRS robežu, krastu, ostu un lidostu politisko pārraugu, ar biroju Maskavas Ļubjankas cietuma korpusā), kuŗš rādās simpātisks cilvēks un ļoti izpalīdz Viktoram Kalnbērzam un Kristapam Keggi viņu ceļojumu, projektu un citu vajadzību gludā izkārtošanā. Viņa sieva, kuŗai bijusi problēma ar kāju deformāciju, bija prof. Kalnbērza paciente. Konsultēt pieaicināts Dr. Keggi, kuŗš šādi iepazinās arī ar admirāli. (Pacientei operāciju nevajadzēja). Apzinoties savas bērņības un savu radu skarbo pieredzi ar krievu komūnistiem un čekistiem padomju okupācijā un otrā pasaules kaŗa laikā, kā arī Vietnāmā, Keggi pasaulē lūko rast izlīdzinājumu vecām netaisnībām, lai varētu – "iet uz priekšu".

Daudzie Krievijas apmeklējumi ir palīdzējuši. 1980. otrā pusē ir "labā prāta" laiks un Keggi atzīst: "Krievi nav mūsu ienaidnieks. Viņiem ir jūdeo-kristiāniskais kultūras mantojums un ticējumi. ... Mums ir daudz vairāk kopēja ar viņiem nekā ar ķīniešiem vai musulmaņu tautām." 2022. gadā viņš ir "apbēdināts" par "viena vecā laika politiska policista izraisītu diktatūras atdzimšanu šodien", tomēr mierina sevi un lasītāju: "Es ceru uz labākām dienām nākotnē, un ka es varēšu darīt savu daļu, lai to veicinātu." Gribas atsaukt palīgā profesoru Soutviku: "Tu to vari, Kris!"

Autors ar lepnumu piemin Latvijas ortopēdu un mikroķirurgu Dr. Olafu Libermani, kuŗš četrus mēnešus pie viņa mācījies locītavu ķirurgiju, kā arī noklausījās viņa lekcijas par kaŗa brūču ārstēšanu. Kad 2022. gada februārī, kad sākās Krievijas kaŗš Ukrainā, Dr. Libermanis tūlīt brīvprātīgi aizbrauca uz Ukrainu ārstēt ievainotos, un grāmatas pabeigšanas brīdī bija vēl tur un raksta regulāri. "Olafs ir Jeilas klātnie 1922. gada Ukrainas kaŗā."

Grāmatu autors ir veltījis savas mīļās dzīvesbiedres Džūlijas piemiņai. Tīmeklī uzzinām, ka kundze nomirusi pavisam nesen – 2022. gada pavasarī. Uzzinām arī, ka Keggi tuvie kolēģi Dr. Soutviks (1923-2016) un Dr. Kalnbērzs (1928-2021) arī ir samērā nesen šķīrušies.

Protams, Keggi "Gadsimts" turpinās, un, pateicoties viņam, Jeila universitātē turpina darboties "Keggi Kimball Fund" – fonds starptautiskai ortopēdiskai izglītībai, un "Keggi Bērziņš Fund for Baltic Studies" – Baltijas studiju fonds, kuŗš rīko zinātniskas konferences un dod iespēju Baltijas valstu zinātniekiem nodoties akadēmiskiem projektiem Jeila universitātē.

vadītājā institūtā, ar līdzpaņemtajiem ASV "Richards" firmas implanta materiāliem. Kristapam tas uzraisa nopietnas pārdomas, vispusīgi apsverot iespējamās "kāpēc ne?" Tomēr uzvar saņēmis profesora Soutvika uzmodinājums – "Tu to vari, Kris!". Keggi aicinājumu pieņē, operācija noris sekmīgi, un pacients – liela kolhoza vadītājs – vēl daudzus gadus vēlāk esot ar rezultātu laimīgs. Nākošā dienā konferencēs rīkotāji griežas pie Keggi ar ierosinājumu – vai starp Rīgas Traumatoloģijas un ortopēdijas institūtu un Jeila universitāti nevarētu izveidot akadēmisku apmaiņas programmu?! Keggi tagad jūtas Latvijas lietā "pašā vidū iekšā".

Keggi un Kalnbērza ierosmē tiek izstrādāts četpusīgs Akadēmiskās apmaiņas nolīgums starp PSRS Zinātņu akadēmiju, Rīgas Traumatoloģijas un ortopēdijas institūtu, Jeila universitāti un Vaterburijas slimnīcu. To parakstī 1988. gada februārī Amerikā ierodas profesors Kalnbērzs. (Universitāte un ASV valdība savu akceptu ir devušas ar noteikumu, ka viņiem nekas jāmaksā nebūs!) Programmas administrēšanai, pie Jeila universitātes tiek nodibināts Keggi ortopēdijas fonds, ko vēlāk finansē gan Keggi pats, gan "Richards" endoprotežu kompā-

pa vidu – konsultējot, mācot, operējot – pat "slepenajā" Kremļa slimnīcā Maskavā, kur Keggi tiek aicināts ieoperēt Rietumu endoprotēzi PSRS Zinātņu akadēmijas prezidenta dzīvesbiedres gužā.

Līdzīgi kā kopš 1960. gadiem to ar prātu jau dara dzejnieki, koristi un citi kultūras darbinieki, 1980. gadu otrajā pusē nevar darbigajā Latvijas revolūcijā līdzīgā veidā ir iesaistījušies arī ārsti. Pirmais Vispasaules latviešu ārstu kongress 1989. gada jūnijā ir pacilājošs notikums, kuŗa atklāšanā cauri Rīgai iziet vairāku tūkstošu ārstu un medmāsu parāde ar kopš okupācijas pirmo reizi atļautiem sarkanbaltsarkaniem karogiem. Gājiena priekšgalā soļo vadošie trimdas latviešu ārstu aktivisti – brāļi Bertrams un Kristaps Zariņi, Latvijas vadošais ortopēds Viktors Kalnbērzs un viņa Amerikas draugs un kolēģis Kristaps Keggi – gandarīts, ka viņa savdabīgā iesaistīšanās kopējā lietā ir novērtēta: "Manas pēdējo divu gadu aktivitātes Latvijā un operācijas, ko izdarīju augsta ranga aprindās Rīgā un Maskavā, droši vien palīdzēja..." – tomēr atzīst, ka kongresa sarīkošanā pārējiem minētajiem un vēl citiem bija lielāki nopelni.

INĀRA
JAKUBONE

Arnolda Klotiņa grāmata pārsteidz. Pārsteidz ar vērienu, pārsteidz ar dziļumu.

Pārsteidzošs ir ne tikai grāmata pieejamās informācijas apjoms (542 lappuses), bet arī daudzveidīgums. Jo stāsts neaprobežojas tikai un vienīgi ar mūziku – te atrodam arī vēsturiskā, politiskā, ekonomiskā un sociālā konteksta apbrīojami precīzu raksturojumu. Varam uzzināt, kā veidojās bēgļu attiecības ar sabiedroto varas iestādēm, kādi bija nereti tik skarbie dzīves un darba apstākļi angļu, amerikāņu vai franču pārvaldītājās teritorijās, dažādajās nometinājuma vietās – kaņģuģērbu nometnēs, bēgļu nometnēs, barakās vai vietējiem iedzīvotājiem atsavinātajos īpašumos. Līdz pat tādām detaļām kā pārtikas devu kalorijas zīdaiņiem, grūtniecēm, vīriešiem... Patiesi šķiet, ka autors nav aizmirsis apzināt un atklāt itin nevienu bēgļu dzīves šķautni.

Tiek atgādināts arī par cēntiem veidot oficiālas pārstāvēniecības struktūras (Latvijas Nacionālā komiteja, Latviešu Centrālā komiteja, Latviešu Centrālā padome). Jo, kā norāda Arnolds Klotiņš, latviešu bēgļi tobrīd bija vienīgā tautas daļa, kas varēja brīvi paust patiesību par okupēto valsti, un kas nepieciešamību saglabāt savu identitāti un vienotību, pārstāvēt nāciju un valsti apzinājās kā galveno uzdevumu.

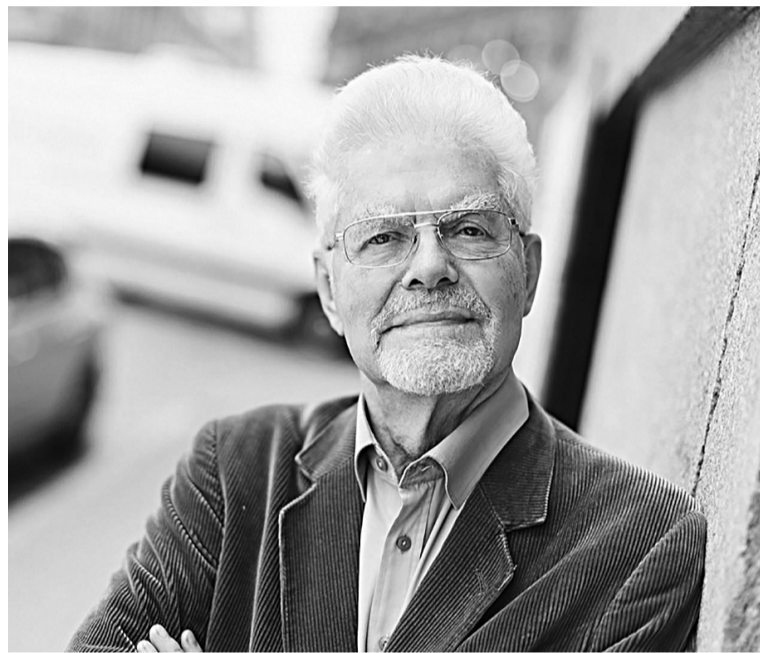
Skarto tēmu loks ir arī intriģējošs. Vienai sadaļai dots virsraksts "Kāds ir latvietis", citas sola ziņas par konfliktiem, par atklātumu latviešu vidē, par trimdnieku pašvērtējumu, zaudēto un iegūto...

Jā, Arnolda Klotiņa grāmata ir ļoti daudz "tirās" vēstures, un par to varu tikai pateikties. Jo nez vai pati meklētu rokā kāda vēsturiska fundamentālus pētījumus. Bet te – mūzikas vēstures grāmata – rodams tik bagātīgs, analītisks skatījums uz pēckara laika politiskajām norisēm un latviešu vietu un lomu tajās!

Vēl grāmata pārsteidz ar kaņģu bēgļu mūzikālo aktivitāšu visaptverošo, panorāmisko kopainu. Un vienlaikus – ar autora spēju iedziļināties ik sīkākajā detaļā, atsaucoties uz neskaitāmiem konkrētiem un ļoti "daļrunīgiem" faktiem un liecībām. Neaizmirstot pieminēt, piemēram, to, ka Ādolfs Ābele pirmo nakti Berlīnē bijis spiests pārgulēt uz galda, bet Volfgangs Dārziņš prom no Berlīnes devies tieši dienu pirms pilsētas bombardēšanas. Bet vēlāk, 1947. gada ziemā Eslingenā, kādas skolas nekurinātajā zālē savu pirmo klavierpersonāti ik vakaru komponējis kažoku mugurā un elektrisko sildītāju ielenkts. Vai to, kā Roberts Zuika un Alberts Jērums jau Londonā par nedēļas algu nopirkto simfoniskās mūzikas koncerta biļeti dalījuši uz pusēm – viens iedams uz pirmo, otrs – uz otro koncerta daļu. Tās ir liecības,

Arnolds Klotiņš. "Mūzika bēgļu gaitās. Latviešu mūzikas dzīve un jaunrade pēckara Eiropā. 1944-1951"

kas ne tikai aizkustina, bet dažureiz arī šokē. Vai iedvesmo – kā Roberta Zuikas diriģētā koņa foto, jaunajam diriģentam teju uz pirkstu galiem pacēlušamies, ar iedvesmojošu žestu aicinot kaņģavīru formās ģērbtos koristus tik skaistajā mūzikālajā "lidojumā"... Putlosas kaņģuģērbu nometnē, meža klajumā, nez kāda angāra priekšā, kas laikam kalpojis par tādām kā skatuves "kulisēm".

Arnolds Klotiņš // FOTO: Jānis Porietis

Grāmatas ievadā Arnolds Klotiņš norāda – šis pētījums ir fiksējis "neskaitāmus ideālisma un pašaieliedzības gadījumus, bez kuņģiem latviešu kultūra nometņu apstākļos nebūtu nedz izdzīvojusi, nedz arī ieguvusi patiesu vai sliktākā gadījumā liekuļotu apbrīnu cittaute vērotāju skatījumā".

Lūk, vien daži fakti, kas aplicina pašus izcilākos sasniegumus. "Latviešu stiņu kvartets" laikā no 1945. gada aprīļa līdz 1949. gadam sniedz ap 450 koncertu vismaz 100 Eiropas pilsētās. Koris "Dziesmu vairogs" 1946. martā dzied Nirnbergas tribunālā klātesošajiem žurnālistiem. 15. jūnijā topa šugad Oldenburgā tiek atklāta Latviešu

opera. Atklāšanas reizē uzrunu teic pats no tuvējās Lībekas atbraukušais Jāzeps Vītols. Jau pēc pusotra mēneša ir notikušas sešas izrādes. Presē tiek ziņots, ka pie "opernama" – bijušā viesu nama "Grüner Hof", kuņģu ir gan latviešu rokām izrakta orķestra bedre, gan pašu izbūvēta skatuve – izrāžu vakaros redzami pat vairāki desmiti britu militārās pavēlniecības limuzīnu. Par spīti tam, ka gaismekļi

Baireita, Ansbaha, Blomberga, Mērbeka, Silenbūha, Vircburga, vēl daudzi citi ciemi, pilsētas... Šķiet, nav aizmirsts neviens un nekas, izsekojot katrai mazākajai mūzikālajai vienībai, piemēram, bēgļu gaitu iesākumā tik populārijiem vīru dubultkvarteti. Pēc tam jau – koņu tapšanai, kultūras un dziesmu dienu norises vietām, pirmajiem trimdas Dziesmu svētkiem.

būtību. Arnolda Klotiņa tekstā tādi iepriecinājumi rodami ik lappusē, kas veltīta jaunradei. Patiesi pārsteidz autora uzņēmība (un zināšana) piesaukt teju ikkatru bēgļu gaitās radīto darbu. Grāmata rodams ne tikai kompetents Jāzeps Vītola, Ādolfa Ābeles, Jāņa Mediņa, Volfganga Dārziņa, Jāņa Kalniņa, Bruno Skultes, Jāņa Norviņa, Alberta Jēruma radošo gaitu raksturojums, bet arī bēgļu gados tapušo darbu pilni saraksti

Jau statistiski vien šis uzskaitījums ir gana daļrunīgs. Tā Jāzeps Vītols Vācijā komponējis vien trīs koņa solodziesmu ar ērģeļu pavadījumu. Toties pēc atmiņas rekonstruējis neskaitāmas – ne tikai savas, bet arī kolēģu – koņa un solodziesmas. Raksturīgs, iespējams, ir arī Jāņa Kalniņa darba stils bēgļu gaitās. Viņš komponē ļoti daudz, arī daudz simfoniskās mūzikas. Bet iespēju simfoniskajai mūzikai izskanēt tobrīd ir traģiski maz. Kad 1948. gadā beidzot rodas iespēja stāties pie profesionāla simfoniskā orķestra diriģenta pulsts, Kalniņš, rakstot par šo notikumu draugiem, apraudas...

Vienlīdz ieinteresēti Arnolds Klotiņš stāsta arī par Jēkaba Poruka, Jāņa Cīruļa, Leonīda Slaucītāja, Teklas Ilsteres, Haralda Berino, Helmera Pavašara, vēl citu, tos katrā šim pilnīgi nezināmu skaņražu veikumu.

Arnolds Klotiņš raksta, atsaucoties gan uz bēgļu laika publikācijām, gan atmiņu literatūru, gan, protams, arī analizējot konkrētus darbus viņam pašam tik raksturīgajā lakoniskajā, precīzajā, erudītajā veidā. Piemēram, norādot uz to, ka mūsu komponistu jaunradei bēgļu gaitās bija jauni stimuli un uzdevumi. No vienas puses – saglabājās nepieciešamība turpināt nacionālās kultūras procesu. Bet no otras – kļuva iespējama viņu emocionālās un intelektuālās pasaules paplašināšanās, jo komponisti nu bija nonākuši daudz novatoriskākā vidē, nekā Latvijā. Tālivalža Ķeniņa skološanās Parīzes konservatorijā un pirmā starptautiskā debija Darmštates vasaras kursos tam ir jo spilgtā liecība, un grāmatai veltīta pienācīgā uzmanība.

Autors secina – bēgļu gaitu un trimdas starptautiskā vide lika latviešiem labāk iepazīt pašiem sevi, savas labās un sliktās īpašības, stiprināja nepieciešamo kultūras pašapziņu. Tā vien gribas piebilst – tik nepieciešamo kultūras pašapziņu mums visiem šodien noteikti var stiprināt šī lieliskā grāmata, jau atkal tik izcilais Arnolda Klotiņa veikums.

Grāmatu var iegādāties, sazinoties ar Inesi Zaķi, rakstot 6051A Sun Blvd #604, St. Petersburg, Florida 33715

Arnolds Klotiņš intervijā Latvijas Radio norādīja, ka īpaši tika piedomāts pie tā, lai ļoti uzskatāmi izkārtotais satura rādītājs un pēc tam – norādes lappušu malās – līdzētu atrast ikkatru interesējošo tēmu, ikkatru meklēto (un satura rādītājā piesaukto) mūziku.

Grāmata minēti daudzi desmiti, ja ne simti mūziķu vārdu. Jo Arnolds Klotiņš zina teikt – bēgļu vidū bijuši ap 60 komponistu un diriģentu (to vidū 20 profesionāli skoloti komponisti), apmēram 150 solistu un teju divi simti instrumentālistu.

Jā, komponisti. Mana sirds liksmo ikreiz, kad lasu trāpīgi formulētu komponista darba

LAIKA GRĀMATA

Elmārs Zemovičs. Mūzikālā Latvija attēlos. Orķestri, diriģenti, solisti.

1930. gadā lielu popularitāti iemantoja Jēkaba Vītoliņa un Roberta Krodera "Latvju skaņu mākslinieku portrejas." Ceram, ka tāpat notiks ar šo grāmatu, kas vēsturiskos fotoattēlos ar īsu informāciju aizved tajos aizv. gs. gados, kad Vērmanes dārzā, Jūrmalā un koncertzālē regulāri spēlēja orķestri ar pašmāju slavenībām un izciliem pasaules mūziķiem.

Grāmatas Jums piesūtīs pa pastu
Rakstiet Inesei Zaķis 6051A Sun Blvd #604,
St. Petersburg, Florida 33715

Cena USD 35,-
t. sk. pasta izdevumi

DAIGA
MAZVĒRSITE

Tūristam pēc ciemošanās Latvijā nav daudz jādomā, ko iegādāties piemiņai par mūsu skaistās zemes apmeklējumu – somā tiks likta pudele melnā balzama, tāfelīte šokolādes ar Rīgas torņu siluetu, varbūt kāds ar tālumā panašosies ar Jāņu sieru, Ādažu čipsiem vai gardo rupjmaizi, šprotes gan laikam vairs nav modē. Kaut arī alkohola lietošanai ir negatīva ietekme, šoreiz gribas cildināt vēl kādu suveniram derīgu, reizē arī pašmāju ļaudīm lietojamu Latvijas produktu – tas ir Allažu ķimelis, liķieris, ko darina no ķimenēm, un šogad šis dzēriens svin 200. jubileju. Saldais, stiprais, aromātiskais dzēriens 19. gadsimtā no cariskās Krievijas sastāvā esošās Allažu muižas brūža kā vērtīga eksportprece nonāca uz smalkākajiem galdiem visā Eiropā, ieskaitot britu monarchus, un aiz tās robežām.

Allažu ķimeļa (*Allasch Kümmel*) vēsture cieši saistīta ar fon Blankenhāgeniem – prūšu izcelsmes tirgotāju un muižnieku dzimtu, kuŗas aizsācējs kā mācītājs ieradās Pērnavā 1585. gadā no Štrālzundes. 1794. gadā Blankenhāgeni saņēma ģerboni un dižciltību, 1795. gadā dzimtu ierakstīja Vidzemes bruņniecības matrikulā. Krievijas imperijas Vidzemes guberņā tā dalījās Drabešu un Allažu līnijās (*a.d.H. Drobusch* un *a.d.H. Allasch*). Zināmākie Blankenhāgeni pārstāvi ir 17. gs. estofils un igauņu literatūras pamatlicējs Simeons un viens no spožākajiem 19. gs. intelektuāļiem Baltijā, Vidzemes Vispārderīgās un ekonomiskās sociētātes dibinātājs Pēteris Heinrihs fon Blakenhāgens. Starp citu, šī sociētāte izplatīja Latvijas teritorijā virkni jaunu kultūraugu, kuŗu vidū bija rapsis un mūsu tik iemīļotie kartupeļi.

Blankenhāgeni valdījumā mūsdienu Latvijas teritorijā dažādos laika posmos bijušas vairākas muižas – Drabešu, Rāmuļu, Ādažu, Mālpils, Vites, Mores, arī Ēbela muiža Rīgā un citas, to vidū Allažu muiža. Šī apkārtnē netālu no Siguldas ir sena apdzīvota vieta, kur jau 18. gadsimtā darbojās vaŗa un stikla rūpnīcas, bija attīstītas cukura un degvīna ražotnes. Zviedru laikā no 1629. līdz 1721. gadam alkoholu Latvijas teritorijā pazina maz. Reibinošos dzērienus ievada no Polijas un Krievijas, krogos degvīnu pārdeva tikai zāļu tiesai. 18. gadsimta otrajā pusē muižnieki, jo sevišķi Vidzemē, sāka ražot degvīnu un eksportēt uz Krieviju.

Allaži, kā arī Jūdažu muiža, piederēja jau minētajam Pēterim Blakenhāgenam, kas miris 1794. gadā Rīgā. Pie slavenā liķiera ražošanas ķērās cits Blankenhāgens – Vilhelms (1761–1840), kuŗu iecēla par Krievijas cara Aleksandra I padomnieku, taču Allažu ķimeņu liķiera garša nebija kas absolūti jauns. Jau senos laikos ķimeli gatavoja dažos klosteros, bet mūki savas receptes turēja slepenībā un neizpauca.

Ķimeņu un Allažu ūdens legendai 200. jubileja!

Ķimelis, no vācu vārda *kümmel* – ķimenes, ir degvīns, ko iegūst, tvaicējot ķimeņu sēklas kopā ar spirtu vai, sliktākajā variantā, piejaucot degvīnam ķimeņu ēterisko eļļu. Dzēriens parasti satur no 40 līdz 42 % spirta un līdz 10% cukura. Ķimelī piemīt izteikts aromāts, šajā īpatnējā smaržā sajūtamās ne tikai ķimenes, bet arī anīss,

bija pirmais pieturas punkts viņa ekspedīcijai uz Eiropu. Savā ceļojumā cars neizbēgami iepazīna arī ēšanas un dzeršanas paradumus, tostarp pagaršoja jau tolaik populāro, gremošanu veicinošo Bola ķimeli, kuŗu vēlāk līdz ar citiem jauninājumiem ieviesa savā galmā. Līdz uz Krieviju atvesto liķiera recepti cars Aleksandrs it kā

par populāru dzērienu un tika masveidā eksportēts uz Krieviju, ASV, Skandināviju, Lielbritāniju un tās kolonijām, kā arī Franciju. Trīskrāsu zemē liķieris bija pazīstams ar nosaukumu *Crème d'Allasch Likeur*. Īpaši veiksmīgi izsmalcinātā dzēriena eksportēšanā veicās Rīgā reģistrētajam aģentam *J.A.Mentendorff & Co.*

Rīgas melnā balzama. Ķimelis tika celts Krievijas imperatora galdā, no kuŗienes kā vērtīga eksportprece nonāca smalkākajos mielasos visā Eiropā un aiz tās robežām. Droši vien jau no tiem laikiem iegājies, ka Anglijas monarchu kronēšanas mielasta galdā jābūt arī Allažu ķimelī, kuŗu Blankenhāgeni kuģos sūtīja uz ostām Hamburgā un pat Ņujorkā.

20. gadsimta sākumā ķimeļa ražošana Allažu muižā turpinājās, brūzi nodarbināja piecus, sešus strādniekus. Produkcijas apjoms vēl bija iespaidīgs – 600 pudelu dienā, un nepieciešamās ķimenes piegādājuši ebrēju tirgoņi no leišu zemes. Turpat brūzi spiesta ķimeņu eļļa – viens stops no pūra. Muižas toreizējais īpašnieks Oto fon Blankenhāgens personīgi uzraudzījis ķimeļa gatavošanu un katram jaunraudzētam toverim pielējis klāt nedaudz „garšas” šķidruma, kuŗa sastāvs nav bijis zināms pat brūža meistaram. Gatavais iepildīts īpaši formētas pudelēs, kas iepriekš izskalotas ar spirtu. Tās ievietotas kastēs guļus, katra savā pītā groziņā. Ķimelis ienesis baronam solidu peļņu, tāpēc viņš ļoti rūpējies par savas firmas reklāmu. Rīgā kastes nogādātas zirgu vezumos vai „preču bāni” no Silciema stacijas.

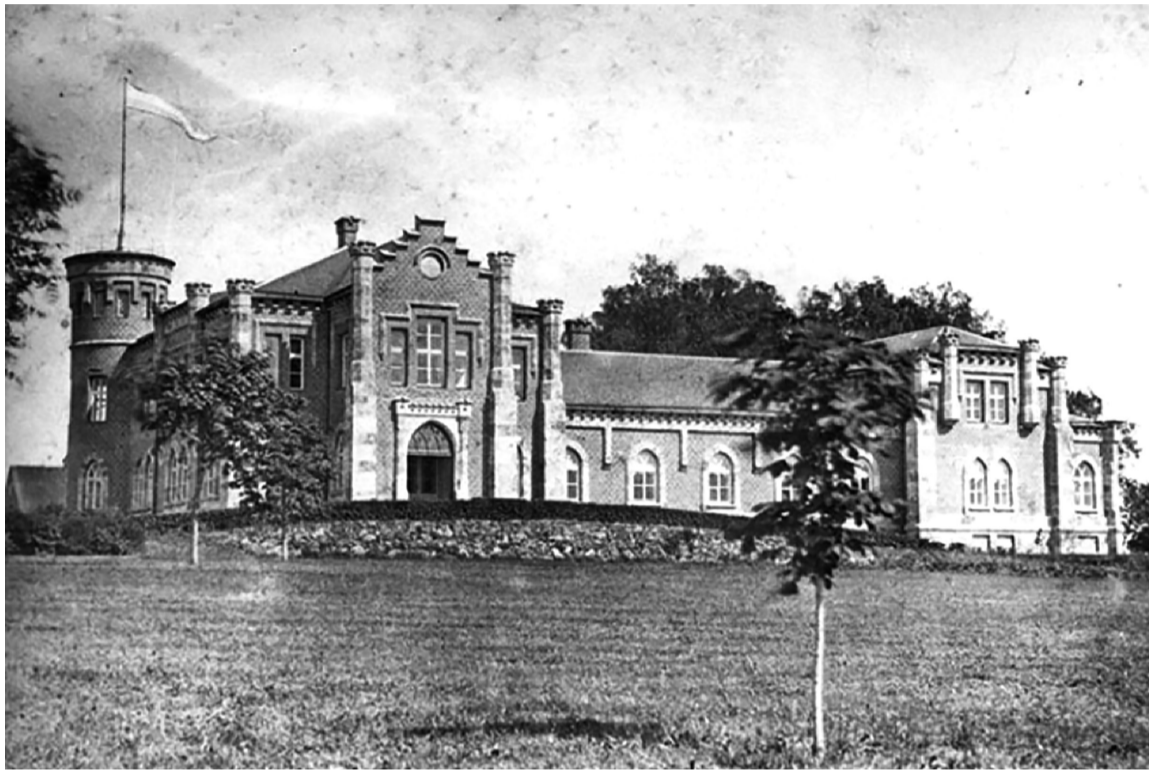
Labi iesākto rūpalu sagrāva Pirmās pasaules karš, kad caur pagastu gāja 4 km gaŗa kaujaslīnija no Mācītāja muižas līdz Urdzeņu mājām, Allažu pili nopostīja pilnībā.

No 1920. līdz 1940. gadam ķimeļa ražošana turpināja vairākas alkoholisko dzērienu firmas, to vidū a/s *V.Volfschmidts* un citas. Lielākā ražotāja bija firma *Otto Schwartz*, kas piederēja Jirgenzonu ģimenei. Tā bez Allažu ķimeļa ražoja vēl kristāliķieri, saldo pomerānci un citus dzērienus, ko eksportēja arī uz ārzemēm.

Šī attīstība beidzās 1940. gadā līdz ar padomju okupāciju, fon Blankenhāgeni ģimene līdzītiem baltvāciešiem bija izceļojuši uz Šverīnu Mēklenburgā, kur nodibināja uzņēmumu *Baltische Liqueurfabrik Otto von Blankenhagen*, lai ar sparū atsāktu Baltijas ķimeņu liķiera ražošanu. Pēc Otrā pasaules kara Leipciģa palika sociālistiskās Vācijas pusē, un *Leipziger Allasch* saglabājās kā nacionālais dzēriens, kuru ražoja *VEB Stadtkellerei Leipzig* vietējo iedzīvotāju vajadzībām. Padomju Latvijā ar nosaukumu „Allažu ķimelis” tika ražots sīrupains alkoholiskais dzēriens, kas bija tāls no Allažu muižas oriģināla un pat nesmaržoja pēc ķimenēm.

Arī ASV pēc Otrā pasaules kara *Heublen* koncerns ražojis *Arrow Allasch Kümmel* (35%), ķimeļi tapa arī Holandē, Vācijā un Francijā. Dažādos avotos publicētas arī Allažu ķimeļa receptes, kuŗas minētas dažādas sastāvdaļas, no tām galvenā, protams, ir pļavu ķimeņu sēklas.

(Turpināts 8.lpp.)

Allažmuižas pils tās ziedu laikos. 1905. gadā to nodedzināja ar visiem ķimeļa pagrabiem. To izdevās atjaunot, taču Blankenhāgeni līdz ar I pasaules kara ķimeļa ražošanu Allažos pārtrauca./Foto: no Allažu bibliotēkas novadpētniecības archīva

fenhelis, koriandrs un citas zālītes, kuŗas ražotāji patur noslēpumā.

Kā pirmie šo dzērienu pārdošanai sākusi ražot Bolu ģimene, kuŗai 1575. gadā piederēja neliela destilētava Amsterdamā. Lūkass Bols nelielo brūzi pārvērtā starptautiskā uzņēmumā. No tālajām kolonijām uz Holandi plūda visas pasaules

uzdāvinājis Vilhelmam fon Blankenhāgenam, kuŗa Allažu muižā jau gatavoja īpašu *von Blankenhagen Allasch* vodku. Saskaņā ar leģendu, 1823. gadā tika uzsākta Allažu ķimeņu liķiera jeb ķimeļa ražošana samērā lielā apjomā. Dzēriens radīts, izmantojot ķimeņu destilātu, tam raksturīgs augsts alkohola saturs virs 40%, spēcīgs

Kā jau daudzām labām receptēm, arī *Allažu ķimelī* atradās pakaļdarinātāji. Liķieri sāka ražot arī daudzas vietējās spirta rūpnīcas Leipciģā, kur tas top joprojām. Piemēram, mūsdienu *Real Leipziger Allasch* alkohola saturs ir 38%, to dzeŗ gremošanas uzlabošanai vai vienkārši tāpat, izbaudot tā savdabīgo garšu.

Allasch — Rigaer Kreis. Besitzer: Otto von Blankenhagen. Eingeeicht im Dezember 1905.

Allažu muižas drupas

garšvielas un, pateicoties tām, dzīma arvien jaunas dzērienu receptes – tostarp arī ķimeņu liķieris.

1696. gadā Krievijas cars Pēteris I jeb Pēteris Lielais ieradās Amsterdamā. Holande

ķimeņu aromāts un liels pievienotā cukura daudzums.

1830. gadā jauno dzērienu izstādīja Leipciģas mesē, kur tas piesaistīja uzmanību ar savu neparasto garšu un aromātu, līdz ar to *Allažu ķimelī* kļuva

Tieši pēc Leipciģas izstādes sākās *Allažu ķimeļa* uzvaras gājiens, tas izpelnījās medaļas gadatirgos un pasaules izstādēs Londonā, Antverpenē un Parīzē, kļūstot par Baltijas valstu vēstnieku dzērienu jomā pirms

Ķimeņu un Allažu ūdens leģendai 200. jubileja!

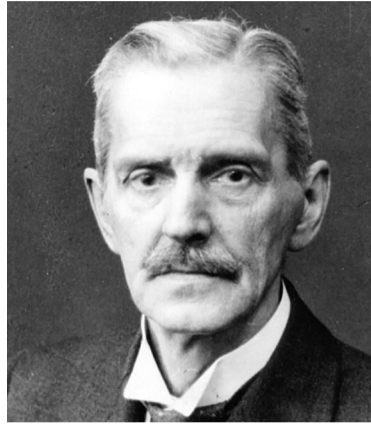
(Turpināts no 7. lpp.)

Tās papildinātas ar rūgto mandeļu sēklām, ličstiebru saknēm, anīsu, apelsīnu miziņu aromātu, pētersīļu un rožu eļļu, vaniļas tinktūru, fenheli, koriandru un tā tālāk, protams, pievienojot cukuru pēc garšas.

Palaiķam tiek rīkotas dažādu valstu ražoto Allažu ķimeļu degustācijas, arī Latvijā pašlaik ražo un tirgo dzērienu ar šādu nosaukumu. Šajā gadsimtā stipro, saldo ķimeņu liķieri pēc paša receptes individuāli gatavojis arī ķīmiķis, allažnieks Jānis Teterovskis savās Kalna Pullēnu mājās. Viņa tehnoloģijas pamatā bija ķimenes no lauku saimniecības, cukurs, kvalitatīvs spirts (optimālais stiprums ir 69 %) un vietējais ūdens, kas pēc autora domām, ir tā būtiskākā sastāvdaļa. Allažu avotu ūdens tiek dēvēts par unikālu, un alkohols ļoti izceļ ūdens garšu. Nostāsti gan vēsta, ka īstais avots, kas atradies Allažmuižā netālu no spirta brūža, ir iznīcināts, padomju laikā meliorējot laukus.

Protams, barona Blankenhāgena brūvējuma garšvielu

noslēpums līdz galam nav atklāts – tās pievienoja viņš pats personiski. Taču to buķetei domājas esam pietuvojies viņa darītavas *Zilver* saimnieks Reinis Zilvers. Siguldas zem-

Otto fon Blankenhagen laikā "Allažu ķimelis" ieguva zelta medaļas pasaules izstādēs. Pēc īpašumu atsavināšanas barons nodibināja brūzi Vācijā, bet vēlāk pārcēla uz Nīderlandi, nosaukumā saglabājot Allažu vārdu. Laika gaitā Allažu ķimelis kļuvis par ķimeņu liķiera etalonu

nieku saimniecībā Pilādži Zilveru ģimene ne tikai audzē ābolus un bumbiešus, bet arī dara vīnu un kalvadosu, kam jau 2018. gadā pievienojies Allažu ķimelis.

Pētot receptes, vēsturiskas liecības un norādes gan par fon Blankenhāgenu ķimeļa sastāvu, izskatījis konkrētu recepti, kas galu galā sakrita ar šī dzēriena aprakstītajām īpašībām, viegli dzeltenīgo nokrāsu un maigo, bagātīgo garšu par spīti tā alkohola stiprumam. Uz *Zilver* ķimeļa etiķetes lasāma Blankenhāgenu dzimtas devīze "Alis volat propriis" – „lido pats ar saviem spārniem”, dzērienu gatavo ar dubultās destilācijas metodi, ķimenes pievienojot jau destilācijas procesā. Tad tiek izvēlēta tikai labākā destilāta daļa, lai nodrošinātu dzēriena maigumu, kuņģi, gluži kā leģendās barons, Zilveri pievieno īpašu septiņu garšaugu un garšvielu uzlējumu kombināciju. Pēc divu mēnešu gatavināšanas liķieri pilda pudelēs, lai varētu celt galdā dzīvu un garšīgu Latvijas vēsturi.

Pirms desmit gadiem, par godu leģendārā dzēriena 190. dzimšanas dienai un, lai atjaunotu ķimeļa gatavošanas tradīcijas, pie Allažu Tautas nama ar īpašu rituāla palīdzību tika iesēts lauks ar ķimenēm. Šogad janvārī Allažu ķimeļa 200. jubilejas gadu ieskandināja, pulcējot Rīgas-Gaujas reģiona labākos restorānus, Gardēžu festivālā Siguldā godā ceļot tieši ķimenes. Tur varēja mieloties pat ar ķimeņu *gelato* – itāļu saldējumu, par viltoto zaķi vai štovētiem kāpostiem ar ķimenēm nemaz nerunājot. Skaidrs, ka ķimenes nāk par labu gan vēdera izejai vai vielmaiņai, aukstā laikā sasilda Allažu ķimelis, kuņģi senči mēdza dzert, ēdot diļļu lakstos vārītos upju vēžus. Daudzviet pasaulē ar Allažu (*Allasch*) nosaukumu joprojām apzīmē visu ķimeņu liķieņu kategoriju, tad nu būs vietā šogad pacelt glāzīti uz Latvijas leģendas veselību!

UZZIŅAI

• Krievijas cars Pēteris Lielais ķimeļa recepti savulaik atvedis

no Amsterdamas, kur tas ražots 16. gadsimtā, taču pie Allažu mīžkungiem Blankenhageniem recepte nonākusi no cita cara – Aleksandra I, ar kuru tiem bijušas labas attiecības.

• Eksportam ik dienu Allažos sagatavots pat līdz 600 pudeļu. Turklāt tumši zaļo ķimeļa pudeļu ražotne arī bija barona rūpala. Ziņa par Eiropas ziemeļos gatavoto neparasto dzērienu aplidoja gandrīz visu pasauli.

• Padomju laikā, piecdesmitajos gados, allažnieki uzgājuši pirms kara dārzos noraktas pudeles ar ķimelīti. Atradēji bija pēdējie oriģinālā ķimeļa dzērāji. Atšķirībā no lielražotāja produkta, īstais bijis mazāk saldus un ne tik lipīgs.

• 2008. gadā, sagaidot novadu reformu, kuras rezultātā Allažus iekļāva Siguldas novadā, deputāts Ainārs Latkovskis uz Saeimas sēdi bija paņēmis līdzīgu pudeli "Allažu ķimeļa", lai uzskatāmi demonstrētu, ka 200 gadus ražotais oriģinālais dzēriens vienā dienā var kļūt par "Siguldas ķimelī".

“Ar latviešiem ir grūti, bet bez viņiem nevar”: Astras Mooras 30 darba gadi ar latviešiem Dienvidkalifornijā

IEVA FREINBERGA,
latviesi.com

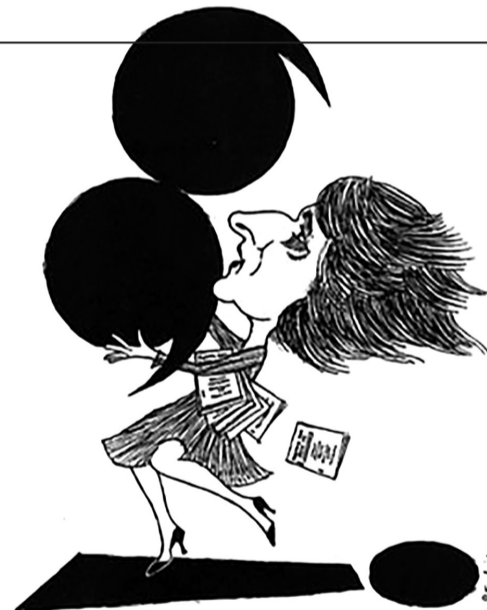
Anšlava Eglīša teicienu “par grūtumu ar latviešiem” un reizē tomēr nevarēšanu bez viņiem, redaktore un tulkotāja ASTRA MOORA citē, kad jautāju par viņas ilgajiem darba gadiem latviešu sabiedrībā Dienvidkalifornijā. Viņa vairāk nekā trīsdesmit gadus bijusi Dienvidkalifornijas latviešu informācijas biļetena redaktore. “Tas ļoti trāpīgi pateikts, esmu ar Eglīti vienisprātis un tāpēc visus šos gadus kalpoju latviešu sabiedrībai,” viņa saka.

Astra allaž bijusi svarīgāko latviešu sabiedrības notikumu centrā, un, kā pati smeļ – “biju informācijas birojs”. Redzējusi arī, kā gadu gaitā Dienvidkalifornijas latviešu sabiedrība mainās.

Pētījumu par vietējiem latviešiem Losandželosā Astra Moora publicējusi jau 2008. gadā. “1930. gadā Losandželosā dzīvoja apmēram 300 latviešu. Viņi strādājuši par mērnīkiem, krāsotājiem, kurpniekiem, galdniekiem, zvejniekiem, zemkopjiem, mašīnistiem, dārzkopjiem un veikalniekiem,” A. Moora apraksta faktus, kas minēti 1938. gadā izdotajā Vilberta Krasnā grāmatā *Latviešu kolonijas*. “V. Krasnais arī piemin, ka aizritējušā gadsimta 30. gados Losandželosas priekšpilsētas Holivudas filmu rūpniecībā bijuši nodarbināti vismaz par 20 latvieši.” Savukārt, pēc 2000. gada tautas skaitīšanas datiem, ASV, Kalifornijā, dzīvo 11 000

Nujorkā, laikraksta *Laiks* redakcijā aizritējušā gadsimta 90. gadu beigās

Draudzīgā šarža autors – mākslinieks Tāļvaldis Stubis // FOTO: A.Mooras pers. arhīvs

izklidēti: 150 km uz ziemeļiem līdz Santabarbarai un Beikersfildai un 150 km uz dienvidiem līdz Meksikas robežai – stāsta A. Moora apcerē par vietējo latviešu sabiedrības vēsturi.

Astras dzīves ceļi krustojušies ar daudzām izcilām latviešu kultūras personībām: dzejnieku Gunaru Saliņu, rakstnieku, žurnālistu un gleznotāju Anšlavu Eglīti, dzejnieku Māri Čaklo Dziesmu svētkos Losandželosā, ilggadēju Dienvidkalifornijas latviešu biedrības valdes locekli un biļetena redaktoru Rūdolfu Hofmani – “viņš iemācīja man pareizu latviešu valodu un uzaicināja iestāties akadēmiskajā organizācijā *Ramave*.”

Kā jūs raksturotu Dienvidkalifornijas latviešu sabiedrību?

Apbrīnoju tos latviešus, kuņģi laikā, kad Latvija bija padomju okupācijas gūstā, ticības, cerības un mīlestības vadītā, dāsnī ziedoja un uzcēla Losandželosā latviešu namu, baznīcu, dibināja biedrību, skolu, kori, tautasdeju kopu. Neatkarības atgūšana tolaik bija tāls sapnis, bet tas visus vienoja – par spīti visam nepakļauties un nežēloties. Latviešu nams kļuva par savdabīgu salīņu latviešiem, pulcēšanās un sarīkojumu vietu. Vienoja latviešu valoda, vēlēšanās darīt visu iespējamo, lai Latvija atgūtu neatkarību, kaut arī daudziem tas šķita neiespējami.

Astras dzīves ceļi krustojušies ar daudzām izcilām latviešu personībām: dzejnieku Gunaru Saliņu, rakstnieku un gleznotāju Anšlavu Eglīti u.c. // FOTO: Astras pers. arhīvs

latviešu, tātad Dienvidkalifornijā – apmēram 5 500, savā pētījumā secina Astra Moora. “Interesanta sakritība – arī tagad

apmēram 20 latvieši strādā kinorūpniecībā, gluži tāpat kā tolaik.”

Jau pēc Otrā pasaules kara,

1950. gadā, nodibināja Dienvidkalifornijas latviešu biedrību – ar mērķi vienot latviešus, kuņģi Dienvidkalifornijā dzīvo

(Turpinājums 18.lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Plāno atteikties no 1. maija personas apliecības obligātai saņemšanai

8. februārī Saeima Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija konceptuāli atbalstīja Zaļo un zemnieku savienības (ZZS) priekšlikumu izmaiņām Personu apliecinošu dokumentu likumā, kas paredzēja atteikties no 1. maija kā datuma personas apliecības obligātai saņemšanai.

Tomēr tiks saglabāta pieeja, ka ar laiku personas apliecība visiem iedzīvotājiem kļūs par obligāti nepieciešamu dokumentu. Piemēram, ja iedzīvotājam vēl nebūs personas apliecības, tad, beidzoties pases derīguma termiņam, būs pienākums izņemt vai nu tikai personas apliecību vai, ja vēlēsies, klāt arī pasi.

Iekšlietu ministrija rosinājusi saglabāt Saeimā jau iepriekš pieņemto normu, ka Latvijas pilsonim vai nepilsonim, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, pasi izsniegs, ja viņam būs derīga personas apliecība, vai arī pasi izsniegs vienlaikus ar personas apliecību.

Plāns atteikties no 1. maija kā datuma, kurā personas apliecība kļūtu obligāta, pamatā saistīts ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) kapacitātes trūkumu tik īsā laikā apkalpot dažus simtus tūkstošus iedzīvotāju.

Pašlaik likumā noteikts, ka no 1. maija tikai personas apliecība būtu obligāts personu apliecinošs dokuments Latvijas pilsonim vai nepilsonim, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu. Savukārt pasi kā personas apliecinošu dokumentu varēs izmantot pēc izvēles.

Kā zināms, ka pirms vairākiem gadiem tika nolemts ieviest regulējumu, kas noteikts, ka personas apliecība būs obligāta visiem Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem, kas sasnējuši 15 gadu vecumu, un pase turpmāk tiks paredzēta kā izvēles personu apliecinošs dokuments vai kā ceļošanas dokuments uz valstīm, kurās eID karte netiek atzīta par personu apliecinošu un ceļošanas dokumentu.

Saeimā sāk izskatīt 2023. gada budžeta projektu

13. februārī Saeima nodeva izskatīšanai komisijās valdības virzīto likumprojektu "Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam", kurā 2023. gada valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi tiek plānoti 12,721 miljarda eiro apmērā, savukārt izdevumi – 14,673 miljardu eiro apmērā.

Tāpat izskatīšanai komisijās Saeima nodeva saistītos grozījumus Pasta likumā, likumā "Par piesārņojumu", Izglītības likumā, likumā "Par valsts pensijām", Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, Bērnu tiesību

aizsardzības likumā, Valsts sociālo pabalstu likumā, Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā, Valsts kultūrkapitāla fonda likumā, Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumā, likumā "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām", likumā "Par sociālo drošību" un Ceļu satiksmes likumā.

Salīdzinājumā ar 2022. gada budžetu 2023. gadam paredzēts ieņēmumu palielinājums 2,025 miljardu eiro apmērā un izdevumu palielinājums 2,233 miljardu eiro apmērā.

Ieņēmumu un izdevumu pieaugumu Finanšu ministrijā skaidro ar ģeopolitisko situāciju reģionā, kā arī valdības apņemšanos atbalstīt Latvijas iedzīvotājus ar energoresursu cenu paaugstināšanas daļēju kompensēšanu un plānoto atbalstu Ukrainai cīņā ar Krievijas agresiju.

Šogad pirmo reizi valsts budžets kārtējam gadam un vidēja termiņa budžeta ietvars tiek apvienots, vienā likumā nosakot galvenos budžeta rādītājus ne tikai 2023. gadam, bet arī 2024. un 2025. gadam.

Latvija atbalstīs Ukrainu, cik vien ilgi tas būs nepieciešams

Ārlietu ministrijas (ĀM) valsts sekretārs Andris Pelšs, darba vizītē tīkoties ar Eiropas Savienības (ES) institūcijas pārstāvjiem, apliecinājās, ka Latvija turpinās atbalstīt Ukrainu, cik vien ilgi tas būs nepieciešams. ĀM norādīja, ka tikšanās laikā pārrunāta sabiedroto turpmākais atbalsts Ukrainai karā pret Krieviju, kā arī ES iesaiste Ukrainas atjaunošanā.

Sarunu partneri atzinīgi novērtēja Ukrainas paveikto ceļu uz pievienošanos ES un paužusi tam "stingru atbalstu", vienlaikus atzīstot, ka Ukrainai jāveic nepieciešamās reformas.

Pelšs atzīmēja, ka jāstrādā ar sabiedrotajiem trešajās valstīs, veicinot izpratni par noteikto sankciju pret Krieviju apiešanas riskiem, kā arī nepieciešams kopīgi cīnīties pret Krievijas propagandu.

Labdarības akcijā "Eņģeļi pār Latviju" saziēti 611 335 eiro

Ikgadējā labdarības akcijā "Eņģeļi pār Latviju" saziēti 611 335

eiro, informēja akcijas rīkotāji "TV3 Group Latvija". Saziētie līdzekļi palīdzēs 222 bērniem, no kuriem 117 bērniem ar autiskā spektra traucējumiem tiks gadu nodrošinātas ABA terapijas un logopēda nodarbības, 41 bērns ar kustību traucējumiem saņems palīdzību tehnisko palīgīdzekļu un ortopēdisko apavu apmaksā, 57 bērni varēs saņemt atbalstu ārkārtas gadījumos – medikamentu, lidojumu apmaksai un analīžu sūtīšanai. Septiņi bērni saņems nepieciešamo palīdzību neiroloģisku saslimšanu gadījumā.

Latvijai šogad prognozē minimālu ekonomikas izaugsmi un 7,9% inflāciju

Eiropas Komisijas (EK) jaunākajās ekonomikas prognozēs lēsts, ka Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) šogad palielināsies par 0,1%. Vienlaikus pirmdien publicētajās ziemas prognozēs EK sagaida, ka Latvijas ekonomika nākamajā gadā palielināsies par 2,7%.

Savukārt inflācija Latvijā šogad tiek prognozēta 7,9%, bet nākamajā gadā saskaņotā patēriņa cenu indeksa kāpums prognozēts 1,5%.

Komisija norāda, ka pērnā gada otrajā pusē inflācija Latvijā strauji pieauga, kas negatīvi ietekmēja mājaisaimniecību ienākumus, kā arī tika novērota investīciju izaugsmes tempa palēnināšanās, izraisot IKP kritumu trešajā ceturksnī. Ņemot vērā, ka visi šie faktori ziemas periodā saglabāsies, valsts ekonomikas izaugsme 2023. gada sākumā saglabāsies vāja. Taču, inflācijai samazinoties, iekšzemes patēriņš šogad Latvijā sāks palielināties. Turklāt sagaidāms, ka palielinās Eiropas Savienības (ES) finansēto investīciju apmērs, sniedzot papildu atbalstu ekonomikas izaugsmei otrajā pusgadā.

Identisku izaugsmi kā Latvijā EK šogad sagaida arī Igaunijā, kur IKP nākamgad palielināsies par 2,8%. Inflācija Igaunijā šogad un nākamgad veidos attiecīgi 6,2% un 2,2%.

Tikmēr Lietuvā komisija sagaida, ka šogad IKP pieaugs par 0,3%, bet nākamgad – par 2,1%. Inflācija Lietuvā šogad prognozēta 8,7%, bet nākamgad 2,1% apmērā.

EK ziemas ekonomikas prognozēs lēsts, ka šogad ES ekonomikā gaidāms kāpums par 0,8%, bet nākamgad ekonomikā būs pieaugums par 1,6%. Eirozonas ekonomikas izaugsme šogad veidos 0,9%, bet nākamgad 1,5%, prognozē EK.

Inflācija ES šogad un nākamgad tiek gaidīta attiecīgi 6,4% un

SPILGTS CITĀTS

Kur ņemsim gāzi?

Jana Altenberga

(Nedēļraksts IR, š. g. nr. 6, 9. – 15. februāris)

Valdībai drīz būs jālemj, vai sniegt valsts atbalstu Skultes termināļa celtniecībai. Ir iedziļinās argumentos par un pret

Pagājušā gada aprīlī, tūlīt pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā, Latvija pieņēma lēmumu no 2023. gada 1. janvāra pavisam atteikties no Krievijas gāzes. Kopš tā brīža gāzes pietiekamība, energodrošība un energoneatkarība kļuvusi par valdības prioritāri risināmu jautājumu, jo vēl 2021. gadā apmēram 90% no visas Latvijai nepieciešamās dabasgāzes iepirkām no Krievijas, bet tikai 10% sašķidrinātā veidā sagādājam no reģionā tobrīd vienīgā sašķidrinātās gāzes termināļa Klaipeņā.

Likums stājies spēkā, un pa cauruļvadiem Krievijas gāze pie mums vairs neieplūst. Kādas ir alternatīvas? Cik ilgi un cik daudz gāzes mums vēl būs nepieciešams?

Ir skaidro, kādi ir nākotnes scenāriji un vai mūsu reģionā ir nepieciešams trešais sašķidrinātās gāzes terminālis Skultē. (..)

Pērn 29. septembrī, neilgi pirms vēlēšanām, Saeima termināļa projektam jūrā pie Skultes piešķīra nacionālo interešu objekta statusu. Tolaik bija plānots, ka termināļa būvniecību varētu pabeigt 2024. gada rudenī. Taču tālāku lēmumu pieņemšanu bremsēja ieilgusi valdības veidošana. (..)

Valdība vēl formulē atbildi uz Skultes attīstītāju priekšlikumu. Klimata un enerģētikas ministrija sīkākus komentārus par piedāvājuma būtību sniegt atteicās, taču tās stratēģiskās komunikācijas padomniece Beate Barkāne Ir apgalvo, ka ministrija iesniegto projektu izvērtēs līdz februāra beigām.

Luminor bankas galvenais ekonomists Pēteris Strautiņš ir tiešsāks: "Skultes terminālim būtu jāgāz tikai tad, ja to var izmantot, lai importētu dabasgāzi un to tālāk pārsūtītu caur Lietuvu uz Centrāleiropu." Viņš neuzskata, ka valstij būtu jāiegulda Skultes termināli vai jāsniedz tam garantija, jo Somijas un Baltijas valstu patēriņam pietiktu ar Klaipeņas un Inko termināļiem. Turklāt esot veikti arī lieli ieguldījumi Paldiskos un izbūvēta sauszemes infrastruktūras daļa. Bariss apstiprina, ka Paldiski ir gatavi un to "vairāku mēnešu laikā" var sagatavot darbam gadījumā, ja rodas nepieciešamība.

Miķelsons gan ir pārliecināts, ka darba "ziemā pietiks visiem" termināļiem. Lai gan "vasarā būs jāgrūstās" un jāsaņem, kurš ir lētāks, Skultes terminālis būšot kokurētspējīgāks. Terminālim ir priekšrocība – Inčukalna pazemes gāzes krātuves tuvums. "Tādu termināli kā Latvijā nekur pasaulē nevar uzbūvēt," saka Miķelsons.

2,8% apmērā, bet eirozonā tā atbilstoši EK prognozēm būs attiecīgi 5,6% un 2,5%.

EK šogad IKP kāpumu prognozē visām ES dalībvalstīm, izņemot Zviedriju, kur gaidāma ekonomikas lejupslīde par 0,8%. Blokā straujāko ekonomikas izaugsmi šogad EK prognozē Īrijā (+4,9%), Maltā (+3,1%), Rumānijā (+2,5%) un Kiprā (+1,6%). Savukārt mazākais IKP pieaugums, pēc EK prognozēta, šogad gaidāms Latvijā, Igaunijā, Čehijā un Dānijā (visās valstīs +0,1%), Vācijā un Somijā (+0,2%), kā arī Lietuvā.

Pasaules vīnziņu čempionātā uzvar latvietis Raimonds Tomsons

Pasaules vīnziņu čempionātā Parīzē svētdien, 12. februārī, uzvarējis latvietis Raimonds Tomsons. Viņš prestižajā konkursā pārspēja dānieti Ninu Jensenu, kuŗa palika otrajā vietā, un Honkongas pārstāvi Rīzu Čoi, kuŗš ieņēma trešo vietu.

Šis čempionāts ir pasaules vīna profesionāļu sabiedrības reprezentatīvākais pasākums un norisinās reizi trijos gados. Šoreiz tas norisinājās svētdien arēnā "La Défense" netālu no Parīzes.

Tomsons uz skatuves pēc uzvaras sacīja, ka nespēj tam noticēt. Francijas pārstāve neiekļuva

konkursa finālā un palika ceturtnajā vietā.

Lai iekļūtu finālā, konkursantiem pusfinālā bija jāiztur vairāki pārbaudījumi, piemēram, jānosaka pieci bezalkoholiskie dzērieni no visas pasaules un jāizdomā vegānu ēdienkarte, kas saderētu ar tiem. Finālā vīnziņiem bija jāidentificē vīni, jāsakomplektē vīni ar ēdieniem, jāatrod kļūdas cenrādī vai jāuzmin pudele no attēlu sērijas.

Pareizās atbildes tika atklātas tikai pēc fināla, un visi, arī žūrijas locekļi, bija vienprātīgi, ka tā bijusi gandrīz neiespējamā misija.

(Turpinājums 10. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 9. lpp.)

KULTŪRAS ZIŅAS Purviša balvai nominēti septiņu autoru darbi

Purviša balvai nominēti septiņu autoru darbi, informēja Latvijas Nacionālā mākslas muzeja (LNMM) pārstāve Natalja Sujunšalijeva. Viņa norāda, ka balvas kandidāte ir **Evelīna Deičmane** par izstādi "Dejorgāns/Tanzorgan" Laikmetīgās mākslas centrā "Kim?", **Kristaps Epnere** par darbu Maslova bijušajā Rīgas Biržas bankas ēkā festivālā "Survival Kit 13", kā arī **Daiga Grantiņa** par personālizstādi "Lauka telpa" Mākslas muzejā Rīgas biržā.

Tāpat balvas kandidāte ir **Darja Meļņikova** par izstādi "The Anticipation" jeb "Gaidas" galerijā 427, **Evita Vasiļjeva** un **Kaspars Groševs** par izstādi "Zilā liča māja" Cēsu Laikmetīgās mākslas centrā, mākslas festivālā "Cēsis 2022" un Ance Vilnīte par personālizstādi "Dievs Tēvs Debesīs" mākslas telpā Brīvība.

Neatkarīgo ekspertu darba grupa diskutējusi un analizējusi 36 izstādes vai mākslas notikumus, nominējot balvai kopumā 21 darbu.

Balvas kandidātu darbu izstāde LNMM Lielajā zālē būs skatāma no 31. marta līdz 11. jūlijam. "Purviša balvas 2023" laureāts tiks nosaukts 26. maijā. Izstādes norises laikā apmeklētājiem būs iespēja balsot arī par savu favorītu, kurš tiks paziņots balvas pasniegšanas pasākumā.

Purviša balvas laureātu izvēlēsies starptautiska žūrija septiņu profesionāļu sastāvā, ko veido LNMM direktore Māra Lāce, muzeja un Purviša balvas patrons, SIA "Alfor" valdes priekšsēdētājs Jānis Zuzāns, mākslas teorētiķis un kurators Udo Kitelmanns, kurators un mākslas kritiķis Kristis Greitheisens, Prāgas "Kunsthalle" direktore Ivana Gosena, galerists Kristiāns Nāgels un "Vartai" galerijas radošā direktore Laura Rutkute.

Purviša balvu pasniegš reizi di-

vos gados vienam māksliniekam vai mākslinieku grupai, kas pārstāv Latvijas mākslu ar izcilu darbu, kurš saistīts ar sava laikmeta norisēm un kurā ir saikne starp mūsdienu dzīvi, garīgiem ideāliem un absolūtām vērtībām.

Balva ir 28 500 eiro, ieskaitot nodokļus. Purviša balva ir lielākā balva vizuālās mākslas jomā Latvijā.

Turpinot pirms četriem gadiem aizsāktu tradīciju, arī šogad tiks pasniegta balva par mūža ieguldījumu mākslā. Par mākslinieciskās kvalitātes augstvērtīgu, spēcīgu un radošu enerģijas papildītu sniegumu tekstilmākslā vairāk nekā pusgadsimta garumā balvu saņēms Edīte Pauls-Vignere. Balva ir 10 000 eiro.

Purviša balva dibināta 2008. gada janvārī, un pirmo Purviša balvu 2009. gadā saņēma Katrīna Neiburga par videodarbu "Solitude". Par otrs Purviša balvas laureātu 2011. gadā kļuva mākslinieks Kristaps Ģelzis par personālizstādi "Varbūt". Trešo Purviša balvu 2013. gadā ieguva Andris Eglītis par personālizstādi "Zemes darbi". Ceturta Purviša balva 2015. gadā tika piešķirta Mikelim Fišeram par personālizstādi "Netaisnība".

Purviša balvu 2017. pasniegta mākslinieku kopai – Krišam Salmanim, Annai Šalmanei un Kristapam Pētersonam – par izstādi "Dziesma". Sesto Purviša balvu 2019. gadā saņēma māksliniece Ieva Epnere par personālizstādi "Dzīvo atmiņu jūra". Par septītās Purviša balvas laureāti 2021. gadā kļuva māksliniece Amanda Ziemele par personālizstādi "Kvantu matu implantī".

Latviju Eirovīzijā pārstāvēs grupa "Sudden Lights"

Eirovīzijas dziesmu konkursā, kas šogad notiks Lielbritānijā, Latviju pārstāvēs grupa "Sudden Lights" ar dziesmu "Aijā".

Latvijas Televīzijas (LTV) rīkotās atlases finālā par iespēju pārstāvēt Latviju 67. starptautiskajā Eirovīzijas dziesmu konkursā Liverpoolē sacentās desmit dalībnieki.

Eirovīzijas pusfināli notiks 9. un 11. maijā, bet fināls – 13. maijā.

Latvijas dziesma izskanēs pirmajā pusfinālā 9. maijā. Tajā piedalīsies arī Serbija, Zviedrija, Īrija, Moldova, Šveice, Norvēģija, Izraēla, Portugāle, Nīderlande, Horvātija, Somija, Azerbaidžāna, Malta un Čehija.

Eirovīzijas finālā 2022. gadā uzvarēja Ukrainas pārstāvji "Kalush Orchestra" ar dziesmu "Стефанія" ("Stefania"), tomēr EBU nolēma 2023. gada konkursa rīkošanu Ukrainas vārdā uzticēt Lielbritānijai.

Lielajā ģildē festivāla "Saxophonia" atklāšanas koncerts

9. februārī Lielajā ģildē notika festivāla "Saxophonia" atklāšanas koncerts, kurā uzstājās Latvijas Radio bigbends un džeza mākslinieki no ASV – saksofonists Donijs Makkaslins un taustiņinstrumentālists Džeisons Linders. Makkaslins ir vairākkārtējs "Grammy" balvas ieguvējs. Viņš sadarbojies ar daudziem ārval-

tu džeza un populārās mūzikas māksliniekiem. Gan Makkaslina, gan Lindera daiļradi ietekmējusi sastapšanās ar britu mūziķi Deividu Boviju un darbs pie albuma "Blackstar".

Makkaslins, Linders un Latvijas Radio bigbends sniedza koncertu arī 11. februārī Ventspils koncertzālē "Latvija".

"Spīķeru koncertzālē" 10. februārī uzstājās saksofonu kvartets "Atomos", perkusionists Ernests Mediņš un saksofonists Karolis Šarkus. Saksofonu kvarteta "Atomos" dibinātājs Arvīds Kazlauskis ir apvienojis jaunākas paaudzes saksofonistus – Aigaru Raumani, Robertu Martini un Rūdolfu Pēteri Rubeni.

Lielajā ģildē 16. februārī uz vienas skatuves būs dzirdami Valsts kamerorķestris "Sinfonietta Rīga" un modernā džeza grupa "Lupa" koncertprogrammā "Simfodžezs cauri gadu desmitiem".

Lielajā ģildē 17. februārī uzstāsies Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris kopā ar "Rīgas Saksofonu kvartetu" un Kazlauskis diriģenta Jāņa Stafecka vadībā. Programmā izskanēs Modesta Musorgska "Izstādes gleznas", Džona Adamsa "Saksofonkoncerts", kā arī pirmatskaņojumu piedzīvos Uģa Prauliņa "Uvertīra saksofonu kvartetam un orķestrim".

Festivāls "Saxophonia" noslēgsies 18. februārī Lielajā ģildē, kur uz vienas skatuves kopā ar Latvijas Radio bigbendu uzstāsies brazīliešu džeza mūzikas mākslinieki – saksofonists Ademirs Žunioris un perkusionists Tiago Loei. Koncertā skanēs Žuniora oriģinālkompozīcijas, kā arī brazīliešu mūzika un pasaules džeza klasika.

Rīgas Mazākajā galerijā izstāde "Es tevi nemīlu"

Rīgas Mazākajā galerijā skatāma mākslinieces un scenogrāfes Annas Heinrihsones personālizstāde "Es tevi nemīlu". Pēc galerijā paustā, neskatoties uz to, ka

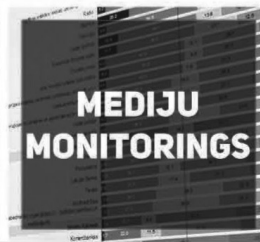
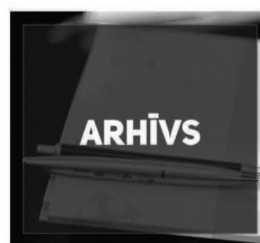
izstāde sāksies visu mīlētāju dienā, tās noskaņa un tēma nav romantizēta vai mīlestību izsmejoša, bet drīzāk filozofiski apcerīga un pārdomāti uzmundrinoša.

Heinrihsone ir viena no ievērojamākajām Latvijas laikmetīgajām scenogrāfēm un kostīmu māksliniecēm ar starptautisku pieredzi. No 1995. gada radījusi dekorācijas un kostīmus vairāk nekā 90 teātra izrādēm Latvijā, Igaunijā un Krievijā. Paralēli scenogrāfijai regulāri rīko personālizstādes un piedalās glezniecības grupu izstādēs.

Viņas darbi atrodas publiskās kolekcijās – Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā, "Swedbank" un Igaunijas mākslas muzeja "Kumu" laikmetīgās mākslas kolekcijā, kā arī Jāņa Zuzāna mākslas kolekcijā.

Latvijas Literatūras gada balvai pieteiktas 113 grāmatas

Latvijas Literatūras gada balvai (LALIGABA) pieteiktas 113 grāmatas, informēja Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta direktore Eva Eglāja-Kristsonsone.

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

JURIS
LORENCIS

Viens no jaunākajiem notikumiem Latvijas politikā – ņemšanās ap kādu nenotikušu pasākumu. No 1. februāra Ogres Vēstures un mākslas mūzejā bija plānota izstāde “Rīgas mākslas porcelāns. 1925-1940”. Cik var noprast no mediju ziņām, viens no tās iniciatoriem bija Ogres novada domes priekšsēdētājs, Nacionālās apvienības politiķis Egils Helmanis. Un tomēr izstāde nenotika. Izrādījās, ka porcelāna kolekcija pieder Eiropas Savienības sankcijām pakļautajam Krievijas oligarcham Pjotram Avenam. Medijos izskanēja tādi apzīmējumi kā “toksiskā izstāde”, iebildumus cēla arī Ārlietu ministrija. Eļļu ugunī pielēja ziņa, ka E. Helmanis pagājušā gada decembrī ticis ar P. Avenu viņa īpašumā Latvijā. Lūk, kā notiekošo komentēja E. Helmaņa kolēģi no Nacionālās apvienības. Raivis Dzintars: “Izstāde Ogrē nevarēja notikt, jo kolekcijas īpašnieks ir ES sankcijām pakļauta persona, kas pašreizējos karā apstākļos ir diskvalificējošs faktors”. Eiropas Parlamenta deputāts Roberts Zīle: “Helmanim pašam ir jāsaprot, ka tā ir kļūda un tādas situācijas nedrīkst atkārtoties. Ar sankcijām pakļautu personu nevar būt kopīgi projekti un nav jātiekas”.

KĀRLIS
STREIPS

Portālā *latviesi.com* allaž lasām par dažādiem latviešu sarīkojumiem ārpus Latvijas. Amerikas latviešu jaunatnes apvienības slēpošanas nogale Kolorādo 11. un 12. februārī. Toronto latviešu pensionāru apvienībā Kanādā dziedās koris “Rota” diriģentes Irisas Purenas vadībā. Solīts, ka koris dziedāšot “latviešu mīlestības dziesmas”. Ja kāds janvāra sākumā atradās Apvienotajos Arābu emirātos un apmeklēja izstādi “Arābu veselība 2023”, tur bija arī latviešu stends, ko varēja apmeklēt. Latviešu centrā Bērzainē, Vācijā, paredzēts Valentīna dienas pasākums, kamēr Stavangeres latviešu biedrība Norvēģijā 18. februārī iecerējusi masku balli. Kopumā uzskaitīts desmitiem dažādu Latviešu pasākumu.

Bet īstenībā vēstures dati par pirmajiem latviešiem Amerikā vēsta jau no 1640. gada, kad te viņi, lai arī nelielā skaitā, ieradās kopā ar ziedru un somu imigrantiem un līdz ar tiem apmetās Delāverā un Pensilvānijā. (Dati no grāmatas Maruta Kārklis, Līga Streips un Laimonis Streips. *The Latvians in America 1640 – 1973*, Oceana Publications, Inc., 1974)

Lielākā kustība trimdas virzienā, protams, bija abu pirmo pasaules kara laikā un nepazaudēt citam citu Amerikas plašumos un nepazaudēt savu latviešu valodu.

Neviens gan neapšaubā to, ka E. Helmanis ir Latvijas patriots. Kopš Krievijas iebrukuma viņš daudz palīdzējis arī Ukrainai – uzņēmis bēgļus, vedis uz Ukrainu humanitāro palīdzību, pabijis frontes līnijā. Pats E. Helmanis sarunā ar žurnālistu Gundaru Rēderu televīzijas raidījumā “Viens pret vienu” izteicās, ka “Latvija ir brīva zeme, man ir tiesības tikties ar otru cilvēku, kuŗš turklāt ir Latvijas pilsonis”.

Bet kas tad ir šis Pjotrs Avens? Visai pretrunīga personība. Dzimis 1955. gadā, beidzis Maskavas universitātes Ekonomikas fakultāti. 1990. gadu sākumā darbojies Krievijas valsts pārvaldē. Bijis ārlietu ministra pirmais vietnieks, pēc tam Krievijas ārējo ekonomisko sakaru ministrs un prezidenta Borisa Jeļcina pārstāvis G8 valstu padomē. No 1994. līdz 2011. gadam – “Alfa-Bank” prezidents, pēc tam direktoru padomes priekšsēdētājs. Saskaņā ar žurnāla “Forbes” datiem, aizvadītā gada nogalē P. Avena aktīvu vērtība sasniedza aptuveni 4,7 miljardus ASV dolaru. Tobrīd pasaules bagātāko cilvēku sarakstā viņš atradās 529. vietā. P. Avena vectēvs Jānis Avens (1895 – 1938) bija latviešu strēlnieks no Jaunpiebalgas pagasta. Pēc Pilsoņu kara palicis

Krievijā, nogalināts čekas veiktajā “Latviešu operācijā”. Tūlīt pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā, 2022. gada 24. februārī P. Avens kopā ar citiem tā saucamajiem “olīgarchiem” Kremlī tikās ar Putinu. Dažas dienas vēlāk viņš tika iekļauts ES sankciju sarakstā. P. Avens nekavējoties atkāpās no amata “Alfa-Bank”, atstāja Krieviju un 3. martā sniedza publisku paziņojumu, kuŗā cita starpā teikts: “Kaŗš Ukrainā sāpīgi, neizdzēšami ievaino mūs visus un ikvienu personīgi. Esmu no sirds pateicīgs visiem, un jo īpaši mūsu desmitiem tūkstošu darbinieku, miljoniem mūsu klientu un daudziem citiem cilvēkiem visā pasaulē par to, ko šobrīd darām, lai apturētu asinsizliešanu Ukrainā! Publiska prasība pēc nekavējošas vardarbības apturēšanas, atbalsts un palīdzība bēgļiem ir mūsu Eiropas humanisma aksioma. Visu šo laiku es un mani partneri sniedzam maksimālu atbalstu labdarības organizācijām, kas nodarbojas ar humanitāro palīdzību civiliedzīvotājiem Ukrainā”. Tomēr kopš kara sākuma viņš vēl nekad nav nosodījis personīgi pašu Putinu. Visdrīzāk viņu vada piesardzība, pat bailes. Cik var noprast, patlaban P. Avens pārmaiņus uzturas Londonā un Latvijā.

Madonas novadā viņam pieder ekskluzīvs īpašums, 2017. gadā celtā Kļauģu muiža, viens no iespaidīgākajiem modernās arhitektūras paraugiem Latvijā. 2008. gadā P. Avens kopā ar sievu Jeļenu nodibināja labdarības fondu “Paauzde”, kas atbalstījis bērnu veselības aprūpi, projektus kultūras jomā un stipendijas zinātnē. 2012. gadā P. Avenam tika piešķirts III šķiras Triju Zvaigžņu ordenis. Tomēr 2022. gadā ar Ordeņu kapitula lēmumu šis apbalvojums viņam tika atņemts, patlaban tiek diskutēts arī par P. Avenam piešķirtās Latvijas pilsonības atņemšanu. Bet ko darīt ar medicīnisko aparāturu, ko Avena fonds daudz gadu garumā ziedojis Latvijas slimnīcām? Ar Jaunpiebalgas Svētā Toma luterāņu baznīcu, kuŗas restaurāciju ar saviem līdzekļiem atbalstījis Avens? Izņemt no bibliotēkām fonda finansēto akadēmisko krājumu “Latvija un latvieši” divos sējumos? Izmest no Latvijas radio P. Avena dāvāto flīģeli?

Atgriezoties pie izstādes Ogrē – E. Helmanis uzskata, ka tā varētu notikt laikā, “kad būs nosēdusies politisko pārratumu puteklī”. Patiesi, Krievijas kaŗš pret Ukrainu mums uz acīm uzlicis brilles, caur kuŗām redza-

mas tikai divas krāsas – balta un melna. Bet tām pa vidu ir neskaitāmi puštoni. Beigsies kaŗš, brilles tiks noņemtas, un mēs ieraudzīsim pasauli visā tās sarežģītībā. Tad arī atklāsies, cik lielā mērā P. Avens bija atbildīgs par Putina varas stiprināšanu un tātad netieši arī par kaŗu Ukrainā. Tīkmēr māksla un porcelāns nekur nav pazuduši. Uzņēmējam Jānim Zuzānam piederošajā mākslas centrā “Zuzeum” nesen atklāta izstāde “Porcelāna dzīres – ielūdz Kuzņecovi”. Tajā apskatāms slavenās Rīgas Kuzņecova fabrikas porcelāns, arī darbi no Krievijas un Ukrainas fabrikām. J. Zuzānam pieder viena no lielākajām mākslas kolekcijām Latvijā. Viņa turības pamatā ir azartspēļu bizness. Diemžēl es pats personīgi pazīstu cilvēkus, kuŗus spēļu atkarība ir iedzinusi nelaimē. Rīgā spēļu zāles redzamas ik uz soļa, tām blakus parasti atrodas iestādījumi ar uzrakstiem “Lombards”, “Zelta uzpiršana” un “Ātrie kredīti”. Te vietā būtu jautājums – vai mākslas kolekcija, kas veidota uz izpostītu ģimeņu rēķina, ir ētiska? Bet porcelāns jau nav vainīgs. Izstāde “Zuzeum” būs apskatāma līdz 6. augustam.

Latvieši svešumā, latvieši mājās

kopiena un latviešu dzīve neapsīktu. Lielākajās nometnēs bija latviešu skolas, teātra un operas trupas, iznāca laikraksti, grāmatas un žurnāli.

Dīpīšu process turpinājās gadus sešus, septiņus, astoņus, un tad latvieši sāka izklist pa visu pasauli – kur vien atradās sponsori. Dzīves ceļš uz Ameriku aizveda arī grāmatizdevēju Helmaru Rudzīti, kuŗš jau 1926. gadā Rīgā bija nodibinājis grāmatu apgādu “Grāmatu Draugs”, padarot iespējamu latviešu tautai lasīt grāmatas dzimtajā valodā, turklāt iegādāties tās par apaļu vienu latu (“Lata grāmatas”). H. Rudzītim šovasar Latvijā svinēs 120. gadskārtu ar plašu konferenci Mazajā ģildē (6. jūnijā) un sarunu pēcpusdienu 20. jūnijā Rudzīša lasītavā Rīgas bibliotēkā “Avots” Stabu ielā. Amerikā ieradies, Rudzītis saprata, ka trimdniekiem būs vajadzīgs pašiem savs laikraksts. Par Amerikas politiku un notikumiem jauniebraucēji varēja uzzināt no vietējiem informācijas avotiem, bet, ja bija vajadzīgs zināt, cikos, piemēram, Pokipsijas luterāņu baznīcā būs Čikāgas Pieciņu koncerts, nodrēja savs laikraksts. Bet pāri visam – nepazaudēt citam citu Amerikas plašumos un nepazaudēt savu latviešu valodu.

Aukstā kara laikā latviešiem emigrācijā bija sava infrastruktūra ar sabiedriski politiskajām organizācijām, biedrībām, draudzēm. Ja pirmajos gados pēc kara

beigām vēl pastāvēja kaut kāda cerība, ka Rietumu sabiedrotie kādreizējam sabiedrotajam Staļinam pateiks, ka laiks vākties ārā no Baltijas valstīm, tad drīz vien atausa izpratne, ka tā tas nebūs, un, ja latvieši vēlējas saglabāt savu kopieni un savu latviskumu, tas būs jādara trimdā. Un vēl arī visiem iespējamiem līdzekļiem jāstāsta pasaulei par okupāciju un jācinās pašiem.

Pats esmu šī procesa rezultāts. Esmu mācījies Krišjāņa Barona latviešu skolā Čikāgā, Gaŗezera Vasaras vidusskolā Mičiganā un Minsteres Latviešu ģimnazijā Vācijā. Bērībā piedalījos latviešu skautos un dažādos citādos pasākumos. Man laimējās, jo – atšķirībā no dažas labas citas – mana ģimene nevienā mirklī nepielāva domu, ka mēs mājās runāsim emigrācijas valsts jeb mītnes zemes valodā. Mēs allaž tikai un vienīgi runājām latviešu mēlē, un līdz ar to, ierodoties Latvijā 1989. gadā, es varēju brīvi sarunāties ar Tēvzemes tautiešiem. Latvijā esmu dzīvojis visu šo laiku.

Jauns emigrācijas vilnis no Latvijas sākās pēc tam, kad mūsu valsts 2004. gadā iestājās Eiropas Savienībā un atsevišķas dalībvalstis atvēra savus darba tirgus jaunpieņācējiem. Īpaši augstus apģriezienu izceļošanas vilnis uzņēma 2008. gadā, kad sākās globālā finanšu krīze, kas Latvijā trāpīja pamatīgi smagāk nekā daudzviet citur. Ļoti, ļoti daudzi latvieši devās uz Angliju, Īriju un

citām valstīm, kur, labi pacenšoties, varēja mēneša laikā nopelnīt tikpat daudz, cik kādreiz bija pelnīti Rīgā vai Jelgavā gada vai divu laikā. Daudziem, gaidot toreizējās Latvijas valdības piesolītos “septiņus treknos gadus”, bija paņemti hipotekārie un cita veida kredīti. Ierasta situācija bija tāda, ka bērni devās peļņā uz ārzemēm, kamēr vecmāmiņas palika mājās ar mazbērniem un ar atvašu atsūtīto naudu maksāja rēķinus.

Neviens precīzi nezina, cik daudz latviešu no mūsu valsts ir pārcēlušies citur, bet Ārlietu ministrijas dati ziņo par apmēram 370 tūkstošiem. Šis jaunais emigrācijas vilnis no iepriekšējiem atšķiras ar to, ka Latvija ir brīva un demokrātiska valsts bez slēgtām robežām, kā tas bija ar okupēto Latviju PSRS laikā. Cilvēks, kuŗš dzīvo un strādā Londonā, lēto aviokompāniju laikmetā viegli var atbraukt ciemos uz Latviju un tad atkal doties atpakaļ.

Taču jaunajā emigrācijā daudz kas notiek tāpat kā vecajā. Ne visi latvieši apņēma savējos – letiņu dzīvesbiedrus. Ikviens iekārto savu dzīvi, kā var, atvases sūta vietējā skolā, un līdz ar to latviskuma saglabāšana ir atkarīga tikai un vienīgi no ģimenes. Īpaši, ja dzīve ir vietā, kur nav plašākas latviešu kopienas. Ja viens no vecākiem nav latvietis, tad latviešu valodas apģūšana būs vēl vairāk apdraudēta. Un ja latviešu ģimene ir izdomājusi atgriezties Latvijā, liels ir jautājums, ko iesākt ar

dēlu un meitu, kuŗi latviešu valodu tā pa istam neprot, un līdz ar to skolā, kur visas mācības ir valsts valodā, netiks galā.

Un tāpēc ir gan saprotami, gan arī ļoti uzteicami, ka arī mūslaiķos latvieši, kuri dzīvo ārpus Latvijas, cenšas saglabāt savu identitāti. Lasu, ka atkal būs dziesmu svētki trimdā – 2024. gadā Kanādā, 2026. gadā Grandrapidos. Lasu par latviešu aktivitātēm Lielbritānijā, Vācijā, Īrijā, visur. Un rodas pārliecība, ka jaunajā emigrācijā izveidojusies tā pati izpratne, kāda bija vecajā trimdā – lai kuŗā pasaules malā dzīvotu, Latvija ir klātesoša.

Savukārt Latvijā sparīgi darbojas Diasporas likums, ir remigrācijas programma, kuŗas ietvaros tiek sniegta palīdzība tiem, kuri vēlas braukt mājās.

Patlaban vecajā trimdā jau aug trešā un ceturtā latviešu paaudze, Gaŗezera Vasaras vidusskolā pērn bija tikpat daudz skolēnu, kā pagājušā gadsimta 70. gados, kad tur mācījās es. Latviešiem nav lemts no šīs pasaules pazust! Uz tikšanos kuplā pulkā jau šovasar – lielajos Dziesmu svētkos klātienē un ik dienu – vismaz tīmeklī!

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budģeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

SALLIJA
BENFELDE

Protams, latviešu valodas statusu nosaka Satversme, kuŗas 4. punktā rakstīts: “Valsts valoda Latvijas Republikā ir latviešu valoda”, un Valsts valodas likums, kuŗu Saeima pieņēma 1999. gada decembrī un kuŗš stājās spēkā 2000. gada janvārī. Droši vien, runājot par valsts valodu, ir vērts arī atgādināt, ka Valsts valodas likums nosaka, ka “Valsts nodrošina latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību un attīstību”. Savukārt libiešu valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību valsts nodrošina kā pirmiedzīvotāju (autohtonu) valodu. Ikviens cita Latvijas Republikā lietotā valoda, izņemot libiešu valodu, šā likuma izpratnē ir uzskatāma par svešvalodu. Protams, Satversmē un Valsts valodas likumā noteikto īstenot palīdz virkne noteikumu un nolikumu par Valsts valodas centru.

Neviens likums vai noteikumi gan nav īstenojami, ja pilsoņi to neievēro un jāatzīst, ka atjaunotās neatkarības gados esam bijuši pavirši un nereti mūsu, pilsoņu, attieksme ir bijusi vienaldzīga. Ik pa laikam par latviešu valodu ticis skaļi runāts, ik pa laikam dusmojamies uz visiem, kuŗi nav pilsoņi, dzīvo Latvijā un negrib vai nevēl iemācīties latviešu valodu. Savu

valodu pratām aizstāvēt 2012. gada 18. februāra tautas nobalsošanā, tagad līdzdalības platformā “Mana bals” ir iesniegts parakstīšanai likumprojekts “Latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas statusa nodrošināšanas likums”. Kā zināms, iniciatīvas, kuŗas savāc vismaz 10 tūkstošus parakstu, tiek iesniegtas Saeimā, kura iniciatīvu var gan pieņemt, gan noraidīt. Šobrīd iniciatīva ir savākusi nedaudz vairāk par pieciem tūkstošiem parakstu. Likumprojektā rakstīts, ka tā mērķis ir: “Likuma mērķis, neskarot fizisko personu tiesības izvēlēties savstarpējo saziņas valodu, ir nodrošināt, ka 2012. gada 18. februāra tautas nobalsošanā pieņemtā lēmuma, ka krievu valoda nav otra valsts valoda, īstenošanu, mazinot ilgga-dējas rusifikācijas sekas, izskaužot nostiprinājušos praksi ikdienas saziņā darba vidē un pakalpojumu sniegšanā līdztekus izmantot latviešu un krievu valodu, kā arī nodrošināt iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem ikdienā lietot valsts valodu vai apgūt to”.

Neapšaubāmi, ka rusifikācija šajos atgūtās neatkarības gados ir plaukusi un zēlusi, tomēr, izlasot likumprojektu, uzreiz rodas daži jautājumi. Proti, vai esošie likumi un noteikumi neko no visa minētā nenodrošina?

Vai darba devēju patvaļu – prasīt krievu valodas, tātad svešvalodas zināšanas, stingrs un noteikts Darba likums un tā ievērošana nenodrošina? Visbeidzot, angļu valoda pamazām pārņem Latviju, jaunieši bieži vien ikdienā saziņās angļu, ne latviešu valodā, un tam ir vairāki cēloņi, ne tikai t.s. pasaules globālizācija. Vai piedāvātā likumprojekta pieņemšana Saeimā mainīs mūsu pašu attieksmi?

Manuprāt viss slēpjas mūsu attieksmē. Vai “kofišopi” un “barberi” pazudis? Varbūt tomēr katrs sāksim pats ar sevi – ikdienā, pat sīkumos. Jā, nauda ietekmē daudz, latviešu valodas korektori jau labu laiku ir retums, ne visi portāli un pat drukātie informācijas līdzekļi to var atļauties. Tādēļ pēc tāda likuma pieņemšanas valodas inspektoru skaits būtu jāpalielina vismaz reizes piecas, turklāt viņiem būtu jāmaksā alga un nevis tikai formālā minimālā alga. Skolās būtu vajadzīga ne tikai laba latviešu valodas un literatūras programma, bet arī skolotāji, kuŗiem ir gan vēlme, gan spēks mācīt, iedvesmot un pēc gadiem ilgas strādāšanas vairāk par vienu slodzi, neizdegt.

Ikdienā netrūkst pat absurdu piemēru, kuŗus neviens “nereiz” – vai tiešām tādēļ, ka stingri ar likumu nav noteikts at-

bildīgais, kuŗu var sodīt?

Nesen kārtējo reizi saskāros ar tik savdabīgu tulkojumu, ka kārtējo reizi īsti nesapratu – smieties vai raudāt. Latvijā darbojas tehnoloģiju un izklaides uzņēmums “Tet” (bijušais “Lattelecom”), kuŗš nodrošina arī interaktīvas televīzijas pakalpojumus, un tās pamatpaketē ir arī LTV7. kanals, kuŗā ir skatāmas filmas ar tulkojumu latviešu valodā. Nav noslēpums, ka Latvijā filmu un raidījumu tulkojumu valsts valodā nodrošina gan vairākas kompānijas, gan arī atsevišķi tulki un ka viņu darba samaksa nav augsta. Lai nopelnītu, jāstrādā ļoti daudz. Kompānijās teksti vēl tiek caurskatīti, bet privāto tulku darbu acimredzot neviens nepārbauda. Šo tulku pakalpojumus izmanto diezgan bieži, jo tie, protams, ir lētāki nekā kompāniju pakalpojumi. Tad nu reizēm “Tet” TV ekrānā lasāmajā programmā gadās tādi filmu un raidījumu pieteikumi, ka grūti pat saprast, par ko īsti ir stāsts.

Skatījos detektīvseriālu “Ziemeļblāzma”, kuŗa oriģinālā valoda ir krievu, un minētājā 7. kanālā filma bija tulkota un ierunāta latviešu valodā, tekstu bija tulkojis privātais tulks. Kuŗš bija tulkojuma pasūtītājs – filmas producētājs, Krievijas kino-kompānija, vai LTV, nezinu. Pirmajā brīdī šķita, ka tulkojums ir

gluži normāls, bet tad nodomāju, ka esmu pārklājusies, un epizodi noskatījos vēlreiz, jo nekad nebiju domājusi, ka tulkot varētu arī ... uzvārdus. Proti, seriāla galvenā varone ir detektīvrakstniece Agata Severa, un tulkojumā skanēja: Agata Ziemeļe! Kādā citā epizodē tiek runāts par to, ka viņas grāmatas tirāža ir jādrukā no jauna, jo uz vāka ir kļūda uzvārdā – Severas vietā nodrukāts “Siver”. Ticiet vai ne, bet arī tas tika tulkots kā... Agata Sudraba! Atzišos, ka latviešu valodā tulkoto seriālu vairs neskatījos, nodomāju, ka tā var sagaidīt arī pilsētu nosaukumu tulkojumus, un internetā to noskatījos oriģinālvalodā, jo tajā no politikas nebija ne ēnas, klasisks detektīvs ar Karēlijas eksotikas piedevu.

Var jau, protams, sacīt, ka nekad un neko nevajag no krievu valodas tulkot, bet līdzīgi gadās arī ar tulkojumiem no citām svešvalodām. Tādēļ manuprāt mums katram jāsak pašam ar sevi. Vai mūsu vispārējie latviešu Dziesmu un deju svētki būtu iekļauti UNESCO Cilvēces mūtvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā, ja mēs nemīlētu savus Dziesmu un deju svētkus, ja mums pašiem tie nebūtu svarīgi gan Latvijā, gan diasporai visā pasaulē?

LIGITA
KOVTUNA

“Pie visa kā var pierast...”, bet – vai vajag?

Nupat redakcija saņēma šādu vēstuli.

“Sveicināta, redakcija!

Man ik rītu pienāk “kollektīvas” ziņas no PBLA – esam abi ar Gunaru (Janovski – Red.) kaŗojuši pret šo vārdu mūsu latviešu valodā un vārdnīcās. Brīnos, ka mūsu tauta Latvijā, kas cietusi zem svešas varas, var vēl izrunāt šo vārdu bez rūgtuma mutē. Kur nu vēl rakstīt! Saviem grāmatu tulkojumiem lietoju vislabāko vārdnīcu, ar kādu esmu vispār strādājusi, – tā ir “Latviešu-angļu vārdnīca”, 1998., izdevniecība “Avots”. Tur viena un tā pat nozīme vārdam “kollektīvs” ir arī vārdiem: kopiena un kopība. Vai nav skaistāk?

Arī man kā koristei, kuŗa piedalījās 1993. gada Dziesmu svētkos, ir daudz atmiņu, bet nekad neteikšu, ka esmu bijusi kādā kollektīvā. Vai tiešām esmu palikusi viena, kas pret šo vārdu kaŗo, it sevišķi, ja tas nav vajadzīgs?

P. S. Manai draudzenei Londonā ir stāsts par Ulmaņa ierašanos Daugavpils cietoksnī, kur viņas tēvs bija virsnieks un ģimene dzīvoja. Abām meitām bija uzdevums iet gājienā, lai sveiktu prezidentu. Vecākiem māsa bija – mazajai par sirdsāpēm – uzdota puķu pasniegšana. Tāpēc māte viņai bija nopirkusi melnas laka kurpītes. Bet, uz parādi ejot, māte skatās, ka bērns klibo – vai kurpes

sāpot? Nē, kāja sāpot! Tad nu nesīsim tās kurpes atpakaļ uz veikalu.... Mazās atbilde: “Pie visa kā var pierast!” – To es draudzenei tagad – tuvu simtam – šad tad atgādinu. Vai tāpat mūsu tauta pieradusi “pie kurpēm, kas kādreiz spieda”?

Ar cieņu, Sarmīte Janovskis-Ērenpreiss, Krikā, Lielbritānijā”

Pagājušajā mūsu laikraksta numurā bija publicēts mans komentārs ar nosaukumu “Štrunts par bitēm – ka tik medus!”. Atsauksmes, ko saņemu, liek domāt, ka tēma jāturpina. Cilvēki Latvijā un ārpus tiešām ir noraižējušies par to, cik necienīgi mēs paši izturamies pret savu valsts valodu. “Jau ierēdņi raksta tādas kalamburus, ka bez svešvārdu vārdnīcas nevar saprast, ziņas stāsta par fiskālo disciplīnu un fosilo kurināmo, par pārvaldes sistēmas operatora infrastruktūru un citiem brīnumiem, kas īstenībā ir lietas, kas attiecas uz visu mūsu parasto ikdienu un būtu mums jāsaprot. Bet grūti saprast, kas īsti mums jādara. Mēs, pensionāri, esam daudzmas apguvuši digitālo saziņāšanu, bez kuŗas nu vairs nekā, bet jāiemācās arī pilnīgi jauna vārdiskā saziņāšanās, lai, tā teikt, ietu laikam līdzī. Baidos, ka tas rada arvien dziļāku plaisu starp mums, vienkāršo tautu,

un valsts pārvaldes ierēdņiem, un brīžiem liekas, ka tas tiek darīts tišām – lai mēs mazāk iedziļinātos. Būtu vismaz latviešu uzņēmēji savas firmas sauķuši skanīgos latviešu vārdos, kādu mums netrūkst. bet nē – gribas “kā smalkāk!” Kā man zināms, “Eziša kofišops” saimnieki ir latvieši!” raksta mūsu pastāvīgā lasītāja no Valmieras.

Nu, ko – “ilustrācijai” Valsts Valodas centra aizkavējusies at-

bilde uz manis komentārā pie-minēto vaicājumu. (Atbilde tapa apaļu diennakti un nesasniedza redakciju līdz tās slēgšanai. Asprātīgā kolēģe teica – “nu, tādu atbildi es arī divās diennaktīs nesagatavotu!” Tad nu lasiet!

“Labdien!

Atbildot uz jautājumu, vai kafejnīcas nosaukums “Eziša Kofišops” ir pieļaujams, Valsts valodas centrs informē, ka Valsts valodas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka Latvijas teritorijā dibināto iestāžu, sabiedrisko organizāciju, uzņēmumu (uzņēmēj-sabiedrību) nosaukumi veidojami un lietotjami valsts valodā, izņemot citos likumos noteiktos gadījumus.

Ministru kabineta 2000. gada 22. augusta noteikumu Nr. 294 par iestāžu, sabiedrisko organizāciju, uzņēmumu (uzņēmēj-sabiedrību) nosaukumu un pasākumu nosaukumu veidošanu un lietošanu 11. punkts paredz, ka sabiedrisko organizāciju, privāto organizāciju un uzņēmumu (uzņēmēj-sabiedrību) nosaukumu rakstībā sabiedriski administratīvaj uzraudzības ietvaros lietotajam vienīgi latviešu valodas vai latīņu alfabēta burti. Nosaukumos nedrīkst lietot sabiedrisko tikumību aizskarošus vārdus un izteicienus.

Līdz ar to secinām, ka norma-

tievi akti netiek pārķēpti, taču no valodas kultūras viedokļa Valsts valodas centrs norāda, ka nosaukumi, kuros lietoti barbarismi vai tieši pārcēlumi no svešvalodām, neatbilst labam literārās valodas stilam un nevairo sabiedrībā izpratni par kvalitatīvu valodas vidi, tāpēc centrs aicina no tam līdzīgu nosaukumu veidošanas izvairīties un meklēt citus veidus, kā radoši un interesanti nosaukt savus uzņēmumus.

Ar cieņu,

Valsts valodas centrs”. (Vai jāsaprot, ka tāpat šī ir “kollektīvi” rakstīta atbilde un “kollektīvā” atbildība par tās izplūdušo saturu? – L.K.)

Tomēr nosūtīju pretim jautājumus, ko mums būtu svarīgi zināt – ko dara Valsts valodas inspekcija? Kā notiek valodas reidi? (Savulaik vienā tādā kopā ar inspektoru piedalījos!) Par ko tieši sastādīti pēdējie 10 protokoli un kādi bijuši sodi? Gaidīsim atbildes!

Šīs publikācijas sagatavotas ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

“Latvija ir spēcīgas, gudras, strādīgas tautas valsts”

Latvijas sieviešu volejbola izlases komandas galvenais treneris
Daniele Mario Kapriotti intervijā Andrim Kļaviņam

Vai italiešu ģimenē ir pieņemts bērniem dot savu vecāku un vecvecāku vārdus? Vai abi jūsu vārdi ir ar kaut ko saistīti?

Tas ir raksturīgi mūsu kultūrai, it īpaši valsts centrālajos un Dienvidu rajonos. Mans otrs vārds nav italiešu vārds. Tipisks ir *Daniele*, bet mans tēvs gribēja likt sava tēva vārdu, kurš diemžēl nomira manu vecāku kāzu dienā. Tāpēc es esmu *Daniele Mario*.

Vai esat ar volejbolu nodarbojies kopš bērnības, vai trenējāties citā sporta veidā?

Bērnībā līdz 14 gadu vecumam es trenējos garo distancu peldēšanā. Tad man apņika divreiz dienā “mirkst” baseinā. Nolēmu meklēt komandas sporta veidu, un skolas laikā iemilējos volejbolā.

Kā jūsu ģimene pacieš, ka jūs esat projām garos komandējumos – līdzīgi žurniekiem vai polārpētniekiem?

Tā ir manas dzīves otrā puse, kā Mēness tumšā puse. Man patīk trenēt, patīk mācīt. Priecājos satikt jaunus cilvēkus, iepazīt citu tautu kultūras un paražas. No visa piedzīvotā es mācos un bagātinos. Bet, kad esmu projām, diemžēl Mēness otrā pusē ir mana ģimene – sieva Irina un mazā meita Džūlija (*Giulia*). Viņi ir vissvarīgākā dāvana, ko esmu saņēmis, un es zinu, ko viņi upurē, jo viņiem manis pietrūkst. Un man viņu pietrūkst. Bet mēs nevaram iegūt visu no dzīves. Ar kaut ko ir jāmaksā. Daudz ar sevi par to runājam, un nolēmām, ka vienīgais ceļš ir kaut ko upurēt, bet izmantot katru iespēju, kas rodas saistībā ar manu profesiju. Un tas mūs iedvesmo pārvarēt laiku, kad esam šķirti.

Italieši ir ļoti sportiska tauta: pasaules klase visās sporta spēlēs, lieliski ritenbraucēji, peldētāji, vieglatlēti un izcili arī ziemas sporta veidos, kaut gan dzīvojam aiz 50 paralēles. Kā to izskaidrot? Varbūt ar senās Romas impērijas karavīru audzināšanu?

Dažkārt mēs sev jautājam to pašu. Mūsu skolās nepievērsa lielu uzmanību sportam. Iedomājieties, ka vēl pirms neilga laika pamatskolā (no 6 līdz 10 gadu vecumam) nebija paredzēts sporta skolotāja amats, un sports nebija nedēļas stundu sarakstā. Tikai daži sporta federāciju “projekti”. Bet italieši ir vērigi un cītīgi zināšanu “zagļi”. Mēs daudz mācījamies un paņēmam visu labo no citu tautu kultūras, arī sporta, un soli pa solim veidojam savu fiziskās audzināšanas sistēmu. Un tas gan noteikti nāk no senās Romas impērijas. Otrs iemesls – mūsu valsts ir pieradusi ļoti pielāgoties visdažādākajām situācijām un, iespējams, tas ļoti attīstīja prasmi problēmu risināšanai, kas sportā ir ļoti svarīgi.

Kur ir atslēga, kā Itālijas volejbola līga kļūva par vienu no spēcīgākajām pasaulē? Nauda, cilvēki, kas to radīja, sporta organizatoru izglītība vai ...?

Atbilde ir saistīta ar iepriekšējo jautājumu. Ilgu laiku Itālijas volejbols bija kā “izīrēta spēle” no svešas kultūras. Prasmīgi izmantojot šīs spēles popularitāti izauga labi spēlētāji. Itālija sāka uzvarēt, “parādījās” nauda un radās vēlme sasniegt čempionu līmeni. Tas ir garš pēdējo 30-35 gadu ceļš. Tas ir arī vairāku sakrītību un iemeslu rezultāts. Tagad galvenais ir neatpalikt no šīs sporta spēles attīstības tempiem pasaulē. Treneru skolas, sacensību un treniņu pilnveidošana, spēlētāju līmenis. Ar pārliecību saku – mums ir ITALIJAS VOLEJBOLA SKOLA. Mēs protam mācīt volejbolu un protam spēlēt. Un tas dod iespēju noturēt līmeni pat tad, ja kādreiz pietrūkst organizācijas un naudas.

Vai lielie klubi, kas uztur komandas, arī saņem kādu valsts atbalstu?

Nē. Itālijas sporta pamatā ir klubu sistēma. Tātad – privāta iniciatīva. Pilsētas vadība dažkārt palīdz nedaudz samazināt dažas sporta zāļu izmaksas. Valsts atbalsta klubiem nav. Arī šī iemesla dēļ lielajās pilsētās, kur visas izmaksas ir lielākas, arvien kāds klubs tiek slēgts.

Vai jums Itālijā ir sporta ministrija? Vai bērnu un jauniešu treniņu sistēmu rēgulē valsts, vai tas ir klubu interesēs?

Itālijā daudzus gadus sports tika uzskatīts par nācīgas problēmu Pelnrušķīti. Pēdējos gados sāka runāt par sporta ministriju, bet visas ar sportu saistītās lietas joprojām pārvalda Sporta departaments. Treniņu sistēmu rēgulē federācijas, kas organizē kursus un veido mācību sistēmu, kā arī klubi. Skolā vēl pirms dažiem gadiem parastais mācību nedēļas saraksts ar sporta skolotāju bija, sākot no vidusskolas – no 11 gadu vecuma.

Kā jūs kļūvat par izlases treneri Latvijā? Ko jūs pirms tam trenējāt?

Savas trenera gaitas sāku apmēram pirms 32 gadiem. Un visā manā karjērā man ir paveicies, jo esmu trenējis gan bērnus, gan vīriešu un sieviešu augstākās līgas komandas dažādās valstīs – Polijā, Somijā, Vācijā, Igaunijā, Islandē. Un varu teikt, ka šī ir lielākā dāvana, ko esmu saņēmis no sava *Personīgā Aprūpētāja*, kas man palīdzēja kā profesionālam trenerim un kā cilvēkam. Iespēja kļūt par Latvijas galveno treneri pienāca pārsveidzošā veidā. Apmēram pirms diviem gadiem nosūtīju pieteikumu kļūt par kādas valstsvienības galveno treneri. Pagājušajā ziemā es piedalījos atlasē, lai kļūtu par Igaunijas izlases galveno treneri, bet pēc dažiem mēnešiem saņēmu ziņu no Latvijas ar aicinājumu piedalīties galvenā trenera amatā atlasē. Un te es esmu!

Kāds bija pirmais iespaids Latvijā?

Spēcīgas, gudras, strādīgas tautas valsts. Jūs varat un esat spējīgi

Daniele Mario Kapriotti: “Latvijā ir ļoti raksturīgi, ka uzticība ir jānopelna! Bet pats negaidītākais ir tas, ka šeit Latvijā es sev atklāju neticami spēcīgu tautu, kuŗa man katru dienu iemāca kaut ko tādu, par ko es noteikti stāstīšu savai meitai un sievai Itālijā!”

sasniegt daudz. Šeit, Latvijā ir neticami skaista daba, un tas mani ļoti aizkustināja. Dažreiz ir grūti iekļauties citā kopienā, ne vienmēr ienācējs tiek uzņemts ar atplestām rokām. Šķiet, ka Latvijā pārāk daudz tiek runāts par to, kā trūkst, nevis par to, kas ir. Gaŗas runas par trūkumiem traucē meklēt risinājumus.

Jūs trenējāt Islandē, tagad Latvijā – arī ziemēlu valstī. Vai mūsu ziemēlvalsts meitenes bija grūti iekustināt spēlēt ar italiešu temperamentu?

Viegli nenācās. Kad viņas piekļuva, sacīju – atcerieties, jūs esat stipras, gudras, strādīgas. Ne jau vienmēr jābūt pašai pilnībai, bet drosmīgām gan, ejot uz mērķi. Izstāstīšu vienu joku par latviešiem. Treniņnometnē meitenes bija nogurušas, nespēja izpildīt, ko es prasīju. Pārtraucu treniņu. Gribēju mainīt gaisotni, tāpēc sacīju: “Izstāstiet man katra kādu joku vai īsu anekdoti!” Meitenes tā divaini skatījās uz mani, un viena pēkšņi sacīja: “Mēs nezīnām jokus, mums nav joku. Mēs esam latvieši, mēs esam ļoti nopietni.” No tās dienas meitenes man ir izstāstījušas tik daudz smieklīgu notikumu, ko es pat iedomāties nevarēju. Latvieši nav nemaz tik nopietni, jūs protat dzīvi baudīt ar nopietnu sejas izteiksmi.

Kā jūs, saulainās Itālijas dēls,

jutāties Islandē? Vai nevilināja siltās geizeru vannas?

Katra valsts, kuŗa esmu strādājis, man ir devusi kaut ko īpašu. Islande man iemācīja, ka vienā dienā var būt četri gadalaiki. Tik spēcīga var būt daba, un tāpēc dažreiz ir svarīgi skatīties uz to ar apbrīnu. Islandē man nācās peldēt okeānā un izjust vulkāna spēku. Un pacietību, kad nepatīk laikapstākļi vai tumšās dienas, kad svarīgi tikai “nedaudz” pagaidīt. Drīz viss mainīsies!

Kā jūs atpūšaties pēc spēlēm? Vai jums ir savi vinogulāji mājas, Itālijā? Kāds ir jūsu iecienītākais vīns? Izrādās, ka Ernests Hemingveijs starp Kubas ruma un viskija devām ir “niekojies” ar Venēcijas reģiona *Bellini Cannella*.

Pēc saspringtām spēlēm cenšos palasīt kādu grāmatu, lai pārslēgtos. Citreiz vakariņas ar draugiem, glāze vīna. Tas ir atkarīgs no vietas, kur spēlējam. Man patīk sauna, tad var labi atjaunot spēkus.

Par vīnu. Labprātāk iedzeru nedaudz vīna, nevis alu. Diemžēl mums nav savu vīna koku, bet tas ir mans un manas sievas sapnis. Mans iecienītais vīns saucas *Pecorino*. Tas ir mana reģiona (*Marche*) baltvīns. Pastāstīšu par kādu pārsteigumu. Reiz, pēc spēles, ar italiešu kolēģi iegājām picērijā. Tās īpašnieks izrādījās

Andželo, arī itālietis. Vārds pa vārdam, un uz manu jautājumu, no kuras Apenīnu pussalas vietas Andželo ieradies Latvijā, viņš atbild: “*San Benedetto del Tronto*”. Bet tā ir mana nelielā pilsētiņa Itālijas vidienes Austrumu krastā! Secinājam, ka italieši ir visur.

Kādi uzlabojumi, jūsuprāt, būtu vēlami Latvijas jaunatnes volejbola sistēmā? Vai būtu pareizi prasīt vecākiem par volejbola treniņiem maksāt 25 un 50 EUR mēnesī, ņemot vērā, kādas Latvijā ir algas?

Es pētīju jauniešu sacensību formulu no 12 līdz 18-19 gadiem. Latvijā mēs varam uzlabot šo sistēmu. 12-13 gadus veciem bērniem vajadzētu noteikumus, lai sacensības nepārvērstos par servēs sacensību, kad uzvar tas, kuŗš servē spēcīgāk. Jādomā par sacensību skaitu šim vecumam. Manuprāt, jāspēlē ar apakšējo servi un zemāku tiklu. Par samaksu. Itālijā, piemēram, pēdējā projektā, kuŗā strādāju, vecāki maksā ap 35-40 eiro mēnesī. Tad klubs var piedāvāt bērniem dažas labākas lietas. Var atļauties trenera palīgu. Latvijā bieži vien treneris zālē ir viens, un ir grūti izsekot katram bērnam, mācot tehniku, kas jaunajiem spēlētājiem ir ļoti svarīgi. Tāpēc, manuprāt, ja ar nelielu ģimenes palīdzību var iegūt kādu labumu, tas ir tā vērts.

Jūsu valsts treneris Luka Banki aizveda mūsu basketbola izlasi līdz Pasaules kausa finālturnīram. Labi, basketbols ir mūsu nacionālā sporta spēle, ir NBA un Eiropas līgas spēlētāji. Pazīstamais ASV treneris Ari Selindžers labi trenētas komandas spēli salīdzināja ar Stradivāri vijoles skanējumu. Mūsu izlase pēc iepriekšējās Sudraba līgas izskatījās drīzāk pēc antikvariātā atrasta *violino* ar nolauztu, saārdītu kaklu un nošķiebtu dvēseli. Un tad atnācāt jūs. Kas būtu jādara, lai volejbols Latvijā atgrieztos tajās pozīcijās, kur bijām pirms 30 gadiem (toreiz bijām vienlīdz spēcīgi gan volejbolā, gan basketbolā). Vai sieviešu volejbolā tas vispār ir iespējams, kad mums nav infrastruktūras, un vāja treneru un sporta organizatoru skola?

Tas ir svarīgs jautājums. Ir jāveic dažas izmaiņas. Es noteikti domāju, ka sapņiem jābūt vienmēr. Sapņi vienmēr ir VĪZIJAS, jo katra projekta pamatā ir VĪZIJA un MĪSIJA. Manuprāt, ir ļoti svarīgi saprast, ka mūsdienu Eiropa atšķiras no agrākās. Tagad daudzas valstis ir spērušas platu soli tautas fiziskajā attīstībā. Daudzas tautas, kas agrāk nebija pazīstamas volejbolā, tagad spēlē labā līmenī. Šodien nav nozīmes, kas bija pirms 30 gadiem. Ir svarīgi kaut ko mainīt un sākt spert kaut nelielu soli uz priekšu.

(Turpinājums 15. lpp.)

VALTERS
NOLLENDORFS

(Nobeigums no Nr. 6)

Impulss nāca no trimdas. Patiesā Latvijas okupācijas stāsta veidošanu un stāstīšanu kā pretmetu Rietumos valdošajam padomju dezinformācijas narratīvam sāka veidot Latvijas Okupācijas muzejs. To profesora Pauļa Lazdas iniciatīvā ar valsts piekrišanu nodibināja 1993. gadā kā sabiedrisku fondu bez valsts finansējuma. To galvenokārt uzturēja ar ziedojumiem un brīvprātīgo darbu; valsts finansiālo atbalstu tas sāka minimāli saņemt tikai 1997. gadā. Tikai 2006. gadā Saeima apstiprināja Latvijas Okupācijas muzeja likumu, kas noteica valsts un Mūzeja attiecības un savstarpējos pienākumus, ieskaitot Mūzeja ēkas pārbūvi un lietojuma tiesību piešķiršanu. Šī ir ļoti laba valsts un nevalstiskas organizācijas partnerība, kuŗa pēc ilgu gadu aizkavejumiem ir nesusi rezultātu. Mūzejam ir jaunais, pēc arhitekta Gunāra Birkerta dāvinātā plāna celtais nams, ko finansē valsts. Mūzejam ir par ziedotāju naudu finansētas iekārtas, aprīkojums un moderna, sadarbībā ar dizaina biroju H2E veidota ekspozīcija, kas apmeklētāju izved cauri okupācijas tumsas labirintam. Mūzejam tik tiešām ir daudz, ko piedāvāt arī iecerētajam institūtam.

Mūzejs var it sevišķi lepoties ar savu bagātīgo 75 000 vienību krājumu, ieskaitot teju 2500 video liecību, ko lieto rakstnieki, dramaturgi, dokumentālo filmu veidotāji un cilvēki, kuŗi cer atrast ziņas par piederīgajiem, kas pazuduši okupācijas laikā. Mūzeja Izglītības nodaļa ir viena no pirmajām Latvijas muzejos, kas ieviesa modernas mācību metodoloģijas un interaktīvas nodarbibas skolēnu izglītošanai par traģiskām un traumatiskām vēstures tēmām. Tā cieši sadarbojas ar Latvijas skolotājiem un skolām. Mūzejs kalpo arī Valsts protokola vajadzībām, uzņemot Latvijas oficiālos ārzemju viesus.

Taču ir arī skaidrs, ka Mūzejs nevar veikt visu, kas jāveic, bet savā jomā jau ir un turpinās būt efektīva veicamā darba sastāvdaļa.

Iecerētajam institūtam ir plašāks uzdevums: nācijas un valsts vēsturiskās identitātes un integritātes nodrošināšana. Tas nav tikai akadēmisks, bet lielā mērā valstisks uzdevums, kas cieši saistīts ar Satversmes negrozāmajiem pantiem un tās preambulā pausto vēstījumu.

VAJADZĪBA

Iebrukums Ukrainā, no vienas puses, apstiprina atziņu, ka vēsture neatkārtojas, bet no otras pierāda, ka vēsture veido mutācijas. Krievija ir skaidri pateikusi – varbūt vienīgais, kam var ticēt – tās imperiskais mērķis ir iznīcināt demokrātisku kaimiņvalsti, tās nāciju un tās vēsturisko atmiņu. Ja ne visu uzreiz, tad

pa gabaliem. No savas vēsturiskās pieredzes zinām – tieši tas bija ilgtermiņa mērķis un pielietotās metodes jau 1939./1940. gadā Latvijā un mūsu kaimiņvalstīs komunistiskās Padomju savienības aizsegā. No nācijas un mūsu vēsturisko pamatu iznīcināšanas mūs paglāba Padomju savienības sabrukums un mūsu tautā saglabātā vēsturiskā atmiņa par zaudēto valsti, kas kulminēja Dziesmotajā revolūcijā un valsts atjaunošanā. Ja tas nebūtu noticis, mēs varbūt atrastos neapskauzamajā Baltkrievijas situācijā.

Jāievēro, ka iebrukuma pamatojums balstīts plašā Putina sacerētajā viltotajā narratīvā par Ukrainas vēsturi, kuŗa galvenais secinājums ir, ka ukraiņi nav nācija un nedrīkst būt valsts. Ka ukraiņi ir nacisti. Ja Krievija uzvarētu, varam sagaidīt to, kas jau iezīmējies līdzšinējā kara gaitā un kas mums zināms – nežēlīgu un tūlītēju ukraiņu nācijas iznīcināšanu, lai nekad vairs nebūtu ne Maidana, ne svēti turētu atmiņu par valsti, kas kādreiz bija. Un mēs?

Masīvā atsaucība, līdzjūtība un palīdzība, ko mūsu valsts un tauta sniedz ukraiņiem liecina, ka ar mūsu vēsturisko atmiņu daudz kas ir kārtībā. Šī nav Dziesmotā revolūcija, bet apzināti vai neapzināti ir atgriezies tās gars. Ir grūti teikt, cik noturīgs tas būs, un vai tas novedīs pie lielāka publiska konsensa gan par mūsu pagātņi, gan tagadni un nākotni. Bet šī ir iespēja, un te ļoti var palīdzēt vēl arvien sāpīgo, bet līdz galam neizdziedēto vēsturisko rētu dziedēšana un sabiedrības izglītošana par savu pagātņi.

Masīvā atsaucība, līdzjūtība un palīdzība, ko mūsu valsts un tauta sniedz ukraiņiem liecina, ka ar mūsu vēsturisko atmiņu daudz kas ir kārtībā. Šī nav Dziesmotā revolūcija, bet apzināti vai neapzināti ir atgriezies tās gars. Ir grūti teikt, cik noturīgs tas būs, un vai tas novedīs pie lielāka publiska konsensa gan par mūsu pagātņi, gan tagadni un nākotni. Bet šī ir iespēja, un te ļoti var palīdzēt vēl arvien sāpīgo, bet līdz galam neizdziedēto vēsturisko rētu dziedēšana un sabiedrības izglītošana par savu pagātņi.

Vēl nesen Putins atkal norādīja uz neonacismu Latvijā, uzsverot seno, noturīgo un pastāvīgi atkārtoto narratīvu par “noziedzīgo latviešu SS” un neonacisma atdzimšanu. Tieši tāpēc mūsu stāsta nostiprināšana sabiedrībā un pasaules apziņā ir arī mūsu drošības jautājums. Gribam vai

ne, vēsture kļuvusi par kaujas lauku. Ja pazaudējam vēsturi, pazaudējam ne tikai valsti, bet uz kopīgā vēstures stāsta veidoto nāciju pašu. Ukraiņi kaŗo par mums visiem.

Diemžēl mūsu vēsturnieki. sabiedriskās atmiņas pētnieki un politiķi nav līdz šim spējuši izveidot uz faktiem balstītu, pārliedzinošu vēstures stāstu par mūsu kaŗavīriem otrajā pasaules kaŗā divu Latvijai naidīgu varu kalpībā. Ar “latviešu SS” mēs vēl arvien apejamies kā ar tēmu, kuŗu būtu vislabāk aizmirst, bet ko aizmirst neļauj mūsu pašu dalītā vēsturiskā atmiņa – ieskaitot trimdā uzturēto leģiona varonības stāstu – un nepavisam ne jau kopš Otrā pasaules kaŗa izplatītais padomju narratīvs, kuŗš ne tikai gruzd mūsu zemapziņā, bet vēl arvien ietekmē vēsturniekus un sabiedrisko domu Rietumos.

Kāpēc vēsture? Kāpēc vajadzība stiprināt vēsturi? Kāpēc, varbūt, dibināt jaunu institūtu, lai veicinātu darbu, kas ne tuvu nav padarīts? Izvērstāk minēšu divus galvenos faktoros.

tiskuma noniecināšanai, sakroplošanai un noliegšanai.

- Ilgstošā imperiskās Krievijas ideoloģijas īstenošana Latvijā komunistiskās Padomju savienības aizsegā saskaldīja un izkliedēja Latvijas tautu, to pakļāva pārkrievošanai iecelotāju plūdus, to pakļaujot savam narratīvam, kas vēl dzīvs daudzu kādreizējo iecelotāju vidū un turpina ietekmēt sabiedrības mentalitāti.

- Nacionālās vēstures pētniecība, izglītība un publiskā informācija Latvijā brīvi varējusi attīstīties tikai pirmajā neatkarības posmā un pēc neatkarības atjaunošanas, taču tai trūcis vajadzīgās mērķtiecības.

- Vēstures pētniecība, izglītība un publiskā informācija, salīdzinājumā ar tuvākajām kaimiņvalstīm, nav saņēmusi vajadzīgo morālo un materiālo atbalstu, lai atspēkotu okupantu izplatītās vēsturiskās nepatiesības un mītus par Latviju un tās tautu okupāciju laikā.

Vajadzība novērst vēstures pētniecības un publiskās izglītības trūkumus

- Nepietiekama un lēna iekļaušanās starptautiskajā vēstures pētniecības un komunikācijas apritē: aktīva dalība akadēmiskās vēsturnieku organizācijās un pētniecības institūtos, piedalīšanās starptautiskās sabiedriski izglītojošās organizācijās.

- Pārliela plānā pamatfinansējuma dēļ izraisītā nepieciešamība pārlietu paļauties uz īstermiņa projekto balstītu vēstures pētniecību un publisko izglītību; pakļaušanās konkursu un stipendiju sponsoru mērķiem un nostādņēm, ilgtermiņa pētniecības mērķu trūkums, pētniecības fragmentācija.

- Jaunu vēstures pētnieku un izglītojamu apsūkums: nespēja pieņemt un stimulēt labākos intelektuāli spējīgākos studentus valsts vēstures politikas trūkuma un nedrošā ilgtermiņa finansējuma dēļ.

Šie manos novērojumus un pieredzē balstītie konstatējumi nebūt nenozīmē pētniecības mazspēju. Grūtāk ir pieradināt vēstures pētniekus savos pētījumos padomāt par to, kam viņu pētījumi domāti – par sabiedrības izglītošanu. Par vēsturiskas izpratnes un apziņas veidošanu. Par vēsturi kā vēstījumu, kā stāstu. Vēl jāsapņo par plašu vērienīgu vēsturniekiem, kas spēj apvienot sevi pētniecību un spēju ar saviem stāstījumiem aizraut plašas sabiedrības aprindas. Jāsapņo, bet varbūt tomēr arī jāgādā par mūsu pašu Timotijiem Snaideriem, Antonijiem Bīvoriem, Normaniem Deivisiem, Annām Apelbaumām. Potenciāls mūsu vēsturnieku vidū noteikti ir. Un ne tikai. Minēšu vienīgi Sandras Kalnietes *Ar balles kurpēm Sibīrijas sniegos*, kuŗā uz ģimenes traģēdijas fona izcelta

mūsu tautas traģēdija. Minēšu tikai tādu filmu kā Viestura Kairiša *Melānijas Chronika*. Šī ir vēstures vidējā, sabiedrību iekļaujošā joma, kam būtu jāklūst par institūta darba lauku.

Vēlreiz uzsveru: pētniecība ir, bet tai pietrūkst mērķtiecības tieši valstiskuma nostiprināšanas jautājumos pašu mājās, par starptautisko sabiedrību nerunājot. Atkal un atkal un vēl arvien mums jātaisnojas viltus vēsturisko narratīvu priekšā, jo mūsu pašu stāsts vēl tikai top un tam trūkst vēstījuma pasaulē. Latviešu vēsturnieki nav spējuši ielauzties starptautiskajā vēstures apritē. Ir bēdīgi, ka pat nopietni ārzemju kolēģi neatsaucas uz latviešu vēsturnieku primārajiem darbiem, kas lielākoties ir latviešu valodā, bet daudzkārt lieto atvasinātus un nereti apšaubāmus avotus, jo tie ir angļu valodā. Starptautiskajā politikā, šķiet, mums ir izcīnīta sava vieta, bet trūkst izpratnes un savas vietas pēcpadomju Eiropas un pasaules vēstures stāstā, kur vēl arvien liela ietekme rūpīgi koptajiem un izplatītajiem viltus mītiem un meliem par mūsu pagātņi.

Krievija patlaban arvien vairāk iekrīt savu vēstures melu radītajā slazdā. Mūsu valsts un nācijas vēsture var palīdzēt šo slazdu aizvērt un beidzot atbrīvoties no murga, kas mūs vēl arvien vajā – Krievija kā atbrīvotāja, krievu pasaule kā apgaismības nesēja. Bet to īsti nevaram, jo mūsu pašu valsts vēstures stāsts arvien nav pietiekami nostiprinājies mūsu pašu novājinātajā apziņā, par tā spēcīgu izskanēšanu pasaules apziņā nerunājot.

Institūtam ir svarīgi nodrošināt, ka Latvijas vēsturiskais stāsts ir iespējami balstīts uz konkrētiem un pārbaudītiem faktiem vai, ja tādu nav vai tie nav pieejami, kā Krievijas arhīvi, vismaz uz profesionāliem pieņēmumiem ar augstu ticamības pakāpi. Tas arī nedrīkst kļūt par negrozāmu vēstures doktrīnu vai pakļauties politiska vai cita rakstura ideoloģijai. Tas nedrīkst izslēgt vai noklusēt neērtas patiesības par vēstures notikumiem, kuŗus bieži izmanto Latvijas ienaidnieki, lai grautu Latvijas tēlu pasaules acīs. Tam jābūt stāstam, ne Latvijas pasakai.

Svarīga ir šāda institūta funkcija iepreti jau pastāvošām institūcijām. Tas nav domāts un nedrīkst veidoties kā sava veida superinstitūts ar lielu personālu, kas aizstāj citas vai dod tām norādījumus. Lai savus uzdevumus veiktu, tam jāsadarbojas ar citām institūcijām gan pētniecības darbu veikšanā, gan publiskās izglītošanas metodoloģiju izstrādē, gan veidojot un attīstot starptautisko sadarbību. Tam principā jābūt institūtam, kas stimulē, veicina, koordinē. Mērķtiecīgam vilcējspēkam, ne stūmējam. Un – kā latviešiem pierasts – vēlu, bet tomēr.

“Latvija ir spēcīgas, gudras, strādīgas tautas valsts”

(Turpināts no 13. lpp.)

Konkrēti: mainīt čempionātu izspēlēšanas sistēmu, gan jaunatnei, gan pieaugušajiem, jaunu treneru izglītošanu, braukt skatīties, kas notiek citās valstīs, noteikt diferencētu samaksu ģimenēm, kur tas ir iespējams, izveidot kādus augstas veiktspējas centrus, mainīt čempionātu organizāciju, mudināt spēlētājus doties spēlēt uz ārzemēm.

Un pats galvenais - nesteigties, kad notiek pārmaiņas, būt pacietīgiem, nedaudz pagaidīt. Rezultāti uz burvja mājienu nerodas.

Kā vērtējat Baltijas volejbola līgas spēkus Eiropas nacionālo čempionātu kontekstā?

Līmenis nav tik augsts, kā gaidīju. Biju patiešām pārsteigts, redzot, ka spēlēm seko ļoti maz cilvēku. Izaicinājuma kausā ar RVS/LU uzvarējām vienu Slovačijas čempionāta komandu. Šī komanda ir aptuveni 6. vai 7. pozīcijā savas valsts čempionātā. Slovačijas čempionātā Baltijas līgas labākā komanda varētu spēlēt otrajā grupā.

Latvijas sievietes izlase vasarā gatavosies spēlei Eiropas Sudraba līgā. Kuŗus spēlētājus no ārzemju klubiem jūs īpaši vēlētos redzēt izlasē? Vai viņu skaitā ir Irbe Lazda, kuŗa studē Towson universitātē ASV?

Šīs vasaras galvenais mērķis ir pārbaudīt iespējami vairāk izlases kandidātus. Gan tās, kas spēlējušas ārzemēs, gan Latvijā. Šajā sezonā mums jāturpina gatavošanās nākamajai Eiropas kvalifikācijai. Noteikti tiks uzrunātas

“Trenerus kā cilvēkus nekad īsti nebiju sapratis - vai tas bija darbs, vai kaut kāda apsēstība? Askētiskā atsacīšanās no daudziem priekiem laba piemēra interesēs un pašatdeve viņu pūliņiem piešķīra gandrīz vai svētas kalpošanas raksturu. Visiem viņiem jābūt gan sapņotājiem, gan mocekļiem, šiem mūsdienu modernajiem Pigmaliņiem, kas taisa varoņus. Paši viņi palika ēnā, vairāk deva nekā saņēma pretī.”
Zigmunds Skujiņš (no romāna “Sermuliņš uz asfalta”)

dažas meitenes, kuŗas pagājušajā sezonā nevarēja ierasties, jo bija aizņemtas ASV universitātes. Diemžēl Irbe nespēlēs Sudraba līgas komandā, jo 23. maijā viņai būs gala eksāmeni universitātē.

Jūs studējat sporta psiholoģiju. Ko jūs teiktu gaŗa auguma perspektīvai volejbola meitenei, kuŗa 15 gadu vecumā paziņo, ka vairs nevēlas nopietni trenēties, bet vairāk laika vēltis izglītībai, jo grūti savienot tre-

niņus un skolu? Varbūt viņai ir taisnība?

Vispirms es vēlētos runāt ar vecākiem, pēc tam ar viņas skolotājiem. Es gribētu saprast viņu viedokli. Esmu pārliecināts, ka katra personība briest kā auglis,

kuŗa kodols 85% – 90% veidojas no iegūtās izglītības. Tāpēc vispirms es vēlētos uzzināt viņu patieso un godīgo viedokli. Pēc tam es runātu ar meiteni, cenšoties noskaidrot, kā viņa plāno savu dzīvi, kādi ir viņas mērķi, un, galvenais, pārliecināt, ka dzīvē nekas nav neiespējams. Arī iegūt labu izglītību sportojot.

Daļu no sava trenera koda atstāsiet Latvijā. Esmu ievērojais, ka daži treneri sāk atdarināt jūsu metodes saskarsmē ar spēlētājiem. Kādi ir jūsu plāni, kad beigsies līgums ar Latvijas Volejbola federāciju?

Mans līgums ar LVF beigsies 2024. gada vasaras beigās līdz ar Eiropas kvalifikāciju. Pēc tam – redzēsim. Uzskatu, ka viestrenere projekts ir labs, ja tā ilgums ir 3-5 gadi. Tikai tā var paspēt īstenot kādu savu pienesumu, ko var turpināt. Bet periodiskas izmaiņas ir patiešām svarīgas. Mani lieli sapņi ir, lai Latvija varētu turpināt lielu attīstības projektu. Un, varbūt pēc 15 gadiem, skatoties, kas no tā iznācis, es atcerēšos, cik brīnišķīgi bija būt daļai no tā.

Uzņemties šo projektu Latvijā man bija un ir liels izaicinājums. Sākumā bija jāuzticās spēlētājiem, tad jānopelna viņu uzticība. Latvijā ir ļoti raksturīgi, ka uzticība ir jānopelna! Bet pats negaidītākais ir tas, ka šeit Latvijā es sev atklāju neticami spēcīgu tautu, kuŗa man katru dienu iemāca kaut ko tādu, par ko es noteikti stāstīšu savai meitai un sievai Itālijā!

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

OJĀRS JĒGENS Autobiografiska skice

Mans tēvs ar māti iepazīnās arhitektoniski skaistajā, bet revolucionārajā un badīgajā Pēterpilī, kur māte, beidusi kādus grammatikas kursus (esmu redzējis dzeltenīgi zaļganu diplomu, ko savā lielajā rokrakstā ar krievu burtiem parakstījis Z. A. Meierovics) un kaut cik ielauzījusies franču mēlē, strādāja *Crédit Lyonnais* Pēterpils filiālē (kas daļēji bija iemiesls tam, ka esmu beidzis Rīgas Franču liceju), bet tēvs bija aizkūlies savās streļķa gaitās.

Tēvs, ciemodamies pie mātes, mēdzis savu *papachu* nolikt uz etažeres tuvu durvīm. Kad promiedams viņš to žigli paķēris un izmetis laukā, tad atklājies, ka zem tās allaž bijis pa mārciņai cukura. Tā mans diezgan vieglprātīgais un diezgan dēkainais, bet šarmantais un elegantais tēvs savā *tuŗurkā*, *ģimnaskorkā* un *lampasos* saldināja manas gaužām nopietnās un klusās mātes dzīvi Pēterpils bada laikos un, nešaubos, patika viņai itin labi.

Liktenīga sagādīšanās: kad krietni vēlāk tēvs vasarās šad tad ciemojās mātes dzimtas mājās Mālpils “Strazdos” (viņš gan nekad nepalika ilgāk par trim dienām, jo, būdams ridzinieks otrā

Ojāra Jēgena pašportrets. Eļļa

paaudzē, necieta lauku klusumu un vientulību), viņš rādīja “Strazdu” klēts jumtā vietu, kur pirmajā pasaules kaŗā Mālpils-Nītaures-Zaubes kauju laikā bija izplēsis caurumu, lai novietotu loŗmetēju. Klēts siena tai pusē vēl arvien bija loŗu caurumu pilna. Šo caurumu plēšot, viņam nebija ne jausmas par manas mātes esamību.

Bet – bija vēl jāpaiet labam laikam (tēvs vēl paguva novalkāt četras piecas dažādas uniformas), līdz tapu es. Tēvs bija aizvedis māti uz savu dzimteni – Maskavas priekšpilsētu Rīgā (ak, raibie stāsti par kaujām “smilšu

kalnos” ar citu priekšpilsētu puikām; par Suņu dārzu! par pašpuiķām un pašmeitām!). Dzīvokli līdušas iekšā tik ziņkārīgas, nekaunīgas un badīgas ņurkas, ka mātei bieži bijis jādzīvo pa krēsla virsu. Tad viņi pārcēlušies uz “purriem” (tā dēvēja Purvciemu jeb Rumpmuižas priekšpilsētu viņpus Grīziņkalnam), kur Lāčmuižas ielā (tēvs šo ielu nez kāpēc mēdzis saukt par Lapsu ielu) nr. 18-a, dz. 2, 1924. gada 9. decembrī nācu pasaulē.

Kā agrā bērnībā, tā vēlāk, skolas gados, visas vasaras, Ziemsvētku un Lieldienu brīvlaikus, kartupeļu nedēļas un pavasara brīvlaikus māte mani “sūtīja trimdā” uz “Strazdiem” pie grosmammas (vecāsmātes) un grošas (vectēvmātes). Turpu braucu nelabprāt, bet rudenos, atgrieŗoties Rīgā, arī prāts nebija nekāds priecīgs. – Tā iepazīnu latviešu literatūras klasisko vielu – ganu gaitas, lauku dzīvi un darbus – pēc paša pieredzes. Un liekas, ka patlaban esmu viens no retajiem savas paaudzē latviešiem emigrācijā, kas vēl sikumos zina un prot ne tikai sēt un plaut (gan ar gaŗkāti, gan vienrocīgi), bet pat riju sērt un kult ar sprīguli (tas dažkārt bija jādara, jo

“dampis” kavējās un sēklas un svaigas maizes vajadzēja kā ēst). Vēl šobaltdien, ja nepieciešams, varu ielikt grābeklim zaru, lāpstai vai cirvim kātu, novīt pātagai auklu, salabot ar novaskotu un nopiķotu “drāti” zirglietas un tmldz.

Ziemas un skolas gadi pagāja Rīgā. Un gluŗi pretējā vidē un ļaudīs nekā vasaras. Jo tās atvasītes, kas skolojās Franču licejā, lielumieloties nebija nekādu nieka vai lauku ļauŗu.

Tā esmu viens no tās reizē laimīgās un nelaimīgās paaudzē, kas dzima un uzauga neatkarīgā Latvijā. Laimīgās tādēļ, ka pārāk daudz tādu nevar būt (jo cik tad jaunu latviešu varēja piedzimt, izaugt un kaut cik paskoloties drusku vairāk nekā 20 gados!). Nelaimīgās tālab, ka tieši manū paaudzē, kā sarunājuši un kā sacenzdamies (akcents uz otrās zilbes), pluinija un plucināja, abu novirzienu pašmāju pakalpiņiem piepalīdzot, kā krievu lācis, tā vācu ērglis.

18 gadu vecumā beidzu skolu un 19 gadu vecumā jau biju mobilizēts Latviešu leģionā un cauri Rēzeknei un Idricai iebraucis Krievijā. Biju klāt kaujās pie Ostrovas, kaujās pie Opočkas, kur

mani ievainoja; cauri Rīgai (kur pēdējo reizi redzēju savu tēvu) ar ievainoto transportu mani aiztransportēja uz Vāciju. Daŗādas lazaretēs, pēc tam rezerves vienības. Vēl īsi pirms kaŗa beigām atrodos krievu ielenkumā pie Vislas grīvas netālu no Dancigas, un jau gatavojamies krievu gūstam, gan darinot baltus karogus, gan mainot uniformas. Tomēr pēdējā brīdī laimējas izrautes no krieva ķetnām un aizkuŗot uz Dāniju. Dāņi, necieŗdami vācieŗus ne acu galā un it īpaši nīzdami daŗādas to līdzskreŗējus, mani drīz vien ielika “aiz zviedru aizkariem”, kur pavadīju deviņus mēneŗus. Tur arī kļuva pilngadīgs. Apvilku todien baltu kreklu un pārdomāju, kas zaudēts, kas gūts: pabeigta ģimnazija, pusotra gada nolauŗts, valkājot vācu uniformu, pusgads aizvadīts aiz restēm, iemantots saŗauts stilba kauls un pamaitātas iekŗas.

Raibumu gana, bet tomēr mani kaŗa stāsti, ko reiz stāstīŗu savam dēlam, nebūs ne tuvu tik raibi, kā mana tēva kaŗa stāsti.

No grāmatas “Paŗportreti”,
sastādījis Teodors Zeltiņš.
Grāmatu Draugs, 1965.

“Ar latviešiem ir grūti, bet bez viņiem nevar”: Astras Mooras 30 darba gadi ar latviešiem Dienvidkalifornijā

(Turpināts no 8. lpp.)

Losandželosas latviešu nams vēl aizvien ir svarīga tikšanās vieta visu paaudžu latviešiem, un viņus – tāpat kā agrāk – vieno sava valoda.

Ir liels prieks, ka daudzi jauniebraucēji ātri atrod ceļu uz Latviešu namu, iestājas Dienvidkalifornijas Latviešu biedrībā, piedalās sarīkojumos, mūzicē, piesakās palīdzēt latviešu skolā. Nereti jauniebraucējiem Amerikā nav viegli iejusties, un Latviešu nams var būt liels atbalsts.

Vai latvietība ir vērtība arī jaunākās paaudzes latviešiem Dienvidkalifornijā? Parasti lēmumu – būt vai nebūt latvietim – latvieši ārpus Latvijas pieņem pusaudža vecumā. Kā, jūsprāt, viņus vislabāk iedvesmot saglabāt latvietību?

Manuprāt, vissvarīgākā ir ģimenes nostāja. Ja mājās runā latviski, lasa latviešu grāmatas, ja brauc uz Dziesmu svētkiem, bērniem rodas vēlēšanās piedalīties latviešu vasaras nometnēs, apmeklēt latviešu skolas.

Losandželosas latviešu skolā strādā enerģiski skolotāji, kuŗi prot piesaistīt bērnus un raisīt interesi par Latviju.

Ari jūs pati ar savu vairāk nekā 30 gadu darbu Dienvidkalifornijas latviešu informācijas biļetena redaktore amatā noteikti raisījāt interesi par Latviju un latvietību. 30+

Tautastēru gājienā 2020. gadā kopā ar meitu Līvu Raitu un mazdēlu Dzintaru Raitu // FOTO: A.Mooras pers. arhīvs

gadi – tas ir daudz! Vai kādreiz nav gribējies arī mest to pie malas?

Divas reizes uzrakstīju atvadu vēstuli, jo, pārceļoties uz dzīvi Austrumkrastā, sakari ar latviešiem Dienvidkalifornijā mazliet aprāvās. Redaktora darbs ir sarežģīts. Lasi, cik gribi, kļūdas paliek, tāpēc vienmēr ir jāraizējas. Atceros, kādā filmā bija aina – redaktore naktī pamostas, jo viņai licies, ka tekstā palikusi kāda kļūda, un pusnaktī skrien uz spiestuvi to labot. Es tā bieži jutos, kad

četrus gadus strādāju Ņujorkā, laikraksta *Laiks* redakcijā.

Avižnieku darbu trāpīgi raksturojusi rakstniece Monika Zīle romānā “Vasaras namiņš”: “Tad jau pie galerām piekēdētājiem vergiem bija vairāk brīvības”, jo laikrakstu redakcijas darbiniekiem “viss pakļāvās iespiedmašīnu diktētajiem grafikiem” (204. lpp.). Turklāt rakstu autori bieži dusmojas par labojumiem, apstrīdot pat gramatikas likumus.

Losandželosā man bija savs grāmatu apgāds *Astra*, esmu

izdevusi vienpadsmit grāmatas, protams, ļoti mazā metienā. Tostarp, dažus savus tulkojumus, divas Anšlava Egliša dzīvesbiedres Veronikas Janelsiņas grāmatas, arhitekta Staņislava Borbala dienasgrāmatu, kāda Latvijas dzejnieka dzejoļu izlasi, ko lūdza izdot viņa radniece, kas dzīvoja Losandželosā. Visas nemaz vairs neatceros, un visu vienpadsmit man arī pašai vairs nemaz nav. Toreiz nebija tādu iespēju, kādas ir tagad, tas bija milzīgs darbs. Mūsdienās visu iespējams izdarīt labāk.

Biju redaktore divām Ilmara Bastjāņa grāmatām *Pašvēsture*, tās izdeva Rīgā, Anitas Mellupes apgādā *Likteņstāsti*. Mana ierosme bija arī izdot ārsta Paula Dzintara grāmatu *Prērijas ārsts*. Dakteris mani uzaiicināja ciemos uz Dienviddakotu, viņš interesanti stāstīja par savu darbu. Jautāju, vai viņš kaut ko ir pierakstījis. Kā par brīnumu – tiešām bija! Lūdzu to visu iedot man, izlasīju un pierunāju viņu izdot grāmatu. Tā arī izdota Latvijā.

Jūs pazīst kā vienu no aktīvākajām cīnītājām par tīru un skanīgu latviešu valodu...

Valodas okupācija ir visnoturīgākā! Un latviešu valodas nākotne mani uztrauc visvairāk. Neesam vēl izrāpušies no krievismu grāvja, kad jau metamies anglicismu grāvī. Rīgā ir

divaini kafejnīcu un veikalu nosaukumi – *Ezīša kofišops*, *Moolberry*, *Shtaaterēja* u.c. Latviešu valodā vārdu netrūkst, īpašnieki, ja vien vēlas, noteikti var izdomāt asprātīgu un skanīgu veikala nosaukumu. Tomēr – ieviešas pārāk daudz nevajadzīgu svešvārdu, sarunvalodā angļu vārdiem tiek “piekarinātas” latviskas galotnes, pamazām kļūstam par tādiem kā kārklungļiem. Nekādā gadījumā nedrīkstam kļūt pavirši, valoda ir vienotājspēks, tā nemitīgi un neatlaidīgi jākopj un jāargā.

Vai jūs varētu izcelt kādas Dienvidkalifornijas latviešu personības, kuŗām pateicoties, latvietība un mīlestība uz Latviju ir tik dziļi iesakņojusies?

Lielu pateicību pelnījuši daudzi latvieši, kuŗi nu jau Aizsaulē – Māris Andersons, Ilmars Bastjānis, Inese Birzniece, Ansis Blāķis, Staņislavs Borbals, Helmutis Braukis, Ilgvars Dižgalvis, Helēna Hofmane, Rūdolfs Hofmanis, Kārlis Kalējs, Guntis Kuškēvics, Mirdza Lapeniece, Ivars Mičulis, Andris Priedītis, Ināra Reina, Alfons Reins, Andris Ritmanis, Jānis Taube un vēl neskaitāmi citi. Viņu nesavtīgais un pašizliedzīgais darbs ir nenovērtējams. Par katru varētu uzrakstīt garu stāstu vai pat grāmatu...

LAIKA GRĀMATA

ĢIRTS SALMGRIEZIS

To ir vairāk nekā
“jaunās tērnās dienvēstis”
(mūmē tautiešu) Briselē.
Tā darbo lidoā daepān,
balosām un citām patien.
Tos var pamant vīas
gadaluos, Tikai vajas
maaliāt galbu pacelt
augļēp un lūkos, kas
notiek nōku galotēs
Skūstajos Brisēles parkos.
Tā ir zolpē papagānā.

**Brisēles
pastkartes**

Citāds skats uz Eiropas metropoli Briseli – ārpus Eiroparlamenta gaitenēm un birokrātijas apzīmogojuma. Aizraujoši, asprātīgi, izziņoši stāsti, varētu pat teikt – atzišanās mīlestībā.

Mūsdienīgs, oriģināls poligrāfiskais izpildījums. Bagāti ilustrēti ar mākslas foto (Edvards Vārdaunis)

Cena 55,- USD

Sūtiet čeku Inesei Zaķis:
6051A Sun Blvd #604, St. Petersburg, Florida 33715
Cenā iekļauti pasta izdevumi no Latvijas.

SARĪKOJUMI

SARĪKOJUMI

Redakcija lūdz lasītājus sazināties ar sarīkojumu un dievkalpojumu rīkotājiem, precizējot, vai paredzētie sarīkojumi notiks vai arī tie ir atcelti!

ST. PĒTERSBURGAS FL LATVIEŠU BIEDRĪBA

Dokumentālās filmas “Valiant” izrāde Sestdien, 25. martā, plkst 2pm (Point Brittany Tudor room 5220 Brittany Drive S., St. Petersburg, FL). Sestdien 22. aprīlī OLGAS RAJECKAS koncerts! Rezervējiet datumu jau tagad! (Sacred Lands 1700 N Park Street, St. Petersburg, FL 33710). Vairāk informācijas nākamajās ziņās.

SIETLĀ (WA)

Sietlas latviešu sabiedriskais centrs (11710 3rd Ave. N. E. Seattle, WA98125). Mājas lapa: www.seattlelatviancenter.com.

TĒRVETE

Valdes sēdes – katru ceturtdienu 19:30 Centrā. Pensionāru sanāksmes pirmdienās 13:00, Info: 514-992-9700. www.tervete.org.

ZIEMEĻKALIFORNIJA

(425 Hoffman Ave, San Francisco), Info: www.zklb.wordpress.com, ZKLB sekr. un informāc. daļas vadītāja Una Veilande tālr.: 408-813-5104, e-pasts: una.veilande@gmail.com.

DIEVKALPOJUMI

Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.: (58 Irving st, Brookline MA

02445). Info: 617-232-5994, e-pasts: bostonastrimdasdraudze@gmail.com, tālr.: 617-232-5994 Māc. Igors Safins. Tālr.: 617-935-4917. E-pasts: igorssafins@gmail.com.

Čikāgas latv. ev. lut. Cīānas dr.: (6551 W Montrose Ave, Chicago IL 60634), tālr.: 773-725-3820; e-pasts: cianasdraudze@gmail.com; www.facebook.com/Čikāgas-Cīānas draudze 2550-4389-7965-234. **Dievk. notiek svētdienās 10:00.** Pēc dievk. kafijas galds. Māc. Gundega Puidza, tālr. birojā: 773-736-1295; mājās: 708-453-0534, e-pasts: puidza@yahoo.com.

Čikāgas latv. ev. lut. Sv. Pēterā dr.: (450 Forest Preserve Dr, Wood Dale IL 60191). Tālr.: 630-595-0143. Māc. Ojārs Freimanis. 1-773-818-6965 St.Peters.latvian.church@gmail.com Ivars Spalis (ivspalis@gmail.com), priekšnieks. **Dievk. notiek svētdienās 10:00.** Pēc dievk. kafijas galds. **Čikāgas latv. baptistu dr.:** (820 Ontario St, Oak Park, IL 60302). Māc. Oļģerts Cakars. Tālr.: 708-383-5285.

Denveras latv. ev. lut. dr.: (10705 West Virginia Ave, Lakewood, CO 80226). Birojs atvērts ceturtdienās no 10:00 līdz 14:00. E-pasts: reglite@aol.com **Dievk. notiek svētdienās 9:30.** Pēc dievk. sadraudzība.

Detroitas Sv. Paula latv. ev. lut. dr.: (30623 W. Twelve Mile Road,

Farmington Hills, MI 48334). **Dievk. notiek svētdienās 10:00.** Seko sadraudzības stunda.

Dienvidfloridas latv. ev. lut. dr.: Shepherd of the Coast Luth. Church (1901 E Commercial Blvd, Ft. Lauderdale FL 33308). Info: Ilze Folkmane Gibbs, e-pasts: folkmane@hotmail.com Info: Andrejs Jugs, tālr.: 561-447-9050. **Dievk. notiek 14:00.** Pēc dievk. visi lūgti pie kafijas galda!

Dienvidkalifornijas latv. ev. lut. dr.: baznīca (1927 Riverside Dr., Los Angeles CA90039).

Džamaikpleinas Trīsvienības latv. ev. lut. dr.: Unitarian Congregational Parish of Norton (2 W Main St, Norton, MA 02766). MA 02766). **Dievkalpojumi ar dievgaldu divreiz mēnesī 2:30 pēcpusdienā ar viesu mācītāju Igors Safins.** Lūdzu, zvaniet draudzes sekretārei Zigrīdai Kručkovai par datumiem, tālr.: 617-323-0615.

Filadelfijas LALatv. ev. lut. Sv. Jāņa dr.: (301 N Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073), tālr.: 610-353-2227. Māc. Gija Galiņa.

19. februāri dievkalpojums ar dievgaldu plkst. 11:00. 26. februāri dievkalpojums plkst. 11:00, seko draudzes gada sapulce. 1. martā Bībeles stunda (trešdienā) plkst. 11:00.

(Turpināts 19. lpp.)

SARĪKOJUMI / DIEVKALPOJUMI

(Turpināts no 18. lpp.)

5. martā dievkalpojums – plkv. Oskara Kalpaka piemiņa plkst. 11:00, seko video "Latvija 100 gados." Video veidoja radoša grupa Vašingtonas pievārtē. **12. martā** dievkalpojums ar dievgaldu plkst. 11:00. **19. martā** dievkalpojums plkst. 11:00, Pankūku brokastis pirms baznīcas plkst. 10:00. **26. martā** dievkalpojums plkst. 11:00, seko māc. Gijas Garigo pārdomu cikls. **2. aprīlī** dievkalpojums ar dievgaldu – *Pūpolu svētdiena* – plkst. 11:00, Draudzes valdes ievēšana amatā. **6. aprīlī** dievkalpojums ar dievgaldu – *Zaļā ceturtdiena* – plkst. 2:00 pēcpusdienā. **7. aprīlī** dievkalpojums ar dievgaldu – *Lielā piektdiena* – plkst. 7:00 vakarā. **9. aprīlī** dievkalpojums ar dievgaldu – *Kristus Augšāmcēlšanās svētki* – plkst. 8:00 no rīta, seko Lieldienu brokastis groziņu veidā.

Grandrapīdu latv. ev. lut. dr.: Faith Lutheran Church, (2740 Fuller Ave NE, Grand Rapids MI 49505.) Tālr: 616-361-6003.) Māc. Aija Graham. Dr. pr. Ivars Petrovskis, tālr: 616-975-2705. **Dievk. notiek divreiz mēnesī 2:00 pm.** Par datumiem, lūdzu, sazināties ar dr. pr. Ivaru. Pēc dievk. kafijas galds.

Grandrapīdu latv. katoļu dr.: Our Lady of Anglona (504 Grand Ave NE Grand Rapids MI 49503) Grand Rapids Association Nama – Mac. Mark Mitchell Priekšnieks Bronislavs Viscockis – tālr: 616-540-1322. **Dievk. notiek katru svētdienu 10:00** – seko kafijas galds. **Kalamazū latv. ev. lut. apv. dr.:** (122 Cherry Hill St, Kalamazoo MI 49006). Māc. Aija Graham. Latviešu ev. lut. apvienotā draudze notur klātienē dievkalpojumus **katru svētdienu, plkst. 10:00.** Pieejami arī sprediķu ieraksti draudzes YouTube kanālā (meklēšanas atslēgas vārds "Latviešu apvienotā draudze Kalamazū").

Klīvlāndes apvienotā latv. ev. lut. dr.: (1385 Andrews Ave, Lakewood, OH 44107) Draudzes **dievk. notiek svētdienās 11:00.** Bībeles stundas notiek 10:00 katra mēneša otrajā un ceturtajā trešdienā. Baptistu dr.: *Bethel Baptist Church* (2706 Noble Rd, Cleveland 44121) Dievk. notiek svētdienās 14:30.

Linkolnas apv. latv. ev. lut. dr.: (3300 C St, Lincoln NE 68510). Dievkalpojumi ar viesu mācītājiem latviešu un angļu valodā plkst. 10:00. Par datumiem sazināties ar draudzes pr. Kārli Indriksonu, tālr.: 402-730-3427, e-pasts: kindriks@aol.com. Pensionāru saiets katra mēneša otrajā ceturtdienā plkst. 11:00 sabiedriskajās telpās.

Latvian Hall (Latviešu ev. lut. sabiedriskās telpās, 33rd & Mohawk iela, Baznīca, 33rd & C iela, Linkolnā. kunora@windstream.net.

Mančesteras latv. ev. lut. dr. (dievk. Notiek *Holy Transfiguration Romanian Orth. Church*, 2 Winter St., Manchester, CT 06040). Dr. pr. Astra Vilinskis, tālr. 413-568-9062. **18. februārī, plkst. 11:00** – dievkalpojums ar diev-

galdu, viesmācītājs Igors Safins. Sekos kafijas stunda. **18. martā, plkst. 11:00** – dievkalpojums ar dievgaldu, viesmācītājs Igors Safins.

Milvoku latv. ev. lut. Sv. Trīsvienības dr.: (1853 N 75th St, Wauwatosa WI 53213), tālr.: 414-258-8070. Māc. Jānis Ginters tālr: 260-797-5695 Draudzes priekšnieks: Andrejs Junge tālr: 414-416-6157 Dievk. notiek svētdienās 10:00.

Minneapolis – St. Paulas latv. ev. lut. dr.: (3152 17th Ave S, Minneapolis MN 55407). Minneapolis St. Paulas latviešu evanģēliski luteriskās draudzes video dievkalpojumi notiek katru nedēļu, tos var skatīties mndraudze.org.

Montrealas latv. Trīsvienības/Tervete ev. lut. dr.: Trinity Latvian Church (P.O. Box 39, Station NDG, Montreal QC H4A 3P7), tālr.: 514-992-9700. www.draudze.org vai www.tervete.org. pr. Jānis Mateus tālr.: 514-481-2530, e-pasts: prez@draudze.org.

Ņūbransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.: (Latvian Lutheran Church, P.O. Box. 1008, Maplewood, NJ 07040). Dievkalpojumi notiek NJ Latviešu biedrības namā Priedaine, (1017 State Route 33, Freehold, NJ 07728), māc. Ieva Pušmucāne-Kineyko, e-pasts: latvianlutheranchurch@gmail.com. Draudzes pasta adrese: *Latvian Lutheran Church P.O. Box 1008, Maplewood, NJ 07040.* Dievkalpojumi **19. februārī 11:00, 5. martā 11:00** ar dievgaldu, **19. martā 11:00**, seko Draudzes pilnsapulce.

Ņujorkas latv. ev. lut. dr.: Jonkeru bazn., 254 Valentine Ln, Yonkers NY. Salas bazn., 4 Riga Ln, Melville NY.

St. Andrew bazn., 335 Reynolds Ave, Parsippany NJ. Brāļu kapi, 414 Bloomer Rd, Tannersville NY

St. John's bazn., 81 Christopher St, New York NY

18. februārī, sestdien *St. John's* 14:00, māc. Saliņš. **19. februārī** Apskaidrošanas svētdiena Jonkeros 10:30, māc. Saivars un Salas baznīcā 10:30, māc. Saliņš, seko Kredīta sabiedrības sapulce. **26. februārī** Pelnu diena Jonkeros 10:30, māc. Saivars, seko Bībeles stunda un siltas pusdienas un Salas baznīcā 10:30, māc. Saliņš, ar Svēto vakarēdienu.

Ročesteras ev. lut. Krusta dr.: Atonement Lutheran Church (1900 Westfall Rd, Rochester NY 14618).

Saginavas latv. ev. lut. dr.: (128 N Elm St, Saginava, MI 48602). Mācītāja Biruta Puiķe-Wilson, mob. (269) 2675-330. Kontaktpersona *Mary Beth* Dzirnis, mob. (989)781-1163. E-pasts: dzirnis@chartermi.net. **Dievkalpojumi vienreiz mēnesī, 1:00 pēcpusdienā**, seko kafijas galds ar groziņiem.

Sandiego latv. ev. lut. dr.: Ascension Lutheran Church (5106 Zion Ave, San Diego, CA 92120), Dr. pr. Jānis Legzdīņš, tālr.: 1-619-630-8143, e-pasts: janislegzdins@hotmail.com.: Dievkalpojumi notiks iekšienē un jānēsā sejas maskas.

25. februārī sestdien plkst. 12.00 Diakone Guna Reins; Mīlestības Dienas Dievkalpojums ar Dievgaldu; pēc dievkalpojuma groziņu kafijas galds. **8. aprīlī sestdien plkst. 12.00** Diakone Guna Reins; Lieldienu dievkalpojums ar dievgaldu; pēc dievkalpojuma groziņu kafijas galds.

Sentluisas latv. ev. lut. dr.: Christ Lutheran bazn (#1 Selma Ave, Webster Groves, MO 63119). Dievk. vadīs Māc. Dace Skudiņa. Dr. pr. I. Kalniņa, tālr.: 314-457-1830, kalninsirene@gmail.com.

Sietlas. lut. dr.: (11710 3rd Ave. N.E. Seattle, WA 98125). Dievkalpojumi notiek plkst. 10:30. Draudzes priekšnieks Jānis Šulcs, tālr.: 206-406-5226, e-pasts: prieksnieks@seattlelatvianchurch.org. Baznīcas mājas lapa: www.seattlelatvianchurch.org.

19. februārī Angļu valodas dievkalpojumu vada Dr. Inese un Ēriks Raisteri. **26. februārī** Dievkalpojumu vada Linda Beiniķe un Jānis Šulcs. **5. martā** Dievkalpojumu vada Lisa un Andris Pružinski. Pēc dievkal-

pojuma draudzes gada sapulce. **12. martā** Angļu valodas dievkalpojumu vada Linda Beiniķe un Jānis Šulcs. **19. martā** Dievkalpojumu vada Dr. Jānis Sipols. **26. martā** Dievkalpojumu vada Dr. Inese un Ēriks Raisteri.

Skenektedijas latv. ev. lut. dr.: Trinity Lutheran Church (35 Furman St, Schenectady NY 12308). Diakone Linda Sniedze-Taggart. **19. martā** plkst. 2:00 ar Dievgaldu. Sekos sēde. Diak. Linda Sniedze-Taggart.

St. Pētersburgas latv. ev. lut. dr.: draudzes mācītājs Aivars Pelds. Tel.: 515-991-4640 – sazināties ar Andri Ritumu, 727-797-1933. Dievkalpojumi un Bībeles stundas notiek *Faith Lutheran* baznīcā, kas atrodas 2601 49th Street North, St. Petersburg, FL.

Toronto – Sv. Jāņa ev. lut. latv. dr.: (200 Balmoral Ave, Toronto, ON M4V 1J6), tālr.: 416-921-3327, E-pasts: baznica@bellnet.ca. E-pasts: grietins@gmail.com. Priekšnieks: Kārlis Vasarājs, pr. vietn. Sibilla Korule. Dāmu kom. pr.

Maija Sukse, tālr.: 416-221-4309.

Vašingtonas (DC) latv. ev. lut. dr.: 400 Hurley Avenue, Rockville, MD 20850 – 3121. Tālrunis: 301-251-4151, epasts: dcdraudze@gmail.com, www.dcdraudze.org. Prāveste Anita Vārsberga Pāža (tālr.: 301-302-3270). Draudzes priekšiece Dace Zalmane.

Katru svētdienu 11:00 dievkalpojums – klātienē & tiešsaistē (ZOOM). Katru trešdienu 10:00 Rīta svētbrīdis (ZOOM). ZOOM pieslēgšanās norādes ir atrodamas draudzes mājaslapā www.dcdraudze.org

Lūgums sūtīt SARĪKOJUMU un DIEVKALPOJUMU ziņas uz e-pastu: rigaven@aol.com – Inese Zaķis – ne vēlāk kā PIEKTDIENĀS.

Mūsu mīlais

ULDIS INVEISS

Dzimis 1928. gada 25. oktobrī Latvijā,
miris 2023. gada 10. februārī Viskonsīnā

*Tu arvien būsi šai pusē,
Tai gaismā, ko atstāji mums.
Kaut arī Tava sirds klusē,
Mums paliek šis mantojums.*

Līdzjutība dēliem ar ģimenēm
INĀRA AR ĢIMENI
LILITA AR ĢIMENI

Dieva mierā aizgājis mūsu mīlais

EGONS GOLDSCHMIDTS

Dzimis 1926. gada 2. oktobrī Rīgā, Latvijā,
miris 2023. gada 6. februārī Merilandē, ASV

Mīlestībā
ALFRED, ANDRIS, ALEKS, ANNIQUE, ARIS, WALTER UN DAGNIA

LĪDZJUTĪBA

*Nem mūsu mīlestību, lai Tev nesalst,
Nem siltus vārdus aukstā ceļā līdz.*
(O. Vācietis)

Latvijas vēstniecības ASV vārdā izsaku līdzjutību Egona Goldšmita ģimenei, draugiem un tuviniekiem, viņu mūžībā pavadot.

LATVIJAS VĒSTNIEKS ASV MĀRIS SELGA UN VĒSTNIECĪBAS DARBINIEKI

SPORTS

(Turpināts no 17. lpp.)

“Ezerzeme”/DU volejbolisti Baltijas līgā uzvar “Lūšus”

// FOTO: F64

“Ezerzeme”/“Daugavpils Universitāte” komanda svētdien Baltijas Viriešu volejbola līgas (BVVL) spēlē uzvarēja Jēkabpils “Lūšus” ar rezultātu 3-0 (25:23, 28:26, 25:17). Daugavpils vienības panākumu sekmeja Andris Širjakovs, kurš sakrāja 18 punktus, kamēr vēl 11 punktus pievienoja Armands Rokjans. Mājinieku rindās ar 13 punktiem izcēlās Andrijs Čmirovovs. Tikmēr “RTU Robežsardze”/“Jūrmala” mājās ar 1-3 (20:25, 17:25, 25:23, 25:27) zaudēja Tallinas “Selver”/“TalTech” volejbolistiem. Latvijas komanda 20 punktus guva Matīšs Gabdulīns, bet 12 punkti bija Jēkabam Dzenim, kurš, tāpat kā Gatis Slavēns, izcēlās ar četriem punktiem blokā. Uzvarētājiem 21 punktu guva Oliveris Oravs. “RTU Robežsardze”/“Jūrmala” turnīra tabulā ar 33 punktiem 24 mačos ieņem trešo vietu, “Ezerzeme”/DU ar 29 punktiem 22 mačos ir ceturta, bet “Lūši” ar 28 punktiem 22 cīņās ieņem piekto pozīciju.

Baltijas līgā sievietēm sākušās izslēgšanas spēles

Baltijas Sieviešu volejbola līgā (BSVL) RSU/MSG komanda Jūrmalā četros setos apspēlēja pamatturnīra otrās vietas īpašnieces Tallinas TalTech/Tradehouse volejbolistes – 3-1 (25:23, 18:25, 25:20, 25:19). Vēl vienā cīņā sestdien rangā zemāk esošās mājinieces TU/Bigbank svinēja uzvaru, trijos setos pieveicot RVS/LU.

“Tas bija patiešām sarežģīts mačs. Mēs nespēlējām, kā varam. Pirmoreiz meitenes bija nedaudz uztraukušas. Mēs sliktāk piesedzām laukuma zonas, kā arī pirmais pieskāriens bumbu bija sliktāks. Tā pēc tam pietrūka mūsu punktu gūšanā. Pēdējais sets tam ir apliecinājums, jo pēdējo triju bumbu izspēlēja mēs nepiesedzām zonas. Tā var notikt. Tas ir “play-off”. Tagad mums ir divas spēles savās mājās,” pēc zaudējuma teica RVS/LU komandas galvenais

treneris Daniele Mario Kapriotti. “Pretinieces sākumā labi spēlēja taktiski. Trešajā setā viņas lielā mērā pazaudēja savas vadlīnijas. Šādā mačā uzvarēts trešais sets varēja mainīt spēli, taču šoreiz tā nenotika. Tartu komandai klāt bija nākusi vēl viena spēlētāja. Tās ir svarīgi, jo ļāva spēlēt konsekventāk,” piebilda treneris. Atbildes spēles visās sērijās pamatturnīrā augstāku vietu ieņēmušo komandu laukumos notiks nākamsestdien un, ja nepieciešams, svētdien.

Rezultāti: Tartu TU/Bigbank – RVS/LU 3-0 (25:18, 25:19, 25:23)

RSU/MSG – Tallinas TalTech/Tradehouse 3-1 (25:23, 25:18, 25:20, 25:19)

VK Jelgava – Kaunas-VDU 0-3 (22:25, 17:25, 21:25)

Pētersone Hjūstonā BMX sacensībās

Pērnā gada Eiropas čempionāta ceturtais vietas ieguvēja Pētersone Hjūstonā piedalījās trīs posmos un izcīnīja attiecīgi sesto, devīto un piekto vietu. “Silvas ziķeru” klubu Latvijā pārstāvošā BMX sportiste starpsezona periodu aizvadīja Kolumbijā, kur braukšanas iespējas āra trasēs iespējamas visa gada garumā. Trenera Ģirta Kātiņa audzēkne pēc ilgstoša treniņu procesa, devās uz ASV pilsētu Hjūstonu, kur ar trīs sacensību dienām risinājās ASV čempionāta posma sacensības. Pie tam, trešās dienas sacensības tika iekļautas arī UCI kalendārā ar C1 kategoriju. Tas nozīmēja to, ka sportistes sacentās par vērtīgajiem 2024. gada Parīzes olimpisko spēļu kvalifikācijas ranga punktiem. Pirmās dienas sacensībās Pētersone izcīnīja sesto vietu. Triumfēja titulētā ASV sportiste Alise Viloubija, kura aiz sevis finālā atstāja Felicu Stencilu un Maknēziju Geihartu. Otrās dienas sacensībās 14 dalībnieču konkurencē Pētersonei pēc priekšbraucieniem tomēr neizdevās kvalificēties lielajam finālam. Mūsu sportistei devītā vieta. Atkal uzvarēja Viloubija. UCI C1 kategorijas sacensībās, nestartējot Viloubijai, tāpat finālā pirmās četras vietas izcīnīja ASV sportistes. Uzvarēja Peitona Ridenora, bet trešo dienu pēc kārtas otro vietu ieguva Felica Stencila. Pētersone sacensībās izcīnīja piekto vietu, tiekot arī pie 55 UCI pasaules ranga punktiem, kas ļoti būtiski Latvijai cīņā olimpiskajā nāciju rangā.

Blūgers mazākumā nospēlēja četras minūtes; “Penguins” pieveic NHL čempionus

// FOTO: Reuters/Scanpix/LETA

Nacionālās hokeja līgas (NHL) regulārā čempionāta spēlē otrdien Teodors Blūgers un viņa pārstāvētā Pitsburgas “Penguins” savā laukumā ar rezultātu 2:1 pagarinājumā pārspēja aizvadītās sezonas Stenlija kausa ieguvējus Kolorādo “Avalanche”. Latvietis laukumā pavadīja 11:45 minūtes, no kurām 4:03 minūtes darbojās mazākumā. Viņš izdarīja divus spēka paņēmienus, bloķēja vienu pretinieku metienu un spēli noslēdza ar neitrālu lietderības koeficientu. Spēles pirmie vārti tika gūti 31. minūtē, kad precīzu metienu izpildīja “Avalanche” līderis Neitens Makkinons, kurš pieturēja ripu uzbrukuma zonā, aplidoja vārtus un izpildīja skaistu metienu. “Penguins” spēles rezultātu spēja izlīdzināt trīs minūtes pirms pamatlaika beigām, kad izdevās radīt apjukumu pie pretinieku vārtiem. Jevgeņijs Malkins izdarīja piespēli no aizvārtes, ripa trāpīja pa Braiena Rasta slidu un no vārtsarga Pāvela Francuza ieslēdēja “Avalanche” vārtos. Spēles pagarinājumā 64. minūtē Kriss Letangs pēc Sindija Krosbija un Malkina izspēlētā momenta saņēma ripu un raidīja to tuvējā vārtu augšējā stūrī, izraujot uzvaru.

Pingvīni ar Teodoru Blūgeru uzvar

Latvijas hokejists Teodors Blūgers // FOTO: AFP/Scanpix

Latvijas uzbrucējs Teodors Blūgers piektdien Anaheimā rezultatīvi piespēlēja, viņa pārstāvētajai Pitsburgas “Penguins” svinot uzvaru Nacionālās hokeja līgas (NHL) spēlē, bet Kolumbusas “Blue Jackets” ar vārtsargu Elvi Merzlikinu rezervē savā laukumā cieta zaudējumu. “Pingvīni” izbraukumā pieveica Anaheimas “Ducks” ar 6:3 (3:1, 1:0, 2:2). Blūgers izcēlās ar rezultatīvātes punktu, kas nebija izdevies jau 15 mačos pēc kārtas. Latvijas uzbrucējs desmitajā minūtē rezultatīvi piespēlēja Pjēram Olivjē Džozefam spēles pirmo vārtu guvumu. Blūgers

laukumā pavadīja desmit minūtes un 12 sekundes, no kurām 49 sekundes spēlēja mazākumā. Latviešu uzbrucējs pa pretinieku vārtiem meta trīs reizes, bloķēja vienu metienu un uzvarēja pusē iemietu, maču noslēdzot ar +/- rādītāju +1. “Penguins” labā trīs (2+1) rezultatīvātes punktus sakrāja aizsargs Pjērs-Olivjē Džozefs, pa diviem – Braiens Rasts, Kasperis Kapanens (abiem – 1+1) un Jevgeņijs Malkins (0+2), bet pie vārtu guvuma tika arī Džefs Kārters un Džeiks Gincels. Mājiniekiem pa diviem punktiem sakrāja Meisons Maktevišs (1+1), Edams Anri un Jākobs Silfverberjs, bet vārtus guva arī Trevors Zigrass un Jons Klingberjs.

Rastorgujevs pasaules čempionātā biatlonā iedzīšanās izcīna devīto vietu

// FOTO: Latvijas Biatlona federācija

Latvijas biatlonists Andrejs Rastorgujevs svētdien Oberhofā pasaules čempionātā biatlonā 12,5 kilometru iedzīšanās ieņēma devīto vietu. Pirmās divas vietas izcīnīja Norvēģijas biatlonisti Jūhanness Tīngness Bē un Sturla Holms Lēgreids, bet pie bronzas godalgas tika zviedrs Sebastians Samuelsons. Pirmo vietu, spējot sašaut visus mērķus, ieņēma Bē, kurš finišu sasniegta pēc 33 minūtēm un 34,5 sekundēm, izcīnot savu pirmo zelta godalgu pasaules čempionātā iedzīšanās. Otrās finišēja Lēgreids, kurš arī šava neklūdīgi, bet zaudēja savam tautietim minūti un 11,2 sekundes. Labāko trijnieku noslēdza Samuelsons, kurš pēdējā šaušanā pieļāva divas kļūdas un piekāpās uzvarētājam minūti un 54,1 sekundi. Latvijas biatlonists pirmajā šaušanā tika pie viena soda apla, bet otrajā ugunsliņijā viņam izdevās aizvērt visus mērķus. Starp otro un trešo šaušanu, atrodoties devītajā vietā, viņš piedzīvoja kritienu, kura dēļ zaudēja apmēram 30 sekundes un noslidēja par vienu pozīciju zemāk uz desmit vietu. Pēc tam trešajā šaušanā Rastorgujevs nopelnīja vēl vienu soda apli un noslēdzošajā ugunsliņijā viņam vēlreiz izdevās aizvērt visus mērķus, kamēr daudzi augstākās pozīcijās esošie biatlonisti pieļāva divas vai trīs kļūdas. Finišā viņš piekāpās uzvarētājam divas minūtes un 56,9 sekunde.

Brāļi Opmaņi sasniedz finišu un ierindojas piektajā desmitā pasaules**čempionātā supergigantā**

// FOTO: Reuters/Scanpix/LETA

Latvijas sportists Elvis Opmanis Francijā pasaules čempionātā kalnu slēpošanā ierindojās 42. pozīcijā supergigantā, bet Lauris Opmanis noslēdza sacensības 44. vietā. Uzvaru izcīnīja kanādietis Džeimss Krofordss, kurš trasi veica minūtē un 7,22 sekundēs. Otro vietu ieņēma Norvēģijas kalnu slēpotājs Aleksanders Omods Kilde, finišējot tikai 0,01 sekundi vēlāk nekā uzvarētājs, bet labāko trijnieku, atpaliekot 0,26 sekundes, noslēdza francūzis Aleksiss Pinturo, kurš pirms tam otrdien triumfēja kombinācijā. Ceturtajā pozīcijā ierindojās sacensību favorīts šveicietis Marko Odermats. Pasaules kausa kopvērtējuma līderis zaudēja Krofordam 0,37 sekundes. E. Opmanis, kurš otrdien kombinācijas sacensības noslēdza 16. vietā, finišu sasniegta 4,66 sekundes vēlāk nekā kanādietis, kamēr L. Opmanis piekāpās labākā rezultāta īpašniekam 6,42 sekundes. Kopā finišu sasniegta 46 sportisti no 56 startējušajiem kalnu slēpotājiem. Pasaules čempionāts kalnu slēpošanā Francijas kalnu kūrortos Kuršvelā un Meribelā norisināsies līdz 19.februārim.

Bikše un Auziņa uzvar Latvijas čempionātā slēpošanā

Svētdien Priekuļos klasiskajā stilā ar masu startu noslēdzās Latvijas Slēpošanas federācijas rīkotā Latvijas čempionāta distanču slēpošanā otrais posms, kas pieaugušajiem un arī junioriem bija FIS sacensības. Viriešiem 15km klasiskā ar masu startu spraiģā cīņā vēlreiz pirmais bija Indulis Bikše (IB Ski Team), bet sievietēm 10km dominēja madoniete Kitija Auziņa. FIS grupā viriešiem 15km distancē (6x2,5km) uz starta izgāja 20 slēpotāji. Uzvarēja Bikše, otrais bija Karpalējs, trijnieku noslēdza Vītolīns. Eiduks finišēja 40 sekundes aiz trijnieka, nopelnot kārtējo sudrabu junioros, bet vēl pusminūti vēlāk finišā ieradās madonietis Silvestrs Švaukstis, kurš nostabilizējies trešajā vietā junioru konkurencē. Sievietēm 10km (4x2,5km) bija pieteikušās vienpadsmit, bet sacentās tikai sešas dalībnieces. Kitija Auziņa izcīnīja pārliecinošu uzvaru, tiekot pie zelta.

Sporta ziņas sakopojis
ANDRIS KĻAVIŅŠ